

TIMH ΔPX. 600

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1992

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα

105 58 Αθήνα.

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωινές ώρες
9.30-13.30 καθημερινά.

Ίδιοκτήτης-Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία-Ατελιέ:
«Ν. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ. 5221792.
Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία:
«ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Καλλιδρόμου 10
Μπουρνάκι, τηλ. 5726819.

- Τιμή αντίτυπου: 600 δρχ.
 - Έτήσια συνδρομή: 6.000 δρχ.
 - Οργανισμών κ.λπ.: 8.000 δρχ.
 - Φοιτητών: 4.000 δρχ.
 - Εξωτερικού: 50 δολλ. ΗΠΑ.
- Οι συνδρομές προκαταβάλλονται
τόν μήνα Ιανουάριο κάθε χρόνου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμβάσματα στη
διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 6964:

1992: 'Ο Γ' Παγκόσμιος Πόλεμος
της ιστορικής αυτοκαθάρσεως αρχίζει
Δ.Ι.Λ.

ΣΕΛΙΣ 6966:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ, ΚΩ-
ΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΟΥ, ΠΑ-
ΣΧΑΛΗΣ ΚΑΡΑΠΑΛΗΣ, ΗΛΙΑΣ ΓΑΖΗΣ,
ΣΠ. ΝΟΝΙΚΑΣ, Δ.Ν. ΠΑΝΟΥ.

ΣΕΛΙΣ 6977:

Έλληνισμός και Χριστιανισμός
ΚΩΣΤΑΣ ΠΛΕΥΡΗΣ

ΣΕΛΙΣ 6982:

Πρός άνωνυμογράφον κίναιδον
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6985:

ΠΡΟ ΤΟΥ 2.900 π.Χ. ΕΓΙΝΑΝ ΤΑ ΤΡΩΙΚΑ
ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ 7002:

Τò αντικείμενο της ήθικης νοησιαρχίας
Α.Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

ΣΕΛΙΣ 7003:

Μιά άπίστευτη συνωμοσία των Φοινικιστών
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΓΑΤΣΙΑΣ

ΣΕΛΙΣ 7009:

Η μελέτη του Προσωκρατικού Λόγου
ΑΝΝΑ ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ

ΣΕΛΙΣ 7017:

Δημοκρατία και ύπαρκτος σοσιαλισμός
Αρ. ΚΩΝ. ΤΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 7022:

Ο «Ωκεανός» και ο κώδιξ ναυτικής τιμής
Δ.Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ:

Διαλεχτή Ζευγώλη-Γλέζου, Λευτέρης Μαρμα-
τσούρης.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ:

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ: σελ. 6975 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ
ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 7001 • ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΧΩ-
ΡΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ: σελ. 7007 • ΘΘΝΙΚΑ:
σελ. 7013 • ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ: σελ. 6983 • ΤΟ
ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ: σελ. 7015 • ΤΟ ΑΝΕΚ-
ΔΟΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ. 7020 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ
ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 7022.

1992: 'Ο Γ' Παγκόσμιος Πόλεμος τῆς ἱστορικῆς αὐτοϊάσεως ἀρχίζει

Ἀρχίζει μαζί μὲ τὸ 1992 ὁ Γ' Παγκόσμιος Πόλεμος· πόλεμος πολιτισμικός· πόλεμος νοητικός· πόλεμος ψυχικός· πόλεμος πρῶτ' ἀπ' ὅλα Ἑλληνο—Ἑξ-ουσιαστικός. Χίλιοι οἰωνοὶ καὶ σημάδια ἐπαληθεύουν τὴν ἐκτίμηση αὐτή. Ὅσοι δὲν τὰ βλέπουν τυφλώττουν, αὐταπατῶνται, πῆραν διαζύγιο ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, καθεύδουν τὸν νήδυμον.

Χιλιάδες χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε πὺ ἀρχίσε ἡ ἀργὴ δολοφονία τοῦ Λόγου ἀπὸ τὸ Παρά-λογο, τοῦ κατὰ-Φύσιν ἀπὸ τὸ παρὰ-Φύσιν, τῆς Ἑλληνικότητος ἀπὸ τὸν Ἑξουσιασμό. Χιλιάδες χρόνια ὁ Ἑλληνικὸς Ἄνθρωπος μένει ἀνυπεράσπιστος, τρωτός, διάτρητος μπροστὰ στὴν ἐπίθεση τῆς μαζικότητος, τῆς συνωμοτικότητος, τῆς ἀρπακτικότητος, τῆς δογματικότητος, τῆς ἀπατηλότητος — τῶν τερατογεννημάτων αὐτῶν τῆς αἰώνιας μήτρας τοῦ Σκότους. Χιλιάδες χρόνια ὁ Ἄνθρωπος ἐμποτίζεται, τοξινώνεται, μολύνεται ἀπὸ τοὺς θανατηφόρους ἰοὺς τῆς Ἱστορικῆς Νόσου.

Σήμερα ὁ Ἄνθρωπος, βαρεῖα ἄρρωστος, ταπεινωτικὰ ἡττημένος, ἐξοντωτικὰ κουρασμένος, βαθεῖα δυστυχισμένος, σχεδὸν ἔνα ἐτοιμοθάνατο εἶδος τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου, «ψάχνεται». «Ψάχνεται» ἀνασκάπτοντας τὴν ἴδια τὴν φύση του, τὸν μόνον δείκτη ἀλήθειας πὺ διαθέτει, καὶ διαισθάνεται (οἱ πῶ προικισμένες συνειδήσεις κατανοοῦν ἕλλογα), ὅτι ἀπὸ τὴν φύση του αὐτὴ δὲν ἀπέμεινε τίποτε — ἢ σχεδὸν τίποτε. Σήμερα ὁ Ἄνθρωπος μπροστὰ στὰ ἐρείπια τῆς φοβερῆς αὐτοκαταστροφῆς του νοιώθει μέρα μὲ τὴ μέρα ὅλα τὰ ἔνστικτα τῆς αὐτοσυντηρήσεώς του νὰ ἐνεργοποιοῦνται στὸν ὑπέρτατο βαθμό.

Διαβρωμένη σύμπασα ἡ Ἀνθρωπότης ἀπὸ τὶς μακραίωνες παρενέργειες τοῦ Ἑξουσιασμοῦ κατατρύχεται ἀπὸ τὴν ψευδαίσθηση, ὅτι ὁ Πόλεμος πὺ ἀρχίζει θὰ εἶναι κι αὐτὸς ἐξουσιαστικός (πολιτικός, διπλωματικός, ὀργανωτικός, οἰκονομικός, θερμός). Τίποτε πῶ ἀναληθές: Ἐνας τέτοιος πόλεμος δὲν θὰ ἔλυνε κανένα ἀπολύτως πρόβλημα. Ὁ Πόλεμος πὺ ἀρχίζει εἶναι πόλεμος τρόπων θεωρήσεως τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ Κόσμου. Ὁ «Ἀσιατοαφροκεντρισμός» καὶ ὁ «Δυτικοκεντρισμός» δὲν εἶναι δυὸ ἀντίπαλα στρατόπεδα, εἶναι δυὸ ἀντίπαλα φαντάσματα. Καὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος εἶναι ἐξ ἴσου ἄρρωστοι ἀπὸ τὴν βαρεῖα κληρονομικὴ νόσο τοῦ Ἑξ-ουσιασμοῦ· καὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος εἶναι ἐξ ἴσου ἀνεπαρκῶς ἐμβολιασμένοι ἀπὸ κάποια σωτή-

ρια ἀντισώματα τῆς Ἑλληνικότητος· καὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος ἐναντίον τοῦ σχιζοφρενικοῦ ἑαυτοῦ τους καὶ μόνο μάχονται· καὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος εἶναι ἀκριβῶς **τὸ ἴδιο πρᾶγμα**· καὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος μιά, τὴν ἴδια, τὴν μοναδικὴ ἐλπίδα μποροῦν νὰ ἔχουν: τὴν **αὐτοῖαση**.

★ ★ ★

Εἶναι πολὺ βαθύ, ἀνεπίγνωστο, ὑποσύνειδο τὸ κίνητρο τοῦ ἐπερχόμενου Γ΄ Παγκοσμίου Πολέμου: Δὲν ἐντοπίζεται στὸν ἐγκέφαλο, στὸ στομάχι ἢ στὸ ὑπογάστριο τοῦ ἀνθρώπου· ἐπιχωριάζει στὸ ἴδιο τὸ DNA του. Γι' αὐτὸ κι ὁ Γ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος θὰ εἶναι ὁ μόνος ἕως τώρα σαρωτικός, ὁ μόνος ἕως τώρα ἀπόλυτος, ὁ μόνος ἕως τώρα ὁλοκληρωτικός πόλεμος τῆς Ἱστορίας.

★ ★ ★

Οἱ κάτοικοι τοῦ χώρου αὐτοῦ, τοῦ πανάρχαιου χώρου ὅπου γεννήθηκε ὁ ἀρχέγονος μίσχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λόγου, τοῦ δολοφονημένου Ἑλληνικοῦ Λόγου, ὅμως τοῦ Λόγου πὺ χάρις **στήν ἀνάμνησή του καὶ μόνο στέκεται ἀκόμη ὄρθια ἡ Ἀνθρωπότης**, βρίσκονται στὴν πιὸ προχωρημένη θέση τῶν προφυλακῶν τῆς πρώτης γραμμῆς τῆς Μεγάλης Μάχης. "Ἄς μὴν πτοοῦνται ἀπὸ τὴν σημερινὴ κρατικὴ, κοινωνικὴ, ὀργανωτικὴ μας ἀθλιότητα: Κράτος, κοινωνία, ὀργάνωση (= Ἐξουσιασμός) **εἶναι αὐτὰ ἀκριβῶς πὺ πεθαίνουν πιά, αὐτὰ ἀκριβῶς πὺ θὰ ἐξαφανισθοῦν μὲ τὸν Γ΄ Παγκόσμιο Πόλεμο**. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ σήψη τους στὴ σημερινὴ «Ἑλλάδα», πιὸ προχωρημένη ἀπὸ οἷονδήποτε ἄλλο χῶρο τῆς Ὑψηλίου, εἶναι ἀπόδειξη ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, αὐτοὶ ἀκριβῶς πὺ πρῶτοι καὶ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἀρνήθηκαν τὰ ἐξουσιαστικὰ αὐτὰ κατασκευάσματα, διαχώρισαν τὴν θέση τους ἀπ' αὐτὰ καὶ τ' ἄφησαν πιά νὰ πεθάνουν ἀπὸ μόνα τους, οἱ κάτοικοι, λέγω, τοῦ πανάρχαιου Ἑλληνικοῦ χώρου προαισθάνονται ὑποσύνειδα τὰ μηνύματα τῶν καιρῶν. "Ἄν ἡ προαίσθηση αὐτὴ γίνῃ ἔλλογη πρόβλεψη καὶ ἱστορικὴ συνείδηση, οἱ κάτοικοι τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου θὰ πρωταγωνιστήσουν στὸν Μεγάλον Παγκόσμιο Ἐξαγνισμό.

★ ★ ★

Μακάριος ὅποιος σκάπτει ἔνδον, γινώσκει ἑαυτόν, ἀνακαλύπτει τὰ πρὸ ἑόντα, συνειδητοποιεῖ τὰ ἑόντα καὶ προβλέπει τὰ ἐσόμενα· μακάριος ὅποιος ἀποτινάσσει τὰ δυϊστικὰ μανιχαϊκὰ κατασκευάσματα καὶ βλέπει τὸ "Ἐν· μακάριος ὅποιος ἐπανασυγκολλᾷ τὴν σχιζοειδῆ του ὑπόσταση καὶ ἐπανευρίσκει τὴν φύση του, τὴν **μία φύση**: Εἶναι αὐτὸς πὺ θὰ ἐπιζήσῃ τῆς Μεγάλης Συρράξεως, εἶναι ὁ Ἀνθρωπος τοῦ Μέλλοντος.

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Πανάρχεια ή Ἑλληνικὴ παρουσία στὸν Εὐξείνιο

Κύριε διευθυντά,

Εἶδα τελευταίως εἰς Ἀθηναϊκὴν ἡμερησίαν τὴν παρουσίαν νεοεκδοθέντος βιβλίου ἀναφερομένου εἰς τὴν παρουσίαν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Εὐξεινίου Πόντου. Κατὰ τὴν εἶδῃσιν φέρεται πὺς τὸ μεγάλο συμπέρασμα ποὺ ἔδωσε ὁ παρουσιάσας τὸ βιβλίον ἱστορικὸς Ἀκαδημαϊκὸς ἦτο, ὅτι «Οἱ Ἕλληνες ἔχουν συνεχῇ καὶ ἔντονη παρουσία στὴ Μαύρῃ Θάλασσα ἀπὸ τὸν 8ον αἰῶνα π.Χ. μέχρι σήμερα». Ἄν ὄντως αὐτὸ τὸ συμπέρασμα βγαίνει ἀπὸ τὸ βιβλίον, αὐτὸ εἶναι ἀνακριβές, ἀφοῦ ἡ Ἑλληνικὴ παρουσία εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον εἶναι σήμερα ἱστορικῶς βεβαιωμένη ἀπὸ τοῦ 1500 π.Χ. τουλάχιστον. Κρίμα, ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ Ἕλληνες ἐξ ἑλλείψεως ἀκριβοῦς ἱστορικῆς ἐνημερώσεως ὑποτιμῶμεν τὴν ἔκτασιν τῆς ἱστορικῆς καὶ πολιτιστικῆς μας δράσεως.

Τὸ ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον ἐγκατασταθῇ εἰς τὰς χώρας τοῦ Καυκάσου εἰς ἐποχὴν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν κατόπιν ἐπανειλημμένων ἐκστρατειῶν τοῦ Φριξοῦ καὶ τοῦ Ἰάσονος εἰς τὴν Κολχίδα, εἰς τὰς περιοχὰς Ζυγοί, Ἀχαιοί, Λάκωνες-Ἡνίοχοι, Μοσχική, Ἀρμενία, αὐτὸ τὸ βεβαιώνει ὁ Στράβων, ἱστορικὸς ἐγκυρότατος, μὲ συγκεκριμένας ἀποδείξεις, ποὺ ἀποκλείουν μυθικὴν ἐκδοχὴν. Σχετικῶς ὑπάρχει μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ Ἰασόνια ἡρώα» δημοσιευμένη εἰς τὸ φιλολογικὸν περιοδικὸν τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Φιλολόγων «Πλάτων» τόμ. 39 (1987) σελ. 39-48. Συγκεκριμένως ἀναφέρει ὁ Στράβων: 1) Ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ ὑπῆρχε πόλις εἰς τὰ ὅρια Κολχίδος καὶ Μοσχικῆς ὀνομαζομένη Ἰδήσσσα (Ἰδη, Ἰδαία μήτηρ). 2) Ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ ὑπῆρχεν εἰς τὴν Μοσχικὴν ἐν *«ἱερὸν Λευκοθέας, Φριξοῦ ἱδρυμα καὶ μαντεῖον ἐκείνου ὅπου καὶ κριὸς οὐ θύεται, πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν συληθὲν ὑπὸ Φαρνάκου»* (βιβλ. XI, 498). Ἡ μαρτυρία αὕτη, ὅτι τὸ 180 ὁ Φαρνάκης τὸ ἐλεηλάτησε, ἔχει τεραστίαν ἀξίαν, ἀφοῦ ὁ Φαρνάκης, τοῦ ὁποίου ἐγγονὸς ἦτο ὁ Μιθριδάτης, ἦτο συγχρόνως καὶ πρόπαππος τοῦ ἰδίου τοῦ Στράβωνος καταγομένου ἐκ τοῦ ἰδίου πριγκιπικοῦ γένους. 3) Ὑφίστατο εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Στράβωνος ἡ παλαιὰ πόλις Οὐϊτία, ἡ ὁποία τώρα καλεῖται Αἰνιάν, ἀπὸ τοὺς Αἰνιᾶνας ἐποίκους τῆς *«καὶ σήμερον δείκνυσθαι ἐνταῦθα ὅπλα Ἑλληνικὰ καὶ σκεύη χαλκοῦ καὶ ταφάς»* (XI 508). 4) Ἄλλη μαρτυρία εἶναι τὰ Ἰασόνια ἡρώα, τιμώμενα σφόδρα ὑπὸ τῶν βαρβάρων (XI 526). Φαντάζεται κανεὶς νὰ ὑπάρχῃ τὸ ἔτος 10 μ.Χ. πόλις μὲ τὸ ὄνομα Ἰδήσσσα καὶ ἄλλη Αἰνιάν καὶ νὰ μὴ ὑπάρχουν κάτοικοι Ἕλληνες εἰς αὐτάς; Καὶ ἄς σημειωθῇ, ὅτι ὁ Στράβων ἦτο αὐστηρότατος εἰς τὴν διευκρίνησιν τῶν εἰδήσεων καὶ ἐστιγμάτιζε τοὺς ἱστορικοὺς ποὺ ἔλεγον ἀνεξακρίβωτον εἶδῃσιν.

Αἱ εἰδήσεις αὗται τοῦ Στράβωνος εὗρηκαν τὴν ἀπόλυτον ἐπαλήθευσιν τῶν ἀπὸ τὰς νεωτέρας ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας. Πρῶτον, ἀπὸ τὰς μακροετεῖς ἐρεῦνας εἰς Τροίαν, Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Ἀνατολὴν τοῦ προϊστοριολόγου Καθηγητοῦ Μ. Korfman. Περίληψιν τῶν συμπερασμάτων τῆς ἐρεῦνης ταύτης ἐδημοσίευσεν ὁ Ἑλβετὸς καθηγητὴς J. Latacz εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς Heidelberg "Gymnasium" τ.

95 (1988) σελ. 385-413. Έδω πληροφορούμεθα, ότι εκ τῶν ἀνασκαφῶν εἰς τὴν δημοκρατίαν τῆς Γεωργίας, τῆς πατρίδος τοῦ Στάλιν, ὅπου καὶ ἡ Κολχίς, εὑρέθησαν καὶ φυλάσσονται εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Τιφλίδος (Tbilissi) πολλὰ ἀπομιμήσεις *μυκηναϊκῆς κεραμικῆς* καὶ τυπικὰ *μυκηναϊκὰ ξιφίδια*. Ἐννέα ἑλληνικὰ ξίφη αὐτοῦ τοῦ τύπου εὑρέθησαν εἰς τὴν Γεωργίαν καὶ τὴν Ἀρμενίαν, ἐκ τῶν ὁποίων τρία ἐκτίθενται εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Tbilissi, προέρχονται δὲ ἀπὸ χώρους εὐρημάτων ποὺ ἀνήκουν σαφῶς εἰς τὴν πρώτην μυκηναϊκὴν ἐποχὴν (1600-1500 π.Χ.). Ἡ ἐπαφὴ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ περιοχῆς τοῦ Εὐξείνου ἀποδεικνύεται ὅτι συνετελέσθη κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς 2ας χιλιετίας (2000-1500 π.Χ.). Δευτέρα ἐπαλήθευσις τῶν πληροφοριῶν τοῦ Στράβωνος εἶναι ὁ τόμος τοῦ καθηγητοῦ H.G. Buchholz, *Agaische Bronzezeit*, 1987. Εἰς τὰ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου συμπεράσματα γράφεται ὅτι: Κατὰ τὴν Πρωτοχαλκὴν περίοδον βλέπει τις νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν Μεσόγειον ἀπὸ Ἀνατολῆς μέχρι τῆς Ἰβηρικῆς Χερσονήσου ἓνα στάδιον ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον *οἱ ἄνθρωποι τοῦ χώρου τοῦ Αἰγαίου* ἦσαν οἱ ἰσχυρότεροι μεσάζοντες μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἐπίσης εἰς τὴν σελ. 65 τοῦ τόμου τούτου βεβαιοῦται, ὅτι ἡ μεταλλουργία εἰς τὸ βόρειον Αἰγαῖον ἔχει τὰς ἀρχὰς τῆς εἰς τὸ τέλος τῆς Νεολιθικῆς περιόδου τῆς 4ης χιλιετίας καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑπολογίζωνται ἐπαφαὶ μεταξὺ Κυκλάδων, βορειοανατολικῆς Μ. Ἀσίας (= Πόντου), δυτικῆς (= Τροίας) καὶ Ἀττικῆς κατὰ τὴν *πρώιμον χαλκὴν ἐποχὴν*, ὅτε ὑπῆρχεν ἀκτοπλοῖα καὶ ναυτιλία καὶ πειρατεία. Ἡ εὐρεῖα διάδοσις τοῦ ὀψιδιανοῦ λίθου τῆς Μήλου εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν μαρτυρεῖ ὅτι ὑπῆρχεν ἐδῶ πρώιμος ναυτιλία. Ἡ πρώιμος χαλκὴ ἐποχὴ εἶναι ἀπὸ 3000-2300 π.Χ.

Αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἀνωτέρω διαπιστώσεις καὶ ἐπαληθεύσεις τῶν πληροφοριῶν τοῦ Στράβωνος εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτρέπουν τὴν πανηγυρικὴν παραπληροφόρησιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ ἐπίσημα στόματα διὰ τὴν πολιτισμικὴν μας δρᾶσιν καὶ τὴν ὑποτίμησίν της; Ὅπως αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Τροίας ἔκαμαν ἱστορικὰ πρόσωπα τοὺς ἥρωας τοῦ Ὀμήρου, ἔτσι καὶ ἀνασκαφαὶ τῶν Παρακαυκασίων χωρῶν ἔκαμαν ἱστορικὰ πρόσωπα τὸν Φρίξον καὶ τὸν Ἰάσονα καὶ ἐπαλήθευσαν τὰς εἰδήσεις τοῦ Στράβωνος.

Ἀθῆναι 7 Νοε. 1991

Μὲ φιλικώτατα αἰσθήματα

Παν. Κ. Γεωργούντζος

Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Φιλολόγων

Εὐριπίδου 12 105 59 ΑΘΗΝΑΙ

Τηλ. 3213363

Ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὴν κρίση θὰ γίνη ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους

Κύριε διευθυντά,

Τὸ βλέπομε καθαρά, ὅτι κάτι δὲν πάει καλὰ σ' αὐτὴ τὴ χώρα. Ὅσο κι ἂν οἱ πολιτικοὶ προσπαθοῦν νὰ δείξουν ὅτι εἶναι αἰσιόδοξοι, κάτι μᾶς λέει ὅτι ἡ παρακμὴ εἶναι ἤδη γεγονός. Τὸ καταλαβαίνεις, ὅταν βλέπεις τοὺς γέροντας ποὺ μᾶς κυβερνᾶνε, τὸ καταλαβαίνεις, ὅταν βλέπεις τοὺς νέους ποὺ λιγοστεύουν, τὸ καταλαβαίνεις, ὅταν ἀκούς τίς εἰδήσεις, τὸ καταλαβαίνεις, ὅταν

βλέπεις τὴν μαλθακότητα καὶ τὸν ἐφησυχασμὸ ποὺ κυριαρχοῦν, τὸ καταλαβαίνεις, ὅταν βλέπεις νὰ κυκλοφοροῦν ἐλεύθεροι ὄλοι αὐτοὶ ποὺ ζημίωσαν τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ κρίση εἶναι πολὺπλευρῇ: ἐθνικὴ, οἰκονομικὴ καὶ ἠθικὴ. Οἱ εὐθύνες γιὰ τὴν κατάντια μας πέφτουν οἱ μισὲς στοὺς κυβερνῶντες καὶ οἱ μισὲς στοὺς ἀπλοὺς πολίτες. Κάνομε κάποιες προτάσεις στὸν ἀπλὸ πολίτη, ποὺ θέλει νὰ βοηθήσῃ (ὅσο περνά-

ει από τὸ χέρι του) στὴ λύση τῶν προβλημάτων.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ: Ἡ ἐθνικὴ κρίση εἶναι ἡ χειρότερη ἀπ' ὅλες, γιατίι θέτει σὲ κίνδυνο τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξὴ τῆς χώρας. Τὸ ξέρομε ἤδη, ὅτι ἔχουμε γείτονες, πού μετὰ τὸν ἐξευτελισμὸ μας τὸ 1974 στὴν Κύπρο πῆραν θάρρος καὶ ζητοῦν τώρα νησιά, πετρελαιοφόρες ὑφαλοκρηπίδες καὶ τὴν Θράκη. Τὸ ξέρομε ἴσως, ὅτι κάποιοι ἰσχυροὶ προστάτες τοὺς ἔχουν ἐξοπλίσαι καλὰ καὶ τοὺς ὑποστηρίζουν ἠθικά. Τὸ ὑποπευόμαστε, ὅτι, ἂν χάσουμε κάποιο κομμάτι τῆς πατρίδας μας, κανεὶς ξένος δὲν θὰ ἔρθῃ νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ὅπως δὲν πῆγε νὰ βοηθήσῃ καὶ τὴν Κύπρο. Τὸ ξέρομε ὅτι, ἂν γίνῃ κάτι τέτοιο, δὲν πρόκειται νὰ ὑπάρξῃ ἄλλο 1821. Τώρα οἱ ἔχθροὶ ἔχουν μάθει τὸ μάθημά τους καὶ δὲν θὰ κάνουν πάλι τὰ ἴδια λάθη. Τώρα δὲν θὰ ξανάρθουν σὰν κατακτητές, ἀλλὰ σὰν ἐξολοθρευτές. Τώρα τὰ σχέδιά τους προβλέπουν ἐξόντωση ἢ ἐκδίωξη τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὴ γῆ τους. Θὰ φέρουν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἀσίας φυλές, πού δὲν ἔχομε ξαναδεῖ καὶ θὰ τίς ἐγκαταστήσουν στὴ γῆ τοῦ Ὀρφέα, τοῦ Δημόκριτου καὶ τοῦ Ἱπποκράτη.

Θὰ ρωτήσετε βέβαια: «Τί μπορῶ νὰ κάνω ἐγὼ μόνος μου;». Πολλὰ καὶ σπουδαῖα μπορεῖς νὰ κάνεις. Μὴν τὰ περιμένεις ὅλα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Ἡ Ἀθήνα περιμένει πλέον ἀπὸ ἐσένα.

Τὸ πρῶτο πρᾶγμα πού μπορεῖς νὰ κάνεις: Διάβασε καὶ ἐνημερώσου γιὰ τὸ πρόβλημα. Κυκλοφοροῦν πολλὰ βιβλία γιὰ τὸ Κυπριακό, γιὰ τίς ἐλληνοτουρκικὲς σχέσεις, γιὰ τὴ μειονότητα. Μὴν ἀρκεῖσαι σ' αὐτὰ πού ἀκοῦς στὸ καφενεῖο. Ἄν δὲν ἐνδιαφερθεῖς ἐσὺ, ποὶς περιμένεις νὰ ἐνδιαφερθεῖ γιὰ σένα; Ὁ Μπούς; Ὁ Γκορμπαςώφ; Ὁ Κουέγιαρ; Διάβασε λοιπὸν μόνος σου καὶ μὴν ἀκοῦς ἀνεύθυνες γνώμες.

Τὸ δεύτερο πρᾶγμα πού μπορεῖς νὰ κάνεις: Ὅπου σταθεῖς καὶ ὅπου βρεθεῖς, μίλα γιὰ τὸ πρόβλημα. Δώσε στοὺς ἄλλους νὰ καταλάβουν, ὅτι ἡ ὑπόθεση δὲν εἶναι ἀστεία. Κάνε τους νὰ ἀνησυχήσουν. Ὄταν ὁ κόσμος συνειδητοποιήσῃ τὸν κίνδυνο πού διατρέχουμε, τότε ἔχει γίνῃ τὸ σημαντικότερο βῆμα γιὰ τὴ σωτηρία.

Τὸ τρίτο πρᾶγμα πού μπορεῖς νὰ κάνεις: Καμμία οἰκονομικὴ συναλλαγὴ μὲ αὐτοὺς πού θέλουν τὸ κακό σου. Τοὺς ξέρεις καλὰ ποιοὶ εἶναι. Εἶναι θλιβερό νὰ βλέπει κανεὶς

Ἑλλήνες, νὰ πηγαίνουν στὴν Τουρκία καὶ νὰ γυρίζουν φορτωμένοι ψώνια. Ἀπὸ δερμάτινα μέχρι καὶ τομάτες! Σὰν Ἑλλήνες ἔχουμε χρὸς νὰ πᾶμε νὰ προσκυνήσουμε τὴν Ἀγία Σοφία καὶ τὰ μέρη ὅπου εἶναι θαμμένοι οἱ πρόγονοί μας. Μιά φορά μόνο. Γιὰ νὰ δοῦμε, τί εἴχαμε καὶ τί χάσαμε. Ὅχι σὰν μερικοὺς, πού ἔχουν ἐπισκεφθεῖ 80 (!) φορές τὴν Κων/πολὴ [...]. Κῦτταζε λοιπὸν τὸν φίλο, τὸν γείτονα, τὸν συγγενὴ σου. Ἄν νοικιάζῃ τουρκικὲς βιντεοκασσέτες, ἂν πηγαίνει γιὰ ψώνια στὴν Τουρκία, μίλησέ του. Πές του ὅτι αὐτὸ πού κάνει εἶναι καταστροφικό. Μὴν ἀδιαφορεῖς. Καὶ ἂν κάποιος δὲν συμμορφώνεται, ἀπομὼνίσέ τον. Μὴν τὸν ὑποστηρίζεις οὔτε ἐπαγγελματικά οὔτε κοινωνικά.

Τὸ τέταρτο πρᾶγμα πού μπορεῖς νὰ κάνεις: Ἄν τὸ ὄνομά σου ἔχει τουρκικὴ προέλευση, ἀλλάξέ το. Ἡ Θράκη ἔχει 68 χρόνια πού εἶναι ἐλληνική. Ἡ Νότια Ἑλλάδα εἶναι ἐλεύθερη ἐδῶ καὶ 169 χρόνια. Κι ὁμως ὑπάρχουν ἀκόμη ὀνόματα μὲ Τουρκικὴ ρίζα! Ἐδῶ γκερεμίσαμε τὰ τζαμιά, πετάξαμε τὰ φέσια, ἀλλάξαμε τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, τὰ ὀνόματά μας δὲν τὰ ἀλλάξαμε! Μᾶς τιμᾷ αὐτό; Ὁ ἐλληνικὸς πολιτισμὸς ἔχει νὰ δείξῃ τὰ ὠραιότερα ὀνόματα καὶ ὅλα τὰ πλούσια ἔθνη τὰ ἀντιγράφουν. Ὄταν οἱ Ἀμερικανοὶ κατασκεύασαν τὸν πύραυλο πού ἔστειλε τὸν ἄνθρωπο στὴ Σελήνη, τὸν ὀνόμασαν ΑΠΟΛΛΩΝΑ. Ὑπάρχει σήμερον ἔστω καὶ ἓνας Ἑλληνας, πού νὰ ὀνομάζεται Ἀπόλλων; Ἰδιαίτερα ἐσὺ, συμπατριώτη τῆς Θράκης, μπορεῖς νὰ κάνεις καὶ ἄλλα σπουδαῖα πράγματα: Μὴν χρησιμοποιεῖς τὴν τουρκικὴ γλῶσσα σὲ καμμία συναλλαγὴ σου. Πίεσε, ὅπως μπορεῖς, τίς ἀρχές νὰ ἀλλάξουν ὅσα τοπωνύμια εἶναι ἀκόμη τουρκικά.

Τὸ πέμπτο πρᾶγμα πού μπορεῖς νὰ κάνεις: Ἐπισκέψου τὴν Θράκη. Δὲς τὴν κατάστασιν ἐκεῖ, μίλα μὲ τοὺς Θρακιῶτες καὶ σχημάτισε γνώμη. Μὴν ἀρκεῖσαι σ' αὐτὰ πού σοῦ λέει ἡ κρατικὴ τηλεόραση. Τὴν ἀλήθεια θὰ τὴν ἀκούσεις μόνο ἀπὸ τὸ στόμα τῶν συμπατριωτῶν τῆς Θράκης. Ἐκεῖ θὰ ματώσῃ ἡ καρδιά σου, ὅταν δεῖς τὸ μέγεθος τῆς ἐθνικῆς προδοσίας πού ἔχει συντελεσθεῖ ἀπὸ αὐτοὺς πού κυβέρνησαν ὡς τώρα τὴν Ἑλλάδα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ: Τρεῖς (!) φορές χρεωκοπήσαμε ἀπὸ τὸ 1830 μέχρι σήμερον. Θὰ χρεωκοπήσουμε ξανά:

“Αγνωστο. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς εὐθύνης τὸ ἔχουν οἱ πολιτικοί, πού σπατάλησαν ἄσκοπα τοὺς πόρους καὶ καλλιέργησαν στὸν λαὸ καταναλωτικὲς συνήθειες ξένες πρὸς τὰ ἑλληνικὰ πρότυπα. Τὸ μόνο πού μπορεῖ νὰ κάνει ὁ ἀπλὸς πολίτης εἶναι νὰ ἀπαρνηθεῖ τὸν παράλογο καταναλωτισμό, πού εἶναι ἐντελῶς ἄσχετος μὲ τὶς ἑλληνικὲς παραδόσεις. Οἱ πρόγονοί μας ἐπιβλήθηκαν σὲ πολὺ ἰσχυρότερους λαοὺς μὲ τὸ πνεῦμα τοὺς καὶ ὄχι μὲ τὴν στεῖρα ἐπίδειξη πλούτου. Μάλιστα κορόιδευαν τοὺς βαρβάρους, πού φορτωνόταν χρυσὰ καὶ ἀσημένια κοσμήματα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΘΙΚΗ ΚΡΙΣΗ: ‘Υπεύθυνη καὶ γιὰ τὴν ἐθνικὴ καὶ γιὰ τὴν οἰκονομικὴ κρίση εἶναι ἡ ἠθικὴ κρίση. Κύρια σημάδια τῆς ὁ ἀτομισμός καὶ ὁ ἐφησυχασμός: ‘Ὁ καθένας προσπαθεῖ νὰ τὴν «κουτσοβόλεψει» καὶ οἱ ἄλλοι «ἄς κόψουν τὸν λαιμό τους». Γιὰ ὁ,τιδήποτε συμβαίνει ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλὴ τοῦ καὶ δὲν τὸν ἀφορᾷ ἄμεσα, σκέφτεται: «Δὲ βαρύνσαι, κάποιος ἄλλος θὰ τὸ διορθώσει». Πρέπει νὰ τὸ καταλά-

βεις, συμπατριώτη, ὅτι δὲν ὑπάρχει αὐτὸς ὁ «ἄλλος» πού θὰ φροντίσει γιὰ τὰ δικά σου προβλήματα. “Ὅ,τι εἶναι νὰ γίνει, θὰ γίνει ἀπὸ σένα τὸν ἴδιο. Μὴν περιμένεις τίποτα ἀπὸ τοὺς πολιτικούς καὶ τοὺς συνδικαλιστές.

Γύρω σου ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι πού ἀνησυχοῦν. Βρές τους καὶ δραστηριοποιηθεῖτε. Καὶ ἂν δὲν βρεῖς κανέναν, κάνε κάτι ἑστω καὶ μόνος σου. Μὴν ὑποτιμᾷς τὶς δυνατόξεις σου. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχεις τίτλους, διπλώματα καὶ παράσημα, γιὰ νὰ βοηθήσεις τὴν πατρίδα. ‘Ἡ πατρίδα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ σένα, τὸν ἀπλὸ πολίτη. Καὶ ἐγὼ ἕνας ἀπλὸς πολίτης εἶμαι. Τὸ μόνο μου ὄπλο εἶναι ἡ ἀγάπη γι’ αὐτὸ τὸν τόπο. Μὴν διστάζεις λοιπόν! Αὐτὰ πού ἔχεις μέσα στοῦ μναλό σου κάνε τα πράξη σήμερα κιόλας. Αὐριο ἴσως νὰ εἶναι ἀργά!

Με τιμὴ

Γιάννης Δήμου

Γεωλόγος

Κεραμωτὴ Καβάλας

τηλ. 0391/41910

‘Ὁ ‘Αρίσταρχος, ὁ Κοπέρνικος καί... τὸ «θόλωμα τῶν νερῶν»

Κύριε διευθυντά,

‘Αναφέρομαι στὸ τεύχος 118 τοῦ «Δαυλοῦ», ὅπου καὶ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Λεων. Μαυωλᾶ, ὁ ὁποῖος τὴν κλείνει μὲ τὸ ἐρώτημα: «Μήπως λοιπόν ὁ Κοπέρνικος ἀδίκως κατηγορεῖται γιὰ ἀπόκρυψη («σφετερισμό») ξένης πνευματικῆς ιδιοκτησίας;». Πρόκειται, πράγματι, γιὰ μιὰ αἰνιγματικὴ συμπεριφορὰ τοῦ μεγάλου ἀστρονόμου (καὶ ὄχι μόνο, ἀφοῦ ἦταν καὶ διδάκτωρ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου κι ἀφοῦ ἔγραψε καί... οἰκονομικὴ μελέτῃ γιὰ τὰ μέσα θεραπείας τῆς ὑποτίμησης τοῦ πρωσσικοῦ νομίσματος). Μ’ ἄς πάρουμε τὰ πράγματα μὲ τὴ σειρά.

★ ★ ★

“Ὅταν ὁ μαθηματικὸς Johannes Werner (Νυρεμβέργη) δημοσίευσε τὴν μελέτῃ του «Περὶ τῆς κινήσεως τῆς ‘Ογδόης Σφαίρας», στὴν ὁποία, μεταξύ ἄλλων, ἀμφισβητοῦσε τὴν ὀρθότητα μερικῶν παρατηρήσεων τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Τιμοχάρους, ὁ Κοπέρνικος (1473-1543) τοῦ ἐπετέθη μὲ δριμύτητα: «...Πρέπει, ἔγραφε, ν’ ἀκολουθοῦμε αἰσθηρὰ τὶς μεθόδους τῶν ‘Αρχαίων

καὶ νὰ τηροῦμε τὰ δεδομένα τῶν παρατηρήσεων τους σὰν διαθήκη. Κι ὅποιος δὲν τοὺς θεωρεῖ ἀπολύτως ἀξιοπίστους, θὰ βρεῖ τίς ὁρτές τῆς ‘Επιστήμης κλειστές. Θὰ μείνει μπροστὰ τους, κάνοντας ὄνειρα παράφρονος σχετικὰ μὲ τίς κινήσεις τῆς ‘Ογδοῦς Σφαίρας καὶ θάχει αὐτὸ πού τοῦ ἀξίζει, ἀφοῦ πίστεψε πὼς μπορούσε νὰ ὑποστηρίξει αὐτὲς τίς παραισθήσεις, συκοφαντώντας τοὺς ‘Αρχαίους». Τὰ παραπάνω δείχνουν πόσον ὑποταγμένος ἦταν ὁ Κοπέρνικος στὴν αὐθεντία τῶν ‘Αρχαίων. “Ὅταν, μελετώντας, βρῆκε τὸ ἡλιοκεντρικὸ σύστημα τοῦ ‘Αρίσταρχου τοῦ Σαμίου, προσκολλήθηκε σ’ αὐτὸ καὶ δὲν τὸ ἐγκατέλειψε πιά. “Ὅπως συνάγεται ἀπὸ δικές του ὁμολογίες, τριάντα ἔξι χρόνια ἔκλεινε στὴν καρδιά του αὐτὴ τὴ θεωρία, πάντα στὴν ὁποία στήριζε τὸ οἰκοδόμημά του, πού, διστάζοντας σ’ ὅλη τὴ ζωὴ του, δὲν τὸ διέδωσε (ἐντυπα) παρά μόνο στὸ κατώφλι τοῦ θανάτου του (διότι πάντα βασανίζόταν ἀπ’ τὶς ἀμφιβολίες του) κι αὐτὸ κάτω ἀπ’ τὴν πίεση τοῦ ἐπίσκοπου Giese καὶ τοῦ νεαροῦ καθηγητῇ τῶν μαθηματικῶν Georg Joachim von Lau-

chen (πού έπονομάστηκε Rebicus). 'Ο τελευταίος αυτός είχε στο μεταξύ γράψει μιὰ περίληψη του συστήματος, πού κυκλοφόρησε μόνο σὲ χειρόγραφο (*Commentariolus*, ἀρχικά, κι ὕστερα *Narratio Prima*, σὰν ἐπιστολὴ στὸν ἀστρονόμο καὶ μαθηματικὸ Johannes Schoener, τῆς Νυρεμβέργης, 72 σελίδες σὲ σχῆμα 8ο). Κι ἐδῶ ἄς ποῦμε, πὼς τὸ βιβλίο αὐτὸ (τὸ γνωστὸ μας "*De Revolutionibus orbium coelestium*" libri VI, 1543), τόσο δύσκολο στὴ διατύπωσή του, μὲ τοὺς πίνακες καὶ τοὺς (λανθασμένους, πολλές φορές) ὑπολογισμοὺς του, πολὺ λίγο (ἢ σχεδὸν καθόλου) διαβάστηκε. 'Απὸ χρόνια ἦταν γνωστὲς οἱ ἀπόψεις τοῦ συγγραφέα γιὰ τὶς κινήσεις τῶν πλανητῶν, καὶ τὸ βιβλίο ἀπλῶς ἔδινε σ' αὐτὲς τὴν ὀριστικὴ μορφή τους. 'Ο τίτλος του λοιπὸν πασιγνωστός, μὰ τὸ περιεχόμενο, ὅσο κι' ἂν αὐτὸ φαίνεται ἀπίστευτο, πολὺ λίγο διαβάστηκε, ὅπως ἤδη διαπιστώσαμε. Γραμμένο στὴν λατινικὴ, δὲ μεταφράστηκε σ' εὐρωπαϊκὲς ζωντανὲς γλῶσσες παρὰ μόνο... πρόσφατα (μόλις τὸ 1934 στὰ γαλλικά καὶ τὸ 1952 στ' ἀγγλικά). Γι' αὐτὸ κι' ὁ Whitehead στὸ βιβλίο του "*Science and the Modern World*" (Καίμπριτζ, 1953) γράφει, ὅτι «κατὰ τὸ ἔτος 1500, ἡ Εὐρώπη εἶχε λιγότερες γνώσεις ἀπ' ὅ,τι ὁ 'Αρχιμήδης, πού πέθανε 212 χρόνια π.Χ.».

★ ★ ★

"Ὅσο γιὰ τὸν 'Αρίσταρχο τὸν Σάμιο (310-230 π.Χ.), συγγραφέα τοῦ «Περὶ μεγεθῶν καὶ ἀποστημάτων ἡλίου καὶ σελήνης», τὸν ὁποῖο ἀναφέραμε πιὸ πάνω, ἄς προσθῆσουμε ὅτι ὄχι μόνο ἦταν γνωστὸς στὸν Κοπέρνικο (ἐκτὸς τῶν ἄλλων κι ἀπὸ τὸ γνωστὸ χωρίο «περὶ ἀμωτοῦ» τοῦ 'Αρχιμήδους, τὸ ὁποῖο εἶχε ὑπογραμμίσει κι ὁ περίφημος Regiomontanus (Johannes Müller, 1436-1476), μὰ καὶ τρεῖς φορές τὸν ἀναφέρει στὸ βιβλίο του (III, κεφ. 2, 6 καὶ 13), ἀποκλειστικά ὁμως γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ στὴ λύση τῆς ἐκλειπτικῆς καὶ τῆς διάρκειας τοῦ τροπικοῦ ἔτους. 'Η πατρότης τοῦ ἡλιοκεντρικοῦ συστήματος, πού ἀνήκει στὸν 'Αρίσταρχο, πουθενὰ δὲν ἀναφέρεται. "Ἡ μᾶλλον... ἀναφέρεται, ἀλλὰ διαγράφεται. Κι ἐδῶ βρίσκεται τὸ αἰνιγματικὸ, γιὰ τὸ ὁποῖο μιλήσαμε στὴν ἀρχή: Στὸ χειρόγραφο καὶ στὸ σημεῖο ὅπου, ἔστω καὶ τυπικῶς, ἀναγράφεται τ' ὄνομα τοῦ 'Αρί-

σταρχου, ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ ἔχει διαγραφεῖ μὲ μελάνη. Κι ἐνῶ ἀναφέρει τοὺς πρόδρομους τοῦ 'Αρίσταρχου, ἀγνοεῖ τὸν ἴδιο, ὅπως ἀγνοεῖ τὸν πρόλογό του καὶ τοὺς Re-ticus, Brudzewski, Novana, στοὺς ὁποίους ὀφείλε πολλά. Μά, κι ἐνῶ θάπρεπε ν' ἀναφέρει πὼς τὸ ἡλιοκεντρικὸ σύστημα ἦταν γνωστὸ στοὺς 'Αρχαίους —πού τοὺς εἶχε «περὶ πολλοῦ», ὅπως ἀναφέρουμε πιὸ πάνω—, ὁ Κοπέρνικος (ὅπως γράφει, στὸ βιβλίο του «Οἱ ὑπνοβάτες» ὁ Arthur Koestler) «θολώνει τὰ νερά, ὅπως συνήθως, ἀφήνοντας κατὰ μέρος τὸν πιὸ σπουδαῖο ἀνάμεσά τους».

'Ο Koestler παραπέμπει καὶ σ' ἄλλη πηγὴ (ἀπ' τὴν ὁποία ὁ Κοπέρνικος ἄντλησε πληροφορίες γιὰ τὸν 'Αρίσταρχο). Πρόκειται γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ ψευτο-Πλούταρχου "*De placiti philosophorum*", ἀπ' τὸ ὁποῖο ὁ Κοπέρνικος δανείστηκε τὸ χωρίο τὸ σχετικὸ πρὸς τοὺς Φιλόλαο, 'Ηρακλεῖδη καὶ λοιποὺς καὶ τὸ ὁποῖο ἀναφέρει (II, 24): «'Ο 'Αρίσταρχος τοποθετεῖ τὸν "Ἥλιο" στοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρες καὶ ὑποστηρίζει πὼς ἡ Γῆ φέρεται περὶ τὸν "Ἥλιο". 'Ο Κοπέρνικος τὴν πληροφορία αὐτὴ τὴν ἀποδίδει ὡς ἐξῆς: «'Ο Φιλόλαος συνέλαβε τὴν ἰδέα τῆς κινήσεως τῆς Γῆς καὶ μερικὸς λόγους, ὅτι ὁ 'Αρίσταρχος ὁ Σάμιος εἶχε τὴν ἴδια γνώμη» (Δὲς Leopold Prowe: *Nicolas Copernicus*, Βερολίνο, 2 τόμοι, ἀπ' τοὺς ὁποίους ὁ δεῦτερος περιέχει τεκμήρια λατινικά, ἑλληνικά καὶ γερμανικά).

★ ★ ★

Θὰ κλείσω τὴν μακροσκελὴ ἐπιστολή μου, πού ἴσως σᾶς κούρασε, μὲ τὴν ἐπισημανση ἑνὸς μεταφραστικοῦ μαργαρίτη, πρώτου μεγέθους (τύπου G5, ἀφοῦ μιλάμε γι' ἀστέρια): Στὴ μετάφραση τοῦ βιβλίου τοῦ André Bonnard — τὸ ὁποῖο ἀναφέρει ὁ κ. Α. Μανωλᾶς — ἡ λατινικὴ λέξη (ἀλλὰ καὶ γαλλικὴ κι ἀγγλικὴ) *Revolutionibus* μεταφράζεται... ἐπαναστάτης, ἐνῶ πρόκειται γιὰ περιστροφές. 'Αλλ' ἄς μὴ προχωρήσουμε σὲ λεξιλογικὲς ἀναλύσεις. Εἶναι περιττό.

Μὲ τιμὴ

Πασχάλης Π. Καραπάλης

Κομνηνῶν 14

546 24 Θεσσαλονίκη

«Διὶ γείνατο Μακεδόνα ἵπιοχάρμην...»

Κύριε διευθυντά,

Πρὸς ἀπογύμνωσιν καὶ ἀποκάλυψιν τῶν σκοτίων τῶν Σκοπίων σκοπῶν καὶ τῶν ἀνυποστάτων-ἀνόμων καὶ ξετσίπωτων ἰσχυρισμῶν τῆς προπαγάνδας τῆς σκότιας Διεθνοῦς 'Εξ-ουσίας περὶ «Μακεδόνων» τῆς «Σκοπιανῆς Δημοκρατίας» ἔστωσαν τὰ κάτωθι:

● «'Ηοία» 2(5) (ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἀσκήρης τῆς Βοιωτίας 'Ησιόδου καὶ ληφθεῖσα ἀπὸ τὴν προκατακλυσμαϊάν γραπτὴν παράδοσιν τοῦ Μουσείου τοῦ 'Ελικῶνος):

*«ἡ δ' ὑποκυσαμένη Διὶ γείνατο τερπικεραύνῳ
υἷε δῶω, Μάγνητα Μακεδόνα θ' ἵπιοχάρμην,
οἱ περὶ Πιερίην καὶ Ὀλύμπον δώματ' ἔναιον».*

[κι ἐκείνη ὡς ἔμεινε ἔγκυος ἀπὸ τὸν Δία, τέρψι πού νιώθει ὡς ξαμολάει τοὺς κεραυνούς, δυὸ γιούς τοῦ γέννησε, τὸν Μάγνητα καὶ τὸν Μακεδόνα τὸν πολεμόχαρον ἀρματηλάτη, κι αὐτοὶ οἱ δυὸ στὴν Πιερία καὶ στὸν Ὀλύμπο κοντὰ εἶχαν τ' ἀνάκτορά τους].

● Καὶ ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Πορφυρογέννητον («Περὶ θεμάτων» 2 σελ. 48β):

«Μακεδονία ἡ χώρα ἀπὸ Μακεδόνοιο τοῦ Διὸς καὶ Θυίας τῆς Δευκαλίωνος, ὥς φησιν 'Ησιόδου ὁ ποιητής».

● Καὶ λόγος αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, τοῦ Μακεδόνοιο, πρὸς τὸν Κορίνθιον Δημάρaton εἰς τὴν Πανελλήνιον Συνέλευσιν τῆς Κορίνθου κατὰ τὴν ἀνακήρυξίν του ὡς Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἑλλήνων:

Δημάρatos (προσφώνησις):

«Χαῖρε οὖν ἡ τε Ἑλλὰς ἅπασα καὶ ἡ Μακεδονία».

'Αλέξανδρος (ἀπάντησις):

«'Αλλ' ὦ μακάριε, ἔστιν οὖν Ἑλλὰς καὶ ἡ Μακεδονία».

(Ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Στράβωνα: βλ. Παντελῆ Βυσσούλη, «'Ο Μακεδονικός Ἑλληνισμός», Δ' ἔκδοσις, «Ἑλεύθερη Σκέψη» Ἀθήνα 1988).

Μετὰ τιμῆς

Κώστας Π. Μιχαήλ

ἄ. ἐπίκουρος καθηγητῆς Μικροβιολογίας

Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἀθήνα

Ἡ τεράστια ἀπειλὴ τοῦ ἰσλαμικοῦ φανατισμοῦ

Κύριε διευθυντά,

Μὲ τὸ παρὸν θέμα ἔχω ἀπασχολήσει ξανά μὲ ἐπιστολὴ μου τὸν «Δαυλὸ» καὶ ἐπανέρχομαι, διότι τὸ πρόβλημα ἀπὸ ὁρατὸ πού ἦταν, τώρα παίρνει μεγάλες διαστά-

σεις καὶ μόνον οἱ ἄδαεῖς καὶ ἐθελουφλοῦντες δὲν τὸ βλέπουν. Ἀφορμὴ μοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸ κείμενο στὸ #18 τεῦχος τοῦ «Δ» μὲ τίτλο «Αἱ θρησκείαι τῆς ἐρήμου». Πρόκειται καὶ πάλι γιὰ τὸν Ἰσλαμισμό, ἀλλὰ καὶ

τὸν ἰδρυτὴ του, ποὺ ἀναλύει ἐν ὀλίγοις ὁ ἐκλεκτὸς συντάκτης. Κι ἐδῶ θέλω νὰ προσθέσω μερικὰ στοιχεῖα καὶ νὰ κρούσω γιὰ πολλοστὴ φορά τὸν κῶδωνα κινδύνου.

Εἶναι γεγονός, πῶς ὁ περίεργος αὐτὸς ἄνθρωπος, ὕστερα ἀπ' τὶς κρίσεις, ἡσθάνετο εὐφορίαν καὶ καταλαμβάνετο ἀπὸ ἐκσταση καὶ μεταρσίωση. Κάτι ἀνάλογο ἡσθάνθη, καὶ ἴσως γιὰ πρώτη φορά, ὕστερα ἀπὸ τὴν διαφώτιση ποὺ τοῦ ἐγίνε γιὰ τὸν Χριστιανισμό ἀπὸ τὸν μοναχὸ Σέργιο τὸ 582 μ.Χ. Ἦταν τὸ πρῶτο θρησκευτικὸ του ἐρέθισμα, καὶ ἦταν ἀκόμη παιδί. Μεγαλῶνοντας ἤρθε σὲ ἐπαφὴ καὶ μὲ ἄλλες θρησκείες καὶ διερωτήθη, γιατί δὲν ἐπικράτησε καμμία διεθνῶς. Ἐντόπισε τὰ αἷτια καὶ ἔβαλε σὲ ἐφαρμογὴ τὸ δικό του σχέδιο, κάνοντας ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο τῶν ἄλλων ἰδρυτῶν. Ρισκίνδυνος, ἄκρως φιλόδοξος καθὼς ἦταν καὶ ἔχοντας μὲ τὸ μέρος του τὶς εὐνοϊκὲς γιὰ τὰ σχέδιά του συνθήκες ποὺ ἐπικρατοῦσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐνοια τῆς τύχης, μπόρεσε κι ἐπέβαλε τὸ δόγμα του διὰ τῆς σφαγῆς τῶν ἀντιπάλων του, κάνοντας τὸ ἀντίθετο τῶν ἄλλων θρησκειῶν. "Ἄν τότε δὲν εὐρίσκετο στὴν ἀκμὴ του ὁ Χριστιανισμὸς κι ὁ βασιλεὺς τοῦ Βυζαντίου Ἡράκλειος, ἴσως σήμερα νὰ ὑπῆρχε πανισλαμισμὸς καὶ ἡ ἀνθρωπότητα νὰ εἶχε ἄλλη ὄψη. "Ἄς σημειωθεῖ, πῶς τότε δὲν εἶχαν ἔλθει ἀκόμη ἀπ' τὰ σπηλαία τῆς Μογγολίας οἱ πρόγονοι τῶν σημερινῶν Τούρκων. Οἱ ὁπαδοὶ τῶν ἄλλων θρησκειῶν καὶ προπαντὸς ὁ Χριστιανισμὸς πλήρωσαν πολὺ ἀκριβὰ τὸ Ἰσλάμ. Δὲν ὑποτάχτηκαν ὅμως, ἀλλὰ οὔτε καὶ θέλησαν, γιὰ εὐνόητους λόγους, νὰ τὸ πλήξουν καίρια. Τότε εἶχαν κοινὸ μέτωπο καὶ ἡ ἀναμέτρηση γίνονταν μὲ ἴσες προοπτικές. Στὴ σημερινὴ ἡ μέλλουσα σύρραξη, ποὺ ὅταν ἀποκτήσουν τὰ μέσα ἀναπόφευκτα θὰ γίνη, οἱ Μουσουλμάνοι θὰ βρίσκονται σὲ ἀφάνταστα πλεονεκτικὴ θέση, διότι τοῦτοι μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο κατόρθωσαν καὶ εἰσέβαλαν σὲ ὅλον τὸν κόσμον, ὁ δὲ φανατισμὸς τοὺς εἶναι πάντα ὁ ἴδιος. Κι ἐδῶ εἶναι τὸ κολοσσιαῖον πρόβλημα ποὺ προκύπτει. Οἱ ἡγέτες τῶν ἄλλων δυνάμεων Μπούς, Κόλ, Μιττερὰν κ.λπ. φαίνεται πῶς τὸ ἀγνοοῦν. Ὁ Γκορμπατσὼφ καὶ ἔχει μυριστεί, ἀλλὰ ἔχει τόσα ἄλλα καυτὰ προβλήματα, ποὺ δὲν ἔλαβε σοβαρὰ ὑπ' ὄψιν του τὸ ἐντεχνο μήνυμα ποὺ τοῦ ἔστειλε ὁ Ὁζάλ γιὰ τὰ 60.000.000 τουρκομουσουλμάνους ποὺ κα-

τοικοῦν στὴ Ρωσία. Ἡ διεθνὴς κοινὴ γνώμη δὲν γνωρίζει τίποτα, διότι ἐκτὸς ἀπὸ τὰ Βαλκάνια καὶ μέρος ἄλλων γειτονικῶν λαῶν, δὲν γνώρισαν οἱ ἄλλοι λαοὶ τὶς ἀνομολόγητες θηριωδίες τῶν Τούρκων, ποὺ φιλοδοξοῦν νὰ εἶναι ὁ ἰθύνων λαὸς καὶ νὰ ἡγηθοῦν τῆς πανστρατιάς τῶν ἰσλαμιστῶν. Δὲν εἶναι ὑπερβολή: τὸ ἔχουν δηλώσει ἐπανειλημμένως καὶ τὸ διδάσκουν στὰ σχολεῖα τοὺς. Μερικοὶ λένε, πῶς σκιαμαχοῦμε. Ὅμως τοὺς ἐρωτῶ: Γνωρίζουν πῶς στὸ Πακιστάν, στίς Ἰνδίες, ἀλλὰ καὶ στὸ Ἰράκ ἐργάζονται πυρετωδῶς γιὰ τὴν κατασκευὴ ἀτομικῆς βόμβας; Κι ἂν ὄντως τὴν κατασκευάζουν — ἂν δὲν τὴν ἔχουν ἤδη — γιὰ ποιὸν τὴν προορίζουν; Γνωρίζουν πῶς οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Μουσουλμάνοι πιστεύουν μὲ φανατισμὸ στὸ Κοράνι, ποὺ τοὺς λέει, πῶς, ὅταν φονεύσουν ἢ φονευθοῦν γιὰ τὸν Ἀλλάχ, θὰ πᾶνε στὸν παράδεισο καὶ θὰ ζοῦνε γιὰ πάντα μὲ ὅσες ἀπολαύσεις ἐπιθυμοῦν; Γνωρίζουν ἀκόμη, πῶς οἱ ἰσλαμιστὲς δὲν θὰ κάνουν πόλεμον γιὰ ἐπεκτατικούς σκοποὺς, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐξολοθρέψουν τοὺς ἀπιστοὺς, νὰ σφετεριστοῦν τὰ ὑπάρχοντά τους καὶ νὰ ἀφήσουν μόνον ὅσους χρειάζονται γιὰ νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν; Ὅταν ἔχουν ὅλα αὐτὰ ὡς δέλεαρ, γιατί νὰ μὴν πραγματοποιήσουν τὸ ὄνειρό τους; Κανενὸς λογικοῦ ἀνθρώπου δὲν διαφεύγει, ὅτι τὸ κίνημα αὐτὸ θὰ τὸ διευθύνει ἡ Τουρκία, καὶ τὸ πρῶτο θύμα θὰ εἶναι ἡ χώρα μας... Σκεφτήκανε ἄραγε οἱ ὑπεύθυνοι, πῶς τὴν φόρα γιὰ τοὺς ἀλλεπάλληλους σάλτους στὰ Βαλκάνια τὴν ἔχουν πάρει ἡδη οἱ ἰθύνοντες τῆς Ἀγκυρας, καὶ μόνον ἡλίθιοι δὲν τὸ βλέπουν. Κάπως ἔτσι ἐκάγχαζαν, ὅταν κάποιοι ἐπισήμαιναν τὸν κίνδυνον ἀπὸ τὸν Χίτλερ, ὅταν ἐδραστηριοποιεῖτο. Αὐτὸς ὅμως τοὺς γελοιοποίησε (καὶ ἀπὸ κάποιο λάθος του δὲν ὑπέταξε ὅλον τὸν κόσμον). Σκοπὸς μου μὲ τοῦτα εἶναι νὰ σημάνω τὸν κῶδωνα, μήπως συνέλθουν ἀπ' τὸν λήθαργο οἱ ἡγέτες μας καὶ ἐνημερώσουν (στοιχεῖα ὑπάρχουν) τοὺς μεγάλους ἡγέτας, ἀλλὰ καὶ τὴν διεθνὴ κοινὴ γνώμη, γιὰ τὸν κίνδυνον ποὺ κυφορεῖται.

Μὲ ἐκτίμηση
Ἡλίας Ραζῆς
Ἑρέτρια

‘Ο σύγχρονος «εαμίτης» του οικονομισμού

Κύριε διευθυντά,

‘Η διαφορά ανάμεσα στο απελευθερωτικό ΕΑΜ της εθνικής αντίστασης και στο σημερινό οικονομιστικό ΕΑΜ της οικονομοκρατίας, της «ισότητας» και του ευδαιμονισμού ελάχιστα διαφοροποιεί τα πράγματα ως προς το μέγεθος και το πλήθος των όπαδών. Για έντελώς διαφορετικούς λόγους το πλειοψηφούν μέρος των ρωμιών είναι ταυτόχρονα ευαίσθητο σε θέματα που άφορουν την ακεραιότητα της πατρίδας ως επίσης σε θέματα άκποου πλουτισμού και καλοπερασιάς. Έτσι με μία αλλαγή του συνθήματος οι ίδιοι ρωμιοί από αγωνιστές έναντι των κατακτητών το 1943-44 μεταμορφώθηκαν άμέσως μετά και έως σήμερα σε μαχητές της «ισότητας» και της ίσης κατανομής του πλούτου. Έφεξης όλοι θα ταξιθεύουμε πρώτη θέση στο τραίνο, καταργουμένης της δεύτερης και τρίτης, αφού τις μεταβαπτίσουμε όλες πρώτη θέση!

Μπορεί το πολιτικό ΕΑΜ στη συνέχεια να πήρε τη γνωστή εξέλιξη μέσα από τις ποικίλες μεταμορφώσεις του μέχρι της σημερινής αυτοαναίρεσης του μαρξισμού, αλλά ο ντόπιος «εαμίτης» παραμένει ακλόνητος στις πεποιθήσεις του ως προς το οικονομιστικό σκέλος, όπου όλα τα προσωπικά οικονομικά προβλήματα λύνονται ως δια μαγείας και αυτόνομα μέσα από το εαμικό οικονομικό σύστημα, ανεξαρτήτως πολιτικής τοποθέτησεως εκάστου, από άκρας δεξιάς μέχρις άκρας αριστεράς. Στο αίθεροβήμον αυτό «πιστεύω» και ιδανικό των νεο-ελλήνων υπάρχει άρραγής συναίνεσις, που εξασφαλίζει μεγάλη πλειοψηφία.

‘Αν κυττάζουμε γύρω μας και παρατηρήσουμε με μάτι στοχαστικό και ιστορικό τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά δρώμενα, θα διαπιστώσουμε έντρομοι, ότι ζούμε μέρες του ‘44-‘45. Ρώτησα πλουσιώτατον επιχειρηματία, γιατί ήταν τότε στο ΕΑΜ και μου απάντησε ευθέως και ειλικρινώς: «Για να καθίσω στο πολυτελές διαμέρισμα του βιομηχάνου Λαναρά, όπερ και έπραξα, γιατί πώς θα ζούσαμε πέντε άτομα σ’ ένα δωμάτιο;». Σήμερα μέσα από τις αυθαιρεσίες των διαδηλώσεων, των καταλήψεων, των λεηλασιών, των άπεργιών, των άργομίσθων, της ΑΤΑ, των ψευδών αναπηρικών, αντίστασιακών και προώρων

συντάξεων και των οικονομικών σκανδάλων βιώνουμε την ίδια ακριβώς εαμίτικη οικονομιστική νοοτροπία, όπου σχεδόν όλοι διεκδικούν με το έτσι θέλω τα «δικία» τους από τους «άλλους», έστω κι αν οι άλλοι δεν είναι οι βιομήχανοι, αλλά το άσπόνδυλο και σπάταλο Κράτος, όλοι μας.

‘Ο σύγχρονος «εαμίτης» αποτελεί βελτιωμένη έκδοση και μετεξέλιξη του κατοχικού, με πολύ συγκεκριμένους στόχους και δοκιμασμένους μηχανισμούς. Σήμερα έχει συγκεντρώσει αποκλειστικά το ενδιαφέρον του σε οικονομικές διεκδικήσεις και «κεκτημένα» επί κλαδικής, συνδικαλιστικής έως και ατομικής βάσεως εις βάρος όλων των άλλων, πράγμα που λειτουργεί ως «μπούμερανγκ», μιάς και τελικά όλοι άλλοι-εξουσιάζονται. Τα δίδυμα εξουσία-οικονομισμός και πολιτική-όπαδοί λειτουργούν σαθρωτικώς άμφίδρομα και μοιραίως οδηγούνται στο κενό, δεδομένου ότι στο τέλος ο λογαριασμός θα πληρωθεί και από τους ίδιους.

Περιττόν να λεχθεί, ότι έννοιες και αξίες όπως: πατρίς, έθνος, παιδεία, έλευθερία, αξιοπρέπεια, ήρωισμός, δικαιοσύνη, ανιδιοτέλεια, ευγενής άμιλλα, οικονομική λιτότης και αυτάρκεια, εργατικότητα, νομιμότητα, σεβασμός των θεσμών, οικογένεια θεωρούνται ξεπερασμένες και όπισθοδρομικές. Το «δέον» των «προοδευτικών», δηλαδή των συγχρόνων «εαμιτών», συνοψίζεται στο βόλεμα, την ρέμβη και την καλοπερασιά εις βάρος των άλλων. Ποτέ ο εαμίτης δεν ύλοποίησε τα ψευδεπίγραφα όράματά του, όσο στην δεκαετία του ‘80. Ποτέ δεν έφτασε σε τέτοια πολιτική κορύφωση και λαϊκισμό ή έκφρασή του, με δραματικά έπακόλουθα.

‘Ο «εαμίτης» των ήμερών μας είναι «δημοκρατικών» προδιαγραφών και έκφραστής ιδιοτύπου δημοκρατίας: «Τά δικά μου δικά μου, και τά δικά σου δικά μου». Όταν διεκδικεί τα άτέλειωτα «δικά» του, κάνει ό,τι θέλει: κατεβάζει τους διακόπτες του ηλεκτρικού, αποκλείει τους κεντρικούς δρόμους, άκινητοποιεί τρόλλεϋ και λεωφορεία, κατεβάζει τά ρολλά των νοσοκομείων, κλείνει τά σχολεία, στήνει όδόφραγμα στις έθνικές όδους, πυρπολεί, πετροβολεί και γενικώς άσχημονεί εις βάρος των θεσμών, των νόμων και όλων των άλλων. Τά όρια

τῶν «δημοκρατικῶν» του δικαιωμάτων εἶναι ἀβυσσαλέα καὶ ἀπεριόριστα. Δημοκρατία εἶναι ὁ ἴδιος. Στὰ χέρια του κρατάει καὶ τὸ καρπούζι καὶ τὸ μαχαίρι. "Ὅποιος τοῦ ἀντιστέκεται χαρακτηρίζεται φασίστας.

Οἱ ρωμιοὶ κατὰ πλειονότητα εἶναι ἐαμίτες. Στὸ εἶναι τους κουβαλᾶνε τὸν ἀκροβάτη. Τρεῖς φορές στὸν αἰῶνα μας, τουλάχιστον, οἱ ἑλλαδίτες κινήγησαν ὁράματα. Δηλαδή αὐταπάτες, χίμαιρες καὶ ψευδαισθήσεις. Καὶ πλήρωσαν —πληρώνουν— ἀκριβά: Τὰ χρέη τῶν ὁραμάτων μᾶς πνίγουν. Βέβαια «κοντὰ στὸ ξερὸ καίγεται καὶ τὸ

χλωρό». Αὐτὴ εἶναι ἡ πικρὴ ἀλήθεια. "Ὅσο οἱ ρωμιοὶ δὲν σηκώνουν τὸ κεφάλι ψηλά πρὸς τὸν ἥλιο τῆς Ἑλληνικότητος, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτάρκειας, τόσο θὰ πελαγοδρομοῦν στὰ ἀδιέξοδα τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ τοῦ χάους, μὲ ὅλα τὰ συνακόλουθα δεινὰ στὸ πολιτικό, κοινωνικό, ἠθικό, οἰκονομικὸ καὶ ἔθνικὸ μας μέλλον.

Μετὰ τιμῆς
Σπύρος Νόνικας
Οἰκονομολόγος
Λέσβου 60, Κυψέλη

"Οχι ἄλλες ὑποχωρήσεις στοὺς Τούρκους

Κύριε διευθυντά,

Τὸ ΚΕΜΕ (Κέντρον Ἑρεῦνης καὶ Μελέτης Ἑλληνισμοῦ) ζητεῖ:

1ον) τὴν ἄμεση ἀπομάκρυνση τῶν πρακτόρων τῆς Ἀγκυρας ἀνεξαρτήτων βουλευτῶν Ἀχμέτ Σαδίκ καὶ Ἀχμέτ Φαϊκογλου καὶ τῶν συνεργατῶν των, ὑποκινητῶν τῶν ἐξτρεμιστικῶν ἐνεργειῶν στὴν Ξάνθη καὶ Κομοτηνῇ,

2ον) νὰ κλείσει τὸ Τουρκικὸ Γενικὸ Προξενεῖο στὴν Κομοτηνῇ καὶ νὰ περιοριστοῦν ἀμέσως οἱ ἀνθελληνικὲς δραστηριότητές του,

3ον) νὰ ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὸ Δημαρχεῖο Κομοτηνῆς ἡ δορυφορικὴ κεραία τοῦ γερμανικοῦ τουρκόφωνου καναλιοῦ STAR 1 καὶ νὰ ἀπελαθεῖ ἀμέσως ὁ διαστρεβλωτὴς τῆς ἀλήθειας τουρκοκύπριος ἀνταποκριτὴς του,

4ον) νὰ μὴ γίνουν ἄλλες ὑποχωρήσεις καὶ συμβιβασμοὶ στὶς ἀπαιτήσεις καὶ προκλήσεις τῆς Ἀγκυρας εἰς βᾶρος τῶν Ἑλλήνων τῆς Θράκης καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ

Κράτους καὶ

5ον) τὴ λήψη γενναίων μέτρων γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Θράκης καὶ ἄμεση ἐγκατάσταση τῶν Ποντίων στὴν Θράκη.

Ἡ Ἑλλάδα εἶναι γιὰ τοὺς Ἕλληνες. Οἱ Πομάκοι εἶναι ἐξισλαμισθέντες Χριστιανοί. Τὸ 95% τῶν Μουσουλμάνων εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν διαβίωσή τους στὴν Ἑλλάδα, μόνο τὸ 5% εἶναι τὰ ἐξτρεμιστικὰ ἀνθελληνικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα διαταράσσουν τὴν γαλήνια συμβίωση Μουσουλμάνων καὶ Χριστιανῶν στοὺς νομοὺς Ροδόπης καὶ Ξάνθης. Ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι εὐχαριστημένοι στὴν Ἑλλάδα, δὲν ἔχουν παρὰ νὰ μᾶς ἀδειάσουν τὴν γωνιά, νὰ φύγουν ἀμέσως στὴν Τουρκία τῶν ἡμερομισθίων πείνας, τῆς ἀνεργίας, τῶν δολοφονιῶν καὶ τῶν στρατοδικείων.

Μετὰ τιμῆς
Δημήτριος Ν. Πάνου
Πρόεδρος Κέντρου Ἑρεῦνης καὶ
Μελέτης Ἑλληνισμοῦ
Σίνα 10, 10672 Ἀθήνα

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ

Ένα και μοναδικό τὸ «ἐθνικὸ μας πρόβλημα»: Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι

Σὲ μιὰ «ἐκδήλωση» μὲ θέμα «**Ἐθνικὰ Προβλήματα**», ποὺ ὠργάνωσε ἕνας καλοπροαίρετος ἰδιωτικὸς σύνδεσμος νέων ἐπιστημόνων τὴν 1 Δεκεμβρίου 1991 στὴν αἴθουσα τῆς ΕΣΗ-ΕΑ, οἱ ὁμιλητὲς ἰθύνοντες-ἐκπρόσωποι κομμάτων, κυβερνησάντων καὶ μὴ, ἠναλώθησαν στὰ συμβαίνοντα στὴν Κροατία, τὴν Σερβία, τὰ Σκόπια, τὸ Ντιγαρμπεκίρ τοῦ Κουρδιστάν, στὸ πρόσφατο βιβλίο τοῦ κ. Τ. Ὁζάλ, ὅπου ὁ Τοῦρκος πρόεδρος ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ Τοῦρκοι πολέμησαν στὸν Τρωικὸ Πόλεμο καὶ στὰ τουρκικὰ σχολικὰ βιβλία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα οἱ Τουρκόπαιδες πληροφοροῦνται ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἵδρυσαν τὴν μινωικὴ Κνωσό. Ἀνεξαρτήτως ὅ-τι ἡ συζήτηση παρέμεινε καθαρὰ στὸ «ἐπίπεδο σαλονιοῦ», σὲ σημεῖο ποὺ νὰ διερωτᾶται κανεῖς ἂν οἱ κομματικοὶ μας ἄνθρωποι μποροῦν νὰ σκεφθοῦν ἔστω λίγο βαθύτερα ἀπὸ ὅ,τι πληροφοροῦνται διαβάζοντας τὶς ἐφημερίδες, ἑλληνικὲς καὶ ξένες, ἀπορεῖ κανεῖς: Τί εἶδους «πολιτικὲς» (ἢ λέξη, ἔτσι, στὸν πληθυντικὸ τύπο της, ἀναμνηρκαῖσθηκε δεκάδες φορές ἀπὸ τοὺς ὁμιλητὲς) μποροῦν νὰ ἐφαρμόσουν ἐπὶ τῶν γραφομένων τοῦ κ. Ὁζάλ ἢ τῶν τουρκικῶν σχολικῶν βιβλίων ἢ τοῦ ζητήματος τῆς Κροατίας ἢ τοῦ Κουρδικοῦ (ἂν ὅλα αὐτά... ἀπο-

τελοῦν πράγματι τὰ «ἐθνικὰ προβλήματά» μας); Ὅμως τὸ παρὸν σχόλιο δὲν θὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸν «πολιτικὸ ἀναντισμό» ποὺ, ὅπως εἶπε ἕνας ἀκροατῆς, χαρακτηρίζε τὰ λεγόμενα τῶν πολιτικῶν αὐτῶν «ταγῶν» μας.

Ἀπὸ τὰ σχολικὰ βιβλία Ἱστορίας τῆς Α΄ καὶ Γ΄ τάξεως τοῦ Γυμνασίου, ποὺ ἐκδίδει τὸ Ρωμεῖκο Κρατίδιο, ἀλλὰ καὶ στὰ Πανεπιστήμιά μας, τὰ Ἑλληνόπουλα πληροφοροῦνται, ὅπως καταγγέλλει ἐδῶ καὶ χρόνια ὁ «Δαυλός»:

- ὅτι ὁ Ὅμηρος εἶναι «ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνη ἱστορικὴ πηγή», κι αὐτό, ἐνῶ ἔχει παρέλθει σχεδὸν ἕνας αἰῶνας ἀφ' ὅτου ἡ ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα, κυρίως στὴν Τροία, τὶς Μυκῆνες, τὴν Πύλο κ.λπ., ἀπέδειξε περίτρανα ὅτι τὰ Ὅμηρικὰ ἔπη ἀποτελοῦν ἴσα-ἴσα τὴν **ἱστορία** τῆς περιόδου ποὺ ἀναφέρονται.

- ὅτι ἡ μινωικὴ Κνωσὸς κατοικεῖτο ἀπὸ «προέλληνες», «αἰγαίους», «μεσογειακοὺς», «σημίτες» κ.λπ., ἐνῶ οἱ Ἕλληνες κατέβηκαν... **ἀπὸ τὶς οὐγγρικὲς πεδιάδες** μετὰ τὸ 2.000 π.Χ. φέρνοντας μαζί τους καὶ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, κι αὐτὸ 100 χρόνια μετὰ τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ Ἑβανς καὶ 40 χρόνια ἀφ' ὅτου ὁ Μ. Βέντρης διάβασε (τὸ 1952) τὴν κρητικὴ Γραμμικὴ Γραφὴ καὶ ἀπέδειξε ὅτι μὲ τὴν γραφὴ

αὐτὴ ἐγράφετο ἑλληνικὴ γλῶσ-
σα.

★ ★ ★

Βεβαίως ἡ τραγωδία τῆς
'Ελληνικῆς 'Εκπαιδεύσεως καί
τοῦ 'Ελληνικοῦ 'Εθνους γενι-
κὰ δὲν περιορίζεται ἐδῶ, εἶναι
γενικὴ καὶ χαρακτηρίζει ἀπ' ἄ-
κρου εἰς ἄκρον τὴν «πνευματι-
κὴ τροφὴ» τῆς διαστρεβλώ-
σεως, τοῦ ψεύδους, τοῦ σκοτα-
δισμού καὶ τοῦ ὀργανωμένου
μισελληνισμού, μὲ τὴν ὁποία τὸ
ἄθλιο Ρωμέϊκο Κρατίδιο ταῖζει
τὴν 'Ελληνικὴ Νεολαία καὶ
τοὺς 'Ελληνες γενικά. Ὅμως ἐ-
δῶ ἀνακύπτουν φρικτὰ ὅσο καὶ
χειροπιαστὰ τῷ ὄντι ἐρωτημα-
τικά:

- Ποιὸς δημιουργεῖ τὰ «ἐθνικά
μας προβλήματα»: Ὁ κ. 'Οζάλ
καὶ τὰ τουρκικὰ σχολικὰ βι-
βλία ἢ τὸ 'Ελληνικὸ Κράτος,
τὰ **κρατικά** του βιβλία καὶ οἱ
'Ελληνες καθηγητὲς Πανεπι-
στημίων μ' αὐτὰ ποὺ διδά-
σκουν;

- Γιατί «καταγγέλλουμε» τὸν κ.
'Οζάλ ποὺ διαστρεβλώνει τὴν
ἱστορία τῶν Τρωϊκῶν, ὅταν ἐ-
μεῖς πρῶτοι τὴν κηρύσσουμε ἀ-
ναξιόπιστη;

- Γιατί μᾶς φταίει τὸ Τουρκικὸ
Κράτος ποὺ ἀρνεῖται τὴν ἑλλη-
νικότητα τοῦ Μινωϊκοῦ Πολι-
τισμοῦ, ὅταν τὴν ἔχη ἤδη ἀρ-
νηθῇ (εἰς πείσμα τῆς ἱστορικῆς
ἀλήθειας) τὸ Ρωμέϊκο Κρατί-
διο;

- Τί «πολιτικὲς» μπορεῖ νὰ πε-
ριμένει κανεὶς ὅτι θὰ ἀσκήσουν
οἱ ἄνθρωποι τῶν κομμάτων μας
ἐπὶ... τοῦ κ. 'Οζάλ καὶ τῆς ἐκ-
παιδευτικῆς πολιτικῆς τοῦ

Τουρκικοῦ Κράτους, ὅταν οἱ ἴ-
διοι κυβερνῶντας δὲν κάνουν
τίποτε γιὰ τὴν κάθαρση τῆς ἐκ-
παιδευτικῆς-ἰδεολογικῆς μας
κόπρου, μὲ τὴν ὁποία οἱ ἴδιοι
ὡς ὑπεύθυνοι κυβερνητὲς κατα-
πλακώνουν τὴν ἀλήθεια ἐντα-
φιάζοντας καὶ τὸ ἠθικὸ τοῦ
'Ελληνικοῦ 'Εθνους;

★ ★ ★

Καταντήσαμε λαὸς ὀσφυο-
καμπτῶν ζητιάνων, ποὺ ἐκλι-
παροῦμε ἓνα ἀξίωμα, ἓνα μισθό,
ἓνα "prestige" καὶ ἐναντὶ αὐτῶν
πουλάμε τὴν μᾶνα μας, τὴν τι-
μὴ μας, τὴν ἴδια τὴν 'Ελλάδα.
Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο καὶ μέγι-
στο καὶ μοναδικὸ «ἐθνικὸ μας
πρόβλημα»: **'Εμεῖς οἱ ἴδιοι.**
"Ἄν οἱ θλιβεροὶ κομματικοὶ
μας ἄνθρωποι, ἂν οἱ θλιβεροὶ
ἐκπαιδευτικοὶ «ταγοί» μας, ἂν
οἱ θλιβεροὶ ἰθύνοντές μας σ' ὅ-
λους τοὺς τομεῖς, ἂν ὁ θλιβερός
λαὸς μας (ναί, πρέπει νὰ τὸ ποῦ-
με κι αὐτό, γιατί ἐδῶ ποὺ φτά-
σαμε, τὸ νὰ «μασᾶμε τὰ λόγια
μας» ἀποτελεῖ προδοσία...), ἂν
οἱ θλιβεροὶ ἐμεῖς ξαναβρίσκαμε
τὸν χαμένο ἑαυτὸ μας καὶ **ξα-
ναγινόμαστε 'Ελληνες**, κανέναν
'Οζάλ, κανέναν Τοῦρκο, κανέ-
ναν Βούλγαρο, κανέναν «Μα-
κεδόνα» τῶν Σκοπίων θὰ μπο-
ροῦσε νὰ ἐπιτύχη τοὺς ἀνθελ-
ληνικοὺς σκοπούς του. "Ἄν δὲν
καταλάβουμε τὴν ὀλοφάνερη ὅ-
σο καὶ ἀπλὴ αὐτὴ ἀλήθεια, δὲν
ὑπάρχει κανένα μέλλον γιὰ μᾶς
καὶ θὰ φταῖμε ἀποκλειστικὰ ἐ-
μεῖς οἱ ἴδιοι, καὶ κανέναν ἄλ-
λος, γιὰ τὸν ἱστορικὸ θάνατο
τῆς πανάρχαιας χώρας μας.

Μετέωρος

Ἑλληνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς

Εἶναι ἱστορικὰ ἐξακριβωμένο καὶ ἀναμφισβήτητο, ὅτι τὸν πρῶτο καιρὸ τῆς Χριστιανικῆς ἐπικρατήσεως ὁ Ἑλληνισμὸς καταδιώχθηκε καὶ δυσφημήσθηκε ἀπὸ τοὺς πρωτόγονους Χριστιανούς, ποὺ μὲ μῖσος προέβαιναν σὲ φοβερὲς ἀνθελληνικὲς ἐνέργειες. Τὸ βίαιο κλείσιμο τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν, ἡ ἀπαγόρευσις τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τὸ κάψιμο τῶν βιβλίων τῶν ἀρχαιοελλήνων συγγραφέων, ἡ λεηλάτησις τῶν περιουσιῶν τῶν ναῶν τῆς «Ἐθνικῆς» θρησκείας, ἡ κατασυκοφάντησις τῶν ἀρχαιοελλήνων ὡς τάχα «εἰδωλολατρῶν» ἀποτελοῦν μερικὲς ἀπὸ τῆς βδελυρῆς ἐκδηλώσεως ἀνθελληνισμοῦ ποὺ συντελέσθηκαν ἐν ὀνόματι τῆς «θρησκείας τῆς ἀγάπης».

Ὅλα αὐτὰ βέβαια, ὅπως ἦταν φυσικό, προκαλέσανε τὴν ἀντίδρασι τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἀντίδρασί των ὅμως ἦταν καθαρὰ πνευματική, ἰδεολογική. Οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες καταδίωξαν τοὺς Χριστιανούς, διότι δὲν θέλανε, ὅταν μποροῦσαν. Ἀκόμη καὶ ὁ Ἰουλιανὸς δὲν κατεδίωξε τοὺς Χριστιανούς, ὅπως παραπλανητικὰ τὸν κατηγοροῦν, ἀπλῶς προστάτεψε τοὺς Ἕλληνες ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν μῆνιν. Πιο συγκεκριμένα ὁ Ἰουλιανὸς διεκήρυξε καὶ ἐπέβαλε, ὅσο βασίλευε, τὴν ἀνεξιθρησκεία, ἐνῶ οἱ Χριστιανοὶ ἐπιζητοῦσαν τὴν ἐξόντωσι κάθε ἄλλης θρησκείας. Σήμερα χρειάζεται νὰ ἐπανεξετάσουμε τὶς σχέσεις Ἑλληνισμοῦ-Χριστιανισμοῦ, γιατί μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου συγκεντρώθηκαν ἄρκετὰ στοιχεῖα γιὰ τὸ ποιοὶ εὐθύνονται γιὰ τὴν σύγκρουσι Ἑλληνισμοῦ-Χριστιανισμοῦ, ποὺ παρατηρήθηκε τοὺς πρώτους αἰῶνες τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη σὰν κατάλοιπο ἀποτροπαίων πράξεων.

Ξεκινᾶμε θέτοντας τὸ βασικὸ ἐρώτημα: **Ὁ Χριστὸς θὰ ἐνέκρινε τὶς πράξεις τῶν ὁπαδῶν του;** Ἡ λογικὴ βεβαιώνει, ὅτι τὰ γκρεμίσματα τῶν ναῶν τῆς Ἐθνικῆς Θρησκείας τῶν Ἑλλήνων, ὁ ἀκρωτηριασμός των ἀγαλμάτων τῶν θεῶν τῆς Ἑλλάδος, ἡ πυρπόλησις τῶν βιβλιοθηκῶν, τὸ κλείσιμο τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν καὶ ἡ ἀρπαγὴ τῆς περιουσίας τους, ἡ ἀπαγόρευσις τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἡ βασανιστικὴ δολοφονία ἐθνικῶν ἱερέων καὶ γενικὰ ἡ τρομακτικὴ καταπίεσις τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποδοθοῦν στὸν Χριστό. Πουθενὰ στὰ λόγια καὶ στὰ ἔργα του ὁ Χριστὸς δὲν δίδασκε τὸ λυσσαλέο μῖσος, μὲ τὸ ὁποῖο οἱ δῆθεν Χριστιανοὶ ἐπιτεθήκανε σὲ κάθε τι τὸ Ἑλληνικό. Ἰδιαίτερα πουθενὰ ὁ Χριστὸς δὲν μίλησε κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἀπεναντίας μάλιστα τοὺς ἔχει ἐπαινέσει.

Ὅπως δὴποτε λοιπὸν φθάνουμε σὲ μιὰ συγκεκριμένη καὶ ἀναμφισβήτητη διαπίστωσι: Τὸ κακὸ ποὺ διέπραξε ὁ Χριστιανισμὸς στὸν Ἑλληνισμὸ δὲν ἔχει προέλθει ἀπὸ τὸν Χριστό. Αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι πολέμησαν τὸν Ἑλληνισμὸ χρησιμοποίησαν τὸν Χριστιανισμό. Ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ προξενήσανε ἀπαίσιες συμφορὲς σὲ βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ γενικὰ. Ἰδιαίτερα στοὺς πρώτους αἰῶνες τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας παρουσιάσθηκε σὲ μερικὲς περιόδους τέτοια ἀνθελληνικὴ ἔξαρσις, ὥστε λίγο ἔλλειψε νὰ χαθῇ ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ μαζί του φυσικὰ οἱ πολιτιστικὲς ἀξίες ποὺ ἐκπροσωπεῖ.

→
Ο Χριστιανικός άνθελληνισμός δέν ήταν κάποια τυχαία έκδήλωση φανατικῶν Χριστιανῶν. Ἀσφαλῶς οἱ φανατικοὶ Χριστιανοὶ εὐθύνονται γιὰ πολλές καταστροφές ποὺ προξενήσανε στὰ πολιτιστικά μνημεῖα τοῦ Ἑθνους. Ἀπὸ θρησκευτικὴ τύφλωση καίγανε βιβλία, σπάγανε ἀγάλματα, γκρεμίζανε βωμούς, διότι ἔτσι πίστευαν, ὅπως ὅλοι οἱ ἀμόρφωτοι, ὅτι ἐπιτελοῦν θρησκευτικὸ καθήκον. Θὰ ήταν ὅμως σφάλμα νὰ θεωρήσουμε ἐκείνους τοὺς ἀπαιδεύτους, ἐνόχους ἐμπνευστὲς τοῦ άνθελληνισμοῦ τῶν Χριστιανῶν.

Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι οἱ πράξεις των δέν συγχωροῦνται, κυρίως ὅταν ἀκόμη καὶ αὐτοκράτορες χάριν δῆθεν τῆς Ἐκκλησίας ὠργίσαν ἐναντίον τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὅπως καὶ ἀρχιερεῖς τῆς θρησκείας τῆς ἀγάπης ἠγγήθηκαν σὲ αἵματηρές ἐκστρατείες μίσους, μὲ ἀποτρόπαια ἐγκλήματα. Ἡ περίπτωση τῆς ὑπερόχου Ὑπατίας εἶναι χαρακτηριστικὴ καὶ δυστυχῶς ὄχι ἡ μόνη. Ὡστόσο οἱ φανατικοὶ Χριστιανοί, εἴτε ἀνῆκαν στὸν λαὸ εἴτε στὴν θρησκευτικὴ ἡγεσία, δέν ἀρκοῦν, γιὰ νὰ ἐξηγήσουν τὸν άνθελληνισμό.

Ὅλα τὰ στοιχεῖα δείχνουν, ὅτι πίσω ἀπὸ τὶς μισελληνικὲς ἐνέργειες ὑπάρχει ἕνας ὠρισμένος ἐχθρὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ ὀνομάζεται: **ἐβραϊσμός**. Οἱ ἐβραῖοι ἐντεχνα ὑποκινοῦσαν τοὺς Χριστιανούς νὰ στρέφονται κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλως τε γνωρίζουν οἱ πάντες τὶς ἐβραϊκὲς ἐπιδόσεις στὸ νὰ στρέφουν τὸν ἕναν ἐναντίον τοῦ ἄλλου καὶ νὰ ἐπωφελοῦνται.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Χριστιανισμός θεολογικὰ καὶ πρακτικὰ δέν εἶχε διαμορφώσει άνθελληνικὸ χαρακτήρα. Τουναντίον οἱ ἐβραῖοι ήταν καὶ ἀναντίρρητα παραμένουν οἱ ἐθνικοὶ ἐχθροὶ τῶν Ἑλλήνων. Μὲ τὴν ἐμφάνισι τῆς νέας θρησκείας τοῦ Χριστιανισμοῦ οἱ ἐβραῖοι βρῆκαν τὴν εὐκαιρία νὰ πλῆξουν διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ τὴν ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ Θρησκεία καὶ κατ' ἐπέκτασι τὸν ἴδιο τὸν Ἑλληνισμό.

Ἐδῶ θὰ ποῦμε, ὅτι ὁ Ἑλληνισμός καὶ ὁ Χριστὸς εἶχαν κοινὸ ἐχθρὸ τοὺς ἐβραῖους καὶ τὸν ἐβραϊσμό. Ὁ διωγμὸς τοῦ Χριστοῦ ἔχει κοινὰ σημεῖα τακτικῆς μὲ τὸν διωγμὸ τῶν Ἑλλήνων, διότι, ὅπως ἀμέσως πρὶν εἴπαμε, ὁ ἐχθρὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ήταν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ ἐβραϊσμός. Οἱ ἐβραῖοι πράκτορες παρίσταναν τὸν Χριστιανὸ καὶ ἐξωθοῦσαν τὰ πλῆθη νὰ πυρπολοῦν Ἑλληνικοὺς Ναοὺς παρουσιάζοντας αὐτὸ τὸ ἐγκλημα σὰν θεάρεστη πράξι. Ὁ Καβάφης θὰ διαμαρτυρηθῇ, ἀλλὰ περιορίσθηκε στὴν ποιητικὴ διαμαρτυρία καὶ δέν προχώρησε στὴν καταγγελία, πιθανῶς νὰ μὴ τῷθελε.

Ὅπως ξέρετε, δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνα ἐβραϊκὸ ἄγαλμα. Οἱ ἐβραῖοι ποὺ πηγαينوέρχονταν στὴν ἔρημο δέν διέθεταν καλλιτεχνικὰ προσόντα, γιὰ νὰ ἀναδείξουν γλύπτες. Ἡ ἀδυναμία τους νὰ δημιουργοῦνε στίς εἰκαστικὲς τέχνες καλύφθηκε καὶ δικαιολογήθηκε μὲ τὴν εὐστοχα ἐπινοημένη ἀπαγόρευσι τοῦ Ἰεχωῶθ τους. Οἱ ἐβραῖοι ἱερεῖς ἀνακοίνωσαν, ὅτι ὁ «Θεὸς» ἀπαγορεύει νὰ ζωγραφίζης ἀνθρώπους ἢ νὰ κάνης ἀγάλματά τους. Ὁ φθόνος τους ὅμως γιὰ τοὺς ἄλλους λαοὺς ποὺ καλλιτεχνοῦσαν ήταν ἀπέραντος. Ἀπὸ φθόνον οἱ ἴδιοι οἱ ἐβραῖοι κατέστρεφαν συστηματικὰ τὰ ἀγάλματα ἢ ἔβραζαν ἄλλοεθνεῖς. Στὸ σημεῖον τοῦτο ἐκμεταλλεuthήκανε δεξιοτεχνικὰ τὴν

→

→
χριστιανική προκατάληψη για την αμαρτία του γυμνού. Βάζανε λοιπόν τους φανατικούς να κόβουν τὰ στήθη τῶν γυναικείων ἀγαλμάτων, νὰ σπάζουν τὶς μύτες, νὰ ἀσχημαίνουν τὰ ὁμορφα γυναικεῖα πρόσωπα. Ὁ Ἕλληνα δὲν θεωροῦσε αμαρτία νὰ δείξῃ στὸ ἄγαλμα τὰ γεννητικὰ ὄργανα, διότι γιὰ τὸν Ἕλληνα τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἀποτελοῦν μέρος τοῦ σώματος καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ τὸ κρύψῃ. Ποτὲ ὁ Ἕλληνα δὲν φοβήθηκε τὴν πραγματικότητα. Ἦλθε ὅμως ὁ Χριστιανισμὸς καὶ μὲ μιὰ ἐβραϊκῆς προελεύσεως ἐρμηνεία θεώρησε τὴν γυμνότητα ἀμάρτημα, διότι τάχα προκαλεῖ πειρασμούς, ἐνῶ, ὡς γνωστόν, οἱ πειρασμοὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν ψυχικὴ διάθεσι τοῦ ἀτόμου καί, καθὼς ἀποδείχθηκε, τὸ ἡμίγυμνο εἶναι προκλητικώτερο τοῦ γυμνού.

Τέλος πάντων τὸ ζήτημα εἶναι, ὅτι μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἀποφυγῆς πειρασμοῦ οἱ ἐβραῖοι παρέσυραν τὶς χριστιανικὲς μᾶζες τῶν θρησκολήπτων στὴν καταστροφή κάθε ἐλληνικοῦ μνημείου. Ἔτσι ἀφανίσθηκαν βιβλία καὶ ἱσοπεδώθηκαν οἰκοδομήματα. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ἑλληνισμὸς σὰν πολιτιστικὴ ὄντοτης ἐπέζησε, διότι ἡ γῆ φύλαξε στὰ σπλάχνα της πλῆθος μνημείων καὶ ἡ καλὴ τύχη βοήθησε νὰ διασωθοῦν ἀρκετὰ ἀρχαιοελληνικὰ συγγράμματα. Ἐπὶ πλέον ὁ ἐβραϊσμὸς δὲν μποροῦσε νὰ ἀλλάξῃ τὴν ἱστορία, στὴν ὁποία ὁ Ἑλληνισμὸς χάρις στὸ δυναμισμό του κατεῖχε κυριαρχικὴ θέσι.

Κάθε τόσο στίς ἀνασκαφὲς ἀνακαλύπτονται ἀγάλματα χτυπημένα στὸ πρόσωπο, στὰ γυναικεῖα στήθη καὶ στὰ ἀνδρικὰ ὄργανα. Εἶναι ἔργο ἐβραϊκό, πὺλ πραγματοποιήθηκε ἀπὸ χριστιανικὰ χέρια. Τὸ ἐβραϊκὸ μῖσος κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔχει ἐπιβεβαιωθῇ ἱστορικά, ὅτι εἶναι ἀβυσσαλέο. Ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν φθόνο ἐκείνου τοῦ λαοῦ πὺλ ἔβλεπε τοὺς Ἕλληνες νὰ ἰδρύνουν αὐτοκρατορίες, κοσμοκρατορίες, νὰ γεννοῦν πλῆθος πολιτισμῶν, νὰ γράφουν πλούσια φιλολογία, νὰ δημιουργοῦν ἀνυπέρβλητη τέχνη, νὰ θεμελιώνουν τὴν πολιτικὴ, τὴν οἰκονομία, τὴν φιλοσοφία, τὶς ἐπιστῆμες καὶ μὲ τὸ πνεῦμα τους καὶ τὴν πολεμικὴ τους ἀρετὴ νὰ κυριαρχοῦν στὸν κόσμον ὁλόκληρον. Ἀπέναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνος πῶς νὰ σταθοῦν οἱ ἐβραῖοι νομάδες σκηνίτες κτηνοτρόφοι; Στὰ χιλιάδες ἑκατομμύρια πολιτιστικὰ μνημεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Ἑλληνισμὸς κατέκλυσε τὴν οἰκουμένη, τί νὰ ἀντιπαραθέσουν οἱ ἐβραῖοι; Τὸ ἱερατεῖο τους λοιπὸν ἀπεφάσισε τὴν συνήθη ἐκμηδενιστικὴ ἐβραϊκὴ τακτικὴ τοῦ «σπᾶστε καὶ κάψτε», γιὰ νὰ σβῇσιν ἀπὸ τὴν ἱστορία τὴν Ἑλληνικὴ παρουσία, πὺλ τὴν θαυμάζουν ὅλοι, πλὴν τῶν ἐβραίων.

Ἡ τακτικὴ τῶν ἐβραίων δὲν ἔφερε τὰ ἀποτελέσματα πὺλ περιέμεναν. Διότι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὅπως εἶναι τὸ ἀπειράριθμον τῶν δημιουργημάτων καὶ ἡ τεραστία γεωγραφικὴ ἔκτασι στὴν ὁποία ἐξαπλώθηκε ὁ Ἑλληνισμὸς, ὑπῆρξαν ἀντιδράσεις ἀπὸ ἐξέχοντες Χριστιανούς θρησκευτικούς λειτουργούς, πὺλ δὲν δέχθηκαν τὴν ἐβραϊκὴ ὑποβολὴ πῶς οὔτιδήποτε Ἑλληνικὸ εἶναι ἀντιχριστιανικόν. Σιγὰ-σιγὰ οἱ Χριστιανοὶ Ἑλληνικῆς καταγωγῆς συνειδητοποίησαν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀρνηθοῦν τὸ ἐθνικόν τους παρελθόν, πρᾶγμα πὺλ ἡ νέα θρησκεία δὲν τὸ ζητοῦσε. Ἡ ἀφύπνισι τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν συνέβαλε ἀποφασιστικὰ στὴν ἀπο-
→

τροπή τῆς περαιτέρω καταστροφῆς τῶν ἀρχαιοελληνικῶν ἀριστουργημάτων.

Ἡ διαφορὰ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ στὸ ἠθικὸ πεδίο δὲν δικαιολογοῦσε τὴν συντριβὴ τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τὸν ἄλλο. Οἱ Χριστιανοὶ ἐνόησαν, ὅτι δὲν εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαφανίσουν τὸν ἀρχαιοελληνικὸ πολιτισμό, διότι ἡ θρησκεία τοὺς διέφερε ἀπὸ τὴν ἀρχαιοελληνική. Πολλοὶ ἐπίσκοποι, ποὺ ταυτόχρονα ἦσαν ἀνώτεροι ἄνθρωποι, κατάλαβαν ἔγκαιρα ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶχε κανένα λόγο νὰ πλήξῃ τὸν Ἑλληνισμό. Ἔτσι χάρι στὶς προσπάθειές τοὺς ἀναχαιτίσθηκε τὸ κύμα τῶν καταστροφῶν.

Γιὰ νὰ μὴ ἔλθουν ὅμως σ' ἀντίθεσι μὲ τὴν λαϊκὴ μᾶζα, καθιέρωσαν τὸν ἐξαγνισμὸ τῶν Ἑλληνικῶν μνημείων, θρησκευτικῶν ἢ ὄχι. Δηλαδή κάπου ὑπῆρχε τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ Ποσειδῶνος: Ἀντὶ νὰ τὸ καταστρέψουν, ἐπιτρέπóτανε νὰ τὸ ἐξαγνίσουν μὲ ἱεουργικὴ πρᾶξι. Τέτοια γελοῖα κατὰλοιπα παρατηροῦνται καὶ σήμερα ἀκόμη. Προσωπικὰ θυμᾶμαι πρὸ μερικῶν ἐτῶν τὸ ἀκόλουθο συμβάν: Στὴν ὁδὸ Σόλωνος καὶ Μασσαλίας βρίσκεται μιὰ ἐκκλησία. Σχεδὸν μπροστὰ τῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς πλατείας εἶναι ἡ προτομὴ τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς. Μιὰ μέρα εἶδα τὸν ἱερέα τῆς ἐκκλησίας ἐπίσημα ντυμένο νὰ θυμιάτῃ τὸ ἄγαλμα καὶ νὰ διαβάξῃ ὠρισμένους ψαλμούς. Ὅταν τελείωσε, τὸν ρώτησα τί ἔκανε, καὶ μοῦ ἀπάντησε ὅτι ἐξάγνισε τὸ ἄγαλμα!!

Παράλληλα οἱ μορφωμένοι Χριστιανοὶ ἱερεῖς, ποὺ εἶχαν θεολογικὲς γνώσεις, διεπίστωσαν, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ταιριάζει περισσότερο πρὸς τὶς ἠθικὲς ἀντιλήψεις τῶν ἀρχαιοελληνικῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν παρὰ πρὸς τὶς ἠθικὲς ἀντιλήψεις (;) τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Κλασσικὰ παραδείγματα τέτοιων ἀπόψεων ὁ Ἰουστίνος, ὁ Μέγας Βασίλειος κ.ἄ. Ἐδῶ καὶ πάρα πολλοὺς αἰῶνες φωτισμένα μυαλὰ τῶν χριστιανῶν ἱερέων σχημάτισαν τὴν πεποίθησι, ὅτι οἱ ρίζες τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι στὴν Ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ ὄχι στὴν ἐβραϊκὴ Παλαιὰ Διαθήκη. Κατὰ καιροὺς γινόταν ἀπόπειρες νὰ ἀπαλλάξουν τὸν Χριστιανισμὸ ἀπὸ τὸ ἐβραϊκὸ ἀσφυκτικὸ ἀγκάλισμα, ποὺ τοῦ κατέπνιγε κάθε πνευματικὴ ἀνωτερότητα. Οἱ προσπάθειες αὐτὲς δὲν καρποφορήσανε, διότι ἦταν προσπάθειες μεμονωμένων ἀτόμων, ἀρχιερέων ἢ θεολόγων καὶ ὄχι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁργανώσεως, ἡ ὁποία ἐπιμένει στὴν ἐβραϊκὴ προσήλωσι εὐτυχῶς ὅλο καὶ πιὸ χαλαρά. Οἱ ἀκρότητες τοῦ παρελθόντος πέρασαν ὀριστικά. Ἡδὴ καὶ ἡ Ἐκκλησία πλέον δέχεται τὸν ὄρο τοῦ ἐλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ κάποτε ἦταν ἀμάρτημα καὶ βλασφημία νὰ συνθέτῃς Ἑλληνισμὸ μὲ Χριστιανισμὸ.

Σήμερα λοιπὸν εἶναι βέβαιο, ὅτι δὲν σημειώνεται σύγκρουσι μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ ἀντιθέσεις, ὅποιες ὑπῆρχαν, ἀμβλύθηκαν τελείως, μέχρι πλήρους ἐξουδετερώσεώς των. Καὶ ὄχι μόνο τοῦτο. Ὁ Ἑλληνισμὸς — μὲ σπάνιες ἐξαιρέσεις — χρησιμοποίησε τὸν Χριστιανισμὸ γιὰ ἐθνικοὺς σκοποὺς. Συνδέθηκε μάλιστα ἡ χριστιανικὴ θρησκεία μὲ τοὺς Ἑλληνικοὺς ἐθνικοὺς σκοποὺς καὶ συχνὰ ὅ,τι δὲν πετύχαμε μὲ τὴν πολιτικὴν ἢ τὸν στρατό, τὸ πετύχαμε μὲ τὸν Χριστιανισμὸ. Ἡ ἱστορία ἔχει νὰ δείξῃ ἄφθονες περιπτώσεις, ποὺ ἱεράρχες θυσιάσθησαν γιὰ τὸν Ἑλλη-

νισμό, καθώς και πλήθος περιστατικών, όπου ή 'Εκκλησία προέταξε τῶν δικῶν της συμφερόντων τὰ συμφέροντα τοῦ 'Ελληνικοῦ Ἔθνους.

Χάριν τῆς ἀκριβείας εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἀκόμη καὶ τώρα σὲ μερικοὺς 'Ελληνοκεντρικοὺς κύκλους διατυπώνονται ἀντιχριστιανικὲς θέσεις καὶ κατηγορεῖται ἡ χριστιανικὴ θρησκεία γιὰ τὸ κακὸ ποὺ προξένησε στὴν Ἑλλάδα. Θεωροῦν δὲ τὴν μετέπειτα σύμπλευσι Χριστιανισμοῦ- 'Ελληνισμοῦ ὡς νίκη τοῦ 'Ελληνισμοῦ ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπίσης στοὺς ἀντιθέτους κύκλους τῶν θρησκολήπτων οἱ ὑποστηρίζοντες τὸν 'Ελληνισμό χαρακτηρίζονται ἀμέσως ὡς εἰδωλολάτρες καὶ ἐπικρίνονται. Πάντως οἱ 'Ελληνοκεντρικοὶ ἔχουν δίκαιο, διότι οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες γκρεμίσανε χριστιανικὲς ἐκκλησίες οὔτε κατέστρεψαν χριστιανικὲς εἰκόνες καὶ γενικὰ οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες ἐπιτεθήκανε κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἐνῶ δυστυχῶς συνέβη τὸ ἀντίθετο. Ἐπομένως οἱ Ἕλληνες δικαιοῦνται τουλάχιστον νὰ παραπονοῦνται.

Ὅπως ὁ χαρακτηρισμὸς «εἰδωλολάτρης» εἶναι ψευδέστατος. Ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης κ.τ.λ. ἦταν εἰδωλολάτρες; Οἱ ἐπιφανεῖς προσωπικότητες τῆς Ἑλλάδος στὴν φιλοσοφία, στὴν πολιτική, στίς ἐπιστῆμες, στὰ γράμματα καὶ στίς τέχνες φυσικὰ δὲν ἦταν εἰδωλολάτρες οὔτε λάτρευαν τὸν «χρυσὸν μόσχον». Ἡ ἀναγνώρισι ὑπερφυσικῶν ιδιοτήτων σὲ δυνάμεις καὶ ἡ προσωποποίησί τους δὲν ἀποτελοῦν εἰδωλολατρεία, ἀλλὰ μιὰ θεολογικὴ ἀντίληψι τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς. Οἱ μελέτες τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Θαδδαίου Ζιλίνσκι δίνουν ὑπεύθυνη ἀπάντησι σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ἐξ ἄλλου ἀπὸ τὸν Ξενοφάνη μέχρι τοὺς Κυνικοὺς καὶ σ' ὀλόκληρη τὴν ἀρχαιοελληνικὴ γραμματεία φαίνεται καθαρὰ ὁ μονοθεϊσμὸς τῶν Ἑλλήνων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πολυθεϊσμὸ καὶ τὴν εἰδωλολατρεία τῶν ἐβραίων, ποὺ ἄλλοτε παράλληλα πρὸς τὸν Ἰεχωβᾶ καὶ ἄλλοτε ἀποκλειστικὰ λάτρευαν τὸ χρυσὸ μοσχάρι καὶ στὰ σπίτια τους προσκυνοῦσαν διάφορα εἰδωλα.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ σὰν Χριστιανοὶ δὲν εἶχαν ἀντίθεσι μὲ τὸν Ἑλληνισμό. Ἀπεναντίας τὰ ἠθικὰ διδάγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ προϋπῆρχαν στίς διάφορες ἀρχαιοελληνικὲς φιλοσοφικὲς σχολές. Οἱ καταστροφὲς ποὺ ὑπέστη ὁ Ἑλληνισμὸς ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ὑπεκινήθησαν ἀπὸ τοὺς ἐβραίους, ποὺ χρησιμοποίησαν τοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἐκμεταλλεύθησαν τὸν χριστιανικὸ θρησκευτικὸ φανατισμὸ καὶ τὴν ἀμάθεια τῶν Χριστιανικῶν μαζῶν.

Κώστας Πλεύρης

Δὲν ὑπάρχει παρὸν καὶ μέλλον γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἂν δὲν ξέρη τὸ παρελθόν της. Ὁ «Δαυλὸς» ἀγωνίζεται νὰ τὸ ἀνασύρη κάτω ἀπὸ τὸν ὄγκο τοῦ ψεύδους καὶ τῆς λησμονιᾶς καὶ νὰ τὸ ἀναστηλώσῃ. Ἀξίζει καὶ εἶναι συμφέρον τοῦ καθενός, Ἕλληνας ἢ μὴ, νὰ συμπαρασταθῇ στὸν σκληρὸν αὐτὸν ἀγῶνα.

Πρὸς ἀνωνυμογράφον κίναιδον

Ἐντάξει, μεγάλε! Καταλαβαίνω τὸ πρόβλημά σου... Πάσχεις νὰ ἐκτονωθῇς, ἀφοῦ δὲν βρίσκεται ἄνθρωπος νὰ σὲ «κανονίσῃ», ἀλλὰ μὴ τὸ κάνης καὶ βούκινο. Δηλαδή δὲν βρίσκεται ἄνθρωπος νὰ θυσιάστῃ γιὰ τὴν «ἐπιστήμῃ» καὶ τὸ 'ριξες στὶς ἀκροστιχίδες; Εἴπαμε, νὰ ἔχῃς κάποια ἀπωθημένα· ἄντε καὶ ὀνειρώξεις. Ἀλλὰ μέχρι τοῦ σημείου νὰ κάνῃς καὶ τὸν φαλλὸ σύμβολο καὶ σῆμα κατατεθὲν τῆς ἀλληλογραφίας σου... ἔ παραπάει. Στὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς οἱ παραληπτές τῶν φαλλῶν, κι ἂν ἀκόμη θέλανε νὰ σὲ «βολέψουνε», πῶς θὰ σὲ βροῦνε; Βάλε καὶ μιὰ διεύθυνση...

Ἀλλὰ, μεγάλε, ἐκεῖνο πού θαυμάζω σὲ σένα εἶναι ἡ ὑψηλὴ στιχοιργικὴ. Ἐσύ, μεγάλε, ἀδικεῖσαι. Δὲν εἶσαι γιὰ 'δῶ. Ἀπὸ Νόμπελ κι ἀπάνω. Φυσικά, θαυμάζω καὶ τὴν λεβεντιά σου. Λεβεντιά κιναίδου... Ἔτσι μ' ἄρᾶς, πὺ μπαίνεις στὰ ἴσα στὶς ἰδεολογικὲς μάχες καὶ παληκαρία τοὺς ξετινάξεις ὅλους μὲ τὰ «σημιτικά», ὅπως γράφεις, ἐπιχειρήματά σου. Καὶ τί ἀτράνταχτα ἐπιχειρήματα· κυριολεκτικὰ τοῦ στόλου! Τώρα θὰ μοῦ πῇς καὶ σὺ μὲ τὴν σειρὰ σου, τί νὰ περιμένη κανεὶς ἀπὸ κίναϊδο καὶ τσανάκι τῆς Διεθνoῦς ἔξουσας; Γιὰ τὸ δεύτερο δὲν ὑπάρχει θεραπεία ἐκτὸς ἀπὸ κρύα ντοῦς καὶ ἡλεκτροσόκ· ὅσο γιὰ τὸ πρῶτο, ἡ λύση εἶναι φοβερὰ ἀπλή: Βάλε μιὰ ἀγγελία στὰ περιοδικὰ «γνωριμιῶν» μὲ τὸ περιεχόμενο τῆς ἀρεσκείας σου. Τί διάβολο... Δὲν θὰ βρεθῇ καὶ γιὰ σένα ἓνας φαλλός; Καὶ στὴν ἔσχατη περίπτωση, τώρα πὺ ἡ ἐπιστήμη κάνει θαύματα, πάρε ἓνα δονητή.

Ἀφοῦ δὲ ἐπιμένεις νὰ τὸ «παίξῃς» «συγγραφέας» καὶ «ἐπιστήμονας», γιὰτί δὲν ἐκτονώνεσαι σὲ ἄλλου εἶδους διατριβές; Τί τις θέλεις τίς ἱστοριοφιλοσοφικὲς ἐνασχολήσεις; Ἐσύ, μεγάλε, θὰ κάνῃς θαύματα σὲ ροζ ἱστορίες. Ξέρεις, τώρα. Ἀπὸ κείνες πὺ δημοσιεύονται σὲ περιοδικὰ «μόνον γιὰ ἄνδρες» καὶ ἄνω τῶν δεκαοκτῶ ἐτῶν. Ὅχι τίποτε ἄλλο, ἀλλὰ εἶναι ἁμαρτία νὰ χάνονται τέτοια ταλέντα ἀπὸ τὴν διεθνή ροζ φιλολογία. Δηλαδή τί παραπάνω ἔχουν αὐτοὶ πὺ σταδιοδρόμησαν σὲ ἀνάλογα θέματα καὶ περιοδικὰ. Τίποτε! Ἰσα-ἴσα ἐσὺ ὑπερτερεῖς, γιὰτί ἔχεις καὶ προσωπικὴ ἐμπειρία... στὶς καπνοσύρριγγες.

Ἀλλὰ, μεγάλε, ἔχω μιὰ ἀπορία. Λένε, πῶς τὰ τρία κακὰ τῆς μοίρας ἐνὸς ἀνθρώπου εἶναι νὰ εἶναι φτωχός, κίναϊδος κι ἄσκημος. Τί ἀπ' ὅλα εἶσαι, μεγάλε, καὶ βγῆκες στὴν πιάτσα καὶ προσπαθεῖς δι' ἀλληλογραφίας νὰ ἀγρεύῃς «συντρόφους»; Δὲν σὲ φτάναν, δηλαδή, ὅλα τ' ἄλλα, ἀλλὰ βγῆκες καὶ γκαντέμης. Ἐσύ, παιδί μου, εἶσαι τὸ κάτι ἄλλο. Κι ἄντε μετὰ νὰ πείσης καὶ τοὺς «ἐργοδότες» σου, ὅτι κάνεις ἐντίμως καὶ «εὐόρκως» τὴν δουλειά σου... Πῶς νὰ σὲ πιστέψουν καὶ νὰ σὲ ξαναεμπιστευτοῦν, πὺ ἔγινες ρεζίλι τῶν σκυλιῶν; Μὲ τὸ νὰ πέφτουν οἱ παραληπτές τῶν ἐπιστολῶν σου ξεροὶ στὰ γέλια — ἔτσι θὰ πολεμήσῃς γιὰ τὴν «Ἐξουσία» καὶ τὰ ὑψηλὰ ἰδανικά της; Ἐτσι θὰ γίνουν οἱ σημίτες (...γε-νικῶς) ὁ περιούσιος Λαός; Δυὸ-τρεῖς σὰν καὶ σένα νὰ βροῦνε ἀκόμη, τὴν «ἔβαψε» ὁ ἀπανταχοῦ «Ἐκλεκτὸς Λαός». Δὲν θὰ ξέρει ἀπὸ πὺ νὰ λακκίσῃ... Τοῦλάχιστον σεβάσου τὸ ψωμάκι πὺ τρῶς. Ἀφοῦ εἶναι γνωστὴ ἡ κρίση πὺ ὑπάρχει στὴν ἀγορὰ ἐργασίας. Κι ἄντε νὰ βρῇς ἄλλη ξανά...

Γιῶργος Πετρόπουλος

«Περάστε μπροστά»

Με τὸν γέροντα πατέρα μου ὑπὸ μάλης, πὺν πέρασε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος τὰ ἐνενήντα καὶ προχωρεῖ ἀκάθεκτος γιὰ νὰ κατακτήσει καὶ τὰ ἑκατό, βρέθηκα ἐκεῖ πρωτῆ-πρωτῆ, ὥρα ἑφτά παρὰ τέταρτο, τελευταία σὲ μιὰ οὐρὰ δεκάδων μέτρων, πᾶνω στὸ πεζοδρόμιο τοῦ θεραπευτηρίου πὺν «Ἀνδρέας Συγγρός Ἀνήγειρε».

Κανεῖς δὲ μᾶς πρόσεξε. Μπροστά μου μόνο πλάτες ἀσάλευτες — τείχος ἀ-διαπέραστο καὶ ἡ καρδιά σφιγμένη, μήπως καὶ δὲν ἀντέξει ὁ γέροντας. Μὰ τὸ περήφανο σκαρί, πούχε γνωρίσει φουρτοῦνες καὶ φουρτοῦνες, κράταγε γερά. Μέ-χρι πὺν τὸρριξε στὸ κουβεντολόι μιλώντας δυνατά, καθότι καὶ στ' αὐτιά περή-φανος, καὶ βγαῖναν ὅλα τὰ οἰκογενειακά μας στὴν φόρα, ὅποτε εἶδα τὸ τείχος νὰ σαλεύει, νὰ νερούλιαζε καὶ πρόσωπα χλωμά, κουρασμένα, ἀνθρώπους ταλαιπω-ρημένους, θύματα τῆς μεγαλοῦπολης.

Ἀλλὰ ὁ γέροντάς μου κατεῖχε ἓνα πρωτεῖο: Ἦταν ὁ πρεσβύτερος. Καὶ φω-νὴ ἀκούστηκε, «περάστε μπροστά», κι' ἄλλες φωνές καὶ τὸ πλῆθος κόπηκε στὰ δύο, χωρίστηκε σὰν τὰ νερά τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας καὶ πέρασε ὁ πρεσβύτες κρυφοχαμογελώντας, δίνοντας δεξιὰ κι ἀριστερὰ τὴν εὐχὴ τοῦ. Βίβα παππού!

Κι' ἐγώ, πούχ' ἀπομείνει «στήλη ἄλατος», ἄκουσα πάλι τίς φωνές: — Περά-στε κι' ἐσεῖς. — Μά... θὰ καθήσει κάπου νὰ μὲ περιμένει. — Δὲν εἶναι σωστό νὰ τὸν ἀφήσετε μόνο. Περάστε.

Καὶ δὲν ἦταν χάρη. Ἦταν προσταγή. Καὶ πέρασα. Κι' ἐνίωσα παράξενα, σὰ νάχε φύγει ξαφνικὰ ἀπὸ πᾶνω κι' ἀπὸ μέσα μου τὸ βάρος μιᾶς ὀλόκληρης ζωῆς, σὰ νὰ ξεπλῦθηκα σὲ κολυμβήθρα ἀγνότητας καὶ χαριτώθηκα μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὴν καρδιά τῆς παιδουλᾶς. Γιατί ἀγαποῦσα. Ἀγαποῦσα αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἤθελα νὰ γυρίσω πίσω καὶ νὰ μείνω ἀνάμεσά τους. Ἀλλὰ ὁ παππούς εἶχε πάρει φόρα, καὶ μὲ τὸ μπαστούνάκι του προχωροῦσε βιαστικὸς πρὸς τὴν ἀνοιχτὴ θύρα τοῦ βάθους, πὺν ἔχασκε μισοσκοτεινὴ. Καὶ τότε εἶδα. Εἶδα σκουπιδαριὸ καὶ κονσερβοκούτια κι' ἀποτσίγαρα καὶ ποτηράκια πλαστικά καὶ μιὰ ξεχαρβαλωμέ-νη σιδερένια σκάλα πεταμένη κάτω, ναυάγιο κάποιου ἄλλου καιροῦ καὶ τρισά-θλιο μουντζουρωμένο κατασκεῦασμα, ὅπου σερβίρονταν καφέδες ἀπὸ χέρια ὑ-ποπτης-καθαριότητας.

Καὶ στὴ συνέχεια τὸ βρώμικὸ ὑπόγειο (τύφλα νάχει ἡ Ἀραπιά), κι' ἀφοῦ στήθηκα μπροστά στὴ θυρίδα (1), ἦρθε ἡ σειρά μου, γιὰ νὰ βάλει κάποιος κά-ποια ὑπογραφή, νὰ μοῦ δώσει ἄλλος κάποιο χαρτάκι καὶ νὰ μ' ἐξαποστείλει στὴ θυρίδα (3), ἀπ' ὅπου, σὰν ἦρθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ μετὰ τὴ δευτέρη ὑ-πογραφή καὶ τὸ δεύτερο χαρτάκι, μὲ παρέπεμψαν στὰ ἐνδότερα.

Κι' ἐκεῖ πάλι κοσμάκης, νὰ τοῦ κλαῖν τὰ μάτια του κι' ἐγώ νὰ κυττάζω μὲ φρίκη τ' ἄπλυτα πατώματα καὶ τοῦ χρόνου τὴ σκουριά. Καὶ νὰ μ' ἔχει πιάσει ἀηδία, ὥστε, ὅταν μοῦ ἐπέστρεψαν τὸ μολύβι πὺν εἶχα δανείσει, τὸ πέταξα κά-που μὲ τρόπο.

Καὶ σὲ κανὰ-δύο ὥρες ἄνοιξαν κάποιες πόρτες, ἔρριξαν μιὰ ματιὰ στὸ κόκκι-νο σημάδι τῆς μύτης τοῦ γέροντα καὶ, «ἀνεβήτε στὸ Συμβούλιο», εἶπαν.

Καὶ σέρνοντας τὸ γέροντα, καὶ «ρωτώντας πᾶς στὴν Πόλη», φτάσαμε μπρο-στά στὴν πόρτα τοῦ «Συμβουλίου», ὅπου ἡ πινακίδα μὲ τὴ γραφή: «Τὸ Συμβού-λιο ἀρχίζει 11.30». Καὶ ἔγινε ἡ καρδιά μου περιβόλι.

Κάθησε πάλι, παππού, στὸν πάγκο σου γι' ἄλλες δυόμισυ ὥρες, νὰ βλέπεις τ' ἀργόσχολα δεσποινάρια τῶν γραφείων νὰ σουλατσάrouν στοὺς διαδρόμους μὲ τὰ γυνὰ γαμπάκια τους, μήπως καὶ σοῦ κάνει καλὸ στὴν ὑγεία. Καὶ τὰ ρεύ-ματα νὰ παίζουν τρεχαλητὰ καὶ τὰ χεράκια τοῦ γεροντάκου νὰ ἔχουν παγώσει: «Τ' ἦρθαν νὰ κάνουν αὐτὲς ἐδῶ; Βρὲ δὲν πᾶνε στὸ χωριό τους, νὰ φυτέψουν κρεμμύδια, πὺν καταντήσαμε νὰ τ' ἀγοράζουμε γιὰ μαυροχάβιαρο ἀπὸ τὸ ἔξω-

τερικό...», μουρμούριζε ό κοσμάκης τσαντισμένος.

Τι νά σοῦ κάνω ἐγώ, κοσμάκη μου; «Θελές τα καί 'παθές τα». Ἐσὺ τίς ἔφερες αὐτές ἐδῶ μὲ τίς Δημοκρατικές διαδικασίες σου. Τι ἄλλο θέλεις πιά; Τόσους «σωτήρες» ἔχεις στό κεφάλι σου, «κυρίαρχος Λαός» εἶσαι, στήν ἐξουσία βρίσκσαι, ἔ, γυάλισε τώρα μὲ τήν ἡσυχία σου τὰ παράσημα πού σοῦ κολλήσανε καί θά περάσει ἡ ὥρα σου εὐχάριστα.

Καί κάποτε ἦρθαν οἱ τοῦ «Συμβουλίου», μόνο πού ὁ παππούς δέν πέρασε ἀπό κανένα συμβούλιο. Ἕνας νεαρός, προφανῶς γιατρός, τοῦ ἔρριξε μιὰ γρήγορη ματιά καί, «ἀνεβήτη στίς ἀκτίνες», ἀπεφάνθη. — Τι ἔχει, γιατρέ; — Δέν εἶναι τίποτα, μουρμούρισε κείνος ἀνάμεσα στά δόντια καί κυττάζοντας ἄλλου. Κι ἐμένα, πού τὰ γλομπάκια τοῦ νευρικοῦ μου συστήματος ἐξέπεμπαν πιά γιά τὰ καλὰ S.O.S., μοῦ ἦρθε νά κράξω μὲ φωνή μεγάλη: «Μὰ καλά. βρὲ χριστιανέ μου, αὐτό τὸ ΤΙΠΟΤΑ δὲ μπορούσατε νά μοῦ τὸ πεῖτε καί στό ὑπόγειο;» Εἶχα χάσει ὅμως ἐν τῷ μεταξύ τὸ ἠθικό μου καί παίρνοντας τήν ἐμβριθέστατη ὑπογραφή καί τὸ χαρτάκι πού μοῦ ἐνεχείρισε τὸ δεσποινάριον μὲ τὸ «ἀφανέ» μαλλί εὐχαρίστησα βλακωδῶς κι' ἐβγήκα ἔξω, μὲ τήν πονηρὴ σκέψη στό μυαλό πῶς ὁ μυστικός ἐγκέφαλος τοῦ νοσοκομείου εἶχε προγραμματιστεῖ κατὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε νά φτάσω στό σημεῖο νά εὐχαριστήσω βλακωδῶς τὸ δεσποινάριον.

Καί «δρόμο παίρνει — δρόμο ἀφήνει» κι' ἀνεβαίνοντας, κι' ὅλο ἀνεβαίνοντας, κι' ἀνεκλυστήρας νά μὴν ὑπάρχει γιά τὸν παππού (γιατί νά ὑπάρχει;), ἀνακάλυψα καί τίς «ἀκτίνες». Κι ἀπὸ γραφεῖο σὲ γραφεῖο, κι' ἀπὸ ὑπογραφή σὲ ὑπογραφή, καί ξέροντας πῶς μὲ δουλεύουν ἄγρια, ἔφτασε ἡ ὥρα 1.20', γιὰ νά μοῦ ποῦν πῶς ἡ θεραπεία θ' ἀρχίσει τὴ Δευτέρα.

Καί ἦρθε μὲ τὸ καλὸ ἡ Δευτέρα, καί πάλι σβάρνα γραφεῖα καί θυρίδες (βρὲ τί σκαρφίζεται ἡ Δημοκρατία μας, γιὰ νά συντηρήσει τὰ κόμματα!), μέχρι πού φτάσαμε στήν κυρία προϊσταμένη, πού μᾶς εἶπε νά περιμένουμε. «Μήπως χρειάζεσθε κι' ἄλλα χαρτάκια;» ρώτησα ἐγὼ εὐγενικά, κι' ἐκείνη δέν ἀπήντησε.

Κι' ὅλ' αὐτὰ γιὰ τὸ γεροντάκι μου, ὅταν ἡ Ἐπικράτεια ἔχει καταντήσει «μπάτε σκύλοι ἀλέστε κι' ἀλεστικά μὴ δίνετε».

Μὰ ἐσύ, λαέ, πού σὲ εἶδα νά χοροπηδᾷς σὰν πίθηκος κάτω ἀπὸ τὰ προεκλογικά μπαλκόνια, πού σὲ εἶδα νά «τὰ σπάζεις» στά μπουζούκια τὸ Σαββατόβραδο, καί τήν Κυριακή νά γεμίσεις τὸ πρῶι τίς ἐκκλησίες καί τ' ἀπόγιομα νά ἐκτροχιάζεσαι στά γήπεδα, ἐσύ, πού «μὲ χίλιους τρόπους ἔρχεσαι καί χίλιους τρόπους ξέρεις», γιὰ νά μοῦ τρῶς μιὰ ζωὴ τὸ δίκαιο, ἐσύ μὲ τίς εὐκολίες σου καί «τ' ἄτιμα συμφέρα», ἐσύ χαμένη, ἀποπροσανατολισμένη μᾶζα, πού σ' ἀπόκοψα καί σὲ περιφρόνησα, δὲ μπορείς νά φανταστεῖς τί βάλσαμο ἔβαλες στήν καρδιά μου μ' αὐτό τὸ «περάστε μπροστά». Αὐτὴ ἡ εὐγένεια, αὐτὸς ὁ πολιτισμός, πού γεννήθηκε μέσ' ἀπὸ τὴν ἄφατη ταλαιπωρία σου, ὅπως γεννήθηκε μέσ' ἀπὸ τὰ σκοτάδια καί τὸν πόνο τὸ Δημοτικὸ τραγούδι καί ὁ γενναιοῦτατος καί ἐκλεπτυσμένος Καραϊσκάκης μέσ' ἀπὸ τὴ γαστέρα τῆς Καλόγριας, ἔρχεται κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸν ἀρχοντικό Θησέα, πού καλοδέχτηκε τὸν Οἰδίποδα στὸν Κολωνὸ γέροντα κι' ἐξουθενωμένο, κι' ἀπὸ τὸ Στάδιο τῆς Ὀλυμπίας κι' ἀπὸ τὰ γυμναστήρια τῆς Σπάρτης κι' ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, τότε πού ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς γέροντες ἦταν νόμος καί τρόπος ζωῆς. Γιατί δέν ἦσαν τ' ἄχρηστα κι' ἐνοχλητικά χούφταλα (παρालέπω κάποιες ἄλλες λέξεις), πού ἡ χριστιανικὴ κοινωνία μας ἀποβάλλει στά γεροκομεῖα. Ἦσαν οἱ γεραῖοι.

Οὐρανία Πρίγκουρη

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

Πότε έγινε ο Τρωικός Πόλεμος;

Πλεῖστα δεδομένα τὸν ἀνάγουν πρὸ τοῦ 2.900 π.Χ.

Η ΠΑΓΙΔΑ ΤΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου πάνω στὴ γῆ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν δραστηριότητα τῆς κάθε γενιᾶς, ποὺ ξεκινάει ἀπὸ τὴν ἀδιαφορία, περνάει στὴ δημιουργία καὶ καταλήγει στὴν καταστροφή. Ὁ κύκλος αὐτὸς ἐπαναλαμβάνεται συνέχεια καὶ πολλές φορές ἐπιταχύνεται ἀπὸ τὴν συνδρομὴ τῶν φυσικῶν φαινομένων τῶν σεισμῶν καὶ τῶν κατακλυσμῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ ἴδιο ἀπὸ τὴν πολεμικὴ μανία τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ μὲ τὸ γκρέμισμα, τὴν πυρπόληση καὶ τὴν γενοκτονία ἐξαφανίζει ἀπὸ προσώπου γῆς δείγματα ἀφθάστου τέχνης καὶ πνευματικῆς κατάκτησης, τὰ ὁποῖα συγκροτοῦν τὴν κλίμακα ἐξελίξεως κάθε ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα τοῦ κάθε πολιτισμοῦ μεταφέρονται προφορικὰ διὰ τῶν παραδόσεων ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ ἢ διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου. Τὰ κατάλοιπα ἔρχονται στὸ φῶς τοῦ παρόντος μὲ τὶς ἀρχαιολογικὲς ἀνασκαφές. Τὰ εὐρήματα τῶν στοιχείων αὐτῶν, συνδυαζόμενα κατάλληλα ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐρευνητῶν, παρέχουν τὰ μέσα ἀναπαραστάσεως τῶν χαμένων πολιτισμῶν, προκειμένου ἡ ἀνθρωπότητα τοῦ σήμερα νὰ γίνεи κοινωνὸς τῆς προόδου τοῦ ἀνθρώπου σὲ ἐποχὲς τοῦ ἀπωτάτου παρελθόντος. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ σὲ πολλές περιπτώσεις ἐπιτυγχάνει νὰ προσφέρει μιὰ σημαντικὴ ἱκανοποίηση στὸν ἐπιστημονικὸ κόσμον καὶ στοὺς ἐνδιαφερομένους λαοὺς. Ὅμως πολλὰ στοιχεῖα, ἂν καὶ ἐρευνῶνται μὲ πείσμα, μένουν ἀπροσδιόριστα. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἡ ἀξιόπιστη χρονολογικὴ κατάταξη τῆς ἐξελίξεως τῶν δραστηριοτήτων τῶν ἀνθρώπων τοῦ κάθε πολιτισμοῦ, τὸ ὁποῖο κυρίως παρατηρεῖται στοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, ὁπότε θεμελιώθηκε καὶ ξεκίνησε ἡ πορεία συνεχείας τοῦ κάθε πολιτισμοῦ μέσα στὸ χρόνο. Τὸ γεγονός αὐτὸ γεννάει ἀπορίες καὶ ἐρωτηματικά, κι ἕνα ἀπὸ αὐτὰ διατυπώνεται ἀπὸ τὸν C.W. Ceram (*«Θεοὶ-τάφοι καὶ σοφοί»*, μετ. Α. Πάγκαλος, ἔκδ. Γεμετζοπούλου, 1949, σελ. 77), ὁ ὁποῖος λέγει: *«Μήπως δὲν εἶναι σωστὴ ὁλόκληρη ἡ πρωτοελληνικὴ μας χρονολόγηση; Μήπως γίνεται πάλι πρόβλημα ὁ Ὅμηρος;»*.

Ἡ ἐρώτηση αὐτὴ καθρεπτίζεται ἀμέσως στὸν Τρωϊκὸ πόλεμον, καὶ τὸ πρῶτον ζητούμενον στὸ «πρόβλημα» εἶναι: *«Πότε έγινε ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος;»*.

2. ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος εἶναι τὸ πρῶτον πολεμικὸ γεγονός καὶ διασώθηκε, διαιωνίσθηκε καὶ παραδόθηκε στὸ σήμερον ἀπὸ τ' ἀνεπανάληπτα Ὅμηρικὰ Ἔπη, τὰ ὁποῖα ἐπαληθεύθησαν πανηγυρικὰ ἀπὸ τὶς ἀρχαιολογικὲς ἀνασκαφές ποὺ ἐγίναν στὶς Μυκῆνες, στὴν Πύλον, στὴ Σπάρτη κι ἄλλου. Δυστυχῶς ὅμως ἀπὸ τὴ σκηνὴ τοῦ ὄλου ἔργου λείπουν ἡ Ἰθάκη, τὸ Ἴλιον τῆς Τροίας καὶ ἡ Σχερία τῶν Φαιάκων, γιὰ ν' ἀποκαλυφθεῖ ὁλόκληρη ἡ Ὅμηρικὴ εἰκόνα τῶν γεγονότων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Ἀφετηρία γιὰ τὴν ἀνακάλυψή τους μποροῦν ν' ἀποτελέσουν οἱ ἀ-

ντίστοιχες περί αὐτῶν μελέτες μου, πού δημοσιεύτηκαν κατὰ καιροὺς στὸ περιοδικό «Δελτίο» τῆς Γεωγραφικῆς Ὑπηρεσίας Στρατοῦ.

Σήμερα τὸ θέμα τοῦ χρονολογικοῦ προσδιορισμοῦ τῆς διεξαγωγῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ὀρίζεται ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ἐκ τούτων, ὅπως γράφει ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος στὴν «Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους» (ἐκδ. «Γαλαξίας» 1969, βιβλ. Α, σελ. 58), ὁ Τίμαιος ἀνατρέχει μέχρι τοῦ 1343 π.Χ., ὁ Ἐρατοσθένης καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος τὸν τοποθετοῦν στὰ ἔτη 1193-1183 π.Χ., ὁ Ἐφορος τὸν μεταθέτει μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1148-1138 π.Χ. καὶ τέλος ὁ χρονολογικὸς πίνακας τῆς Πάρου («Πάριον Μάρμαρον») πού βρέθηκε στὴ Σμύρνη τὸν μεταθέτει μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1218 καὶ 1209 π.Χ.

Τὰ παραπάνω στοιχεῖα ἔρχεται νὰ ἀπορρίψει ὁ D.L. Page στὸ ἔργο του «Ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ἱστορία» (μετ. Κρ. Πανηγύρη, ἐκδ. Δ. Παπαδήμα, 1986, σελ. 159) λέγοντας ὅτι «οἱ παραδοσιακὲς χρονολογήσεις εἶναι καθαρὰ θεωρητικὲς εἰκασίες, πού στὴν καλύπτει περίπτωση βασίστηκαν σ' ἐπιπόλαιες καὶ ἀμφιλεγόμενες γενεαλογικὲς παραδόσεις καὶ κυρίως στοὺς σπαρτιατικὸς καταλόγους τῶν βασιλέων. Δὲν ὑπάρχει στοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καμμιά ἀξιόπιστη ἐλληνικὴ μαρτυρία, βάσει τῆς ὁποίας θὰ μπορούσε νὰ ὑπολογιστῇ μιὰ ἐπιστημονικὴ προσέγγιση τῆς χρονολογίας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἡ ἀπόλυτη χρονολογία πού προτείνει ὁ ἀρχαιολόγος εἶναι ἴσως κάπως ἀβέβαιη, ὅμως αὐτὴ πού δίνει ὁ Ἐρατοσθένης δὲν εἶναι παρὰ μιὰ εἰκασία βασισμένη σὲ χαλαρὲς ὑποθέσεις, πού δὲν μπορούσαν νὰ τὸν ὀδηγήσουν μὲ ἀσφάλεια σ' ἓνα ἐπιστημονικὸ συμπέρασμα».

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ μέχρι σήμερα γνωστὴ καὶ διαδεδομένη χρονολογία διεξαγωγῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου (1193-1183 π.Χ.) καταποντίζεται στὶς «εἰκασίες», στὶς «ἐπιπόλαιες παραδόσεις» καὶ στὶς «χαλαρὲς ὑποθέσεις», προβάλλει καὶ πάλι πιὸ ἐπιτακτικὰ τὸ ἐρώτημα: Πότε ἐγίνε ὁ Τρωικὸς πόλεμος;

Ἰχνη ἀπαντήσεως δίνει καὶ ὁ D.L. Page στὸ παραπάνω βιβλίο του, ὅπως θ' ἀποδειχθῇ πιὸ κάτω. Ἀλλὰ σ' ἀντίθεση πρὸς τὴν ἄποψή του ὅτι «δὲν ὑπάρχει στοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καμμιά ἀξιόπιστη ἐλληνικὴ μαρτυρία» γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ὑπάρχουν στὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων πλεῖστες χρονολογικὲς καὶ ἀστρονομικὲς ἀναφορές, πού μὲ μερικοὺς ἀπλοὺς ὑπολογισμοὺς μποροῦν νὰ δώσουν ἀξιόπιστα στοιχεῖα χρονοεντοπισμοῦ ἑνὸς γεγονότος τοῦ παρελθόντος. Δυστυχῶς δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψη ἀπὸ τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον μελετητὲς καὶ ἐρευνητὲς τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

3. ΔΙΑΤΥΠΩΜΕΝΕΣ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΕΙΣ

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παραπάνω ἀμφισβητήσεις ὑπάρχουν κι ἄλλες, πού ἡ ἀναφορά τους ἐδῶ θέλει νὰ ἐπισημάνει τὴν ἀδιαφορία τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων στὴν διαλεύκανση ἑνὸς τόσο σοβαροῦ προϊστορικοῦ θέματος ἢ τὴν ἐσκεμμένη παραμέληση τούτου.

Ὁ Em. Velicofsky στὸ βιβλίο του «Τὸ χάος τῆς Ἱστορίας» (μετ. Ντ. Γαρουφαλιάς, ἐκδ. «Κάκτος» 1980, σελ. 23) συμπεραίνει κατηγορηματικά: «Ἡ ἐλληνικὴ ἱστορία τῆς Μυκηναϊκῆς περιόδου εἶναι μετατοπισμένη». Στὴ σελίδα 422 σημειώνει: «Θὰ πρέπει νὰ κόψουμε ἀπὸ τὴν Αἰγυπτιακὴ ἱστορία μερικοὺς αἰῶνες (φαντάσματα) ἢ νὰ προσθέσουμε στὴ Βιβλικὴ μερικοὺς (χαμένους αἰῶνες)». Στὸ βιβλίο του «Ἀνθρώποι τῆς θάλασσας» (μετ. Δ. Μαυρογένη, ἐκδ. «Κάκτος» 1980, σελ. 288) καταλήγει: «Τὸ Σωθικὸ σχῆμα τῆς ἀρχαίας χρονολόγησής βασίζεται σὲ πλάνες· ὁ Μενοφρίδης, ἂν ὑπῆρξε, εἶναι ἄγνωστος· ὁ κατάλογος τῶν δυναστειῶν

του Μανέθωνα είναι μια μπερδεμένη μάζα. Κι όμως η χρονολογία της Αίγυπτου στηρίχθηκε πάνω στις τρείς αυτές "κολώνες" και η ιστορία του κόσμου βασίστηκε στην χρονολογία αυτή».

Τα στοιχεία αυτά αφήνουν άκαλυπτο τον Α. Evans, ο οποίος, όπως γράφει ο C.W. Ceram στη σελίδα 71 του προαναφερθέντος βιβλίου του, «άναγνώρισε (στην Κνωσό) τα χρονικά όρια του Μινωικού πολιτισμού σ' έκταση χιλιετιών. Υποστήριξε πως τα ευρήματα (της Κνωσού) είχαν ηλικία δέκα χιλιάδων (10.000) χρόνων. Βρήκε σε κάθε εποχή αντικείμενα κεραμικής και αγγειοπλαστικής από την Αίγυπτο, με χρονολογημένες περιόδους από τους Φαραώ και τις δυναστείες τους». Αλλά «τό πρωταρχικό λάθος της χρονολόγησης της προϊστορίας μπορεί να βρεθεί στην Αιγυπτιακή ιστορία», συμπληρώνει ο Em. Velicofsky, στην εισαγωγή του βιβλίου του «Το χάος της Ιστορίας». Το πόσο λανθασμένη είναι, αποδείχθηκε στο άρθρο μου «Προϊστορικά Ήμερολόγια», που δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθ. 113 τεύχος του «Δαυλού» (Μάιος 1991).

Σαν έπισφράγισμα των άμφισβητήσεων έρχεται η διαπίστωση του D.L. Page, που στη σελ. 49 του παραπάνω έργου του γράφει: «Έρευνσα τα έργα του Blegen και των συναδέλφων του από την αρχή μέχρι το τέλος, με την ελπίδα να βρω απαντήσεις στις άπορίες μου (που είχαν σχέση με την Όμηρική Τροία). Άμφισβάλλω, αν υπάρχει και καμιά άλλη σχετική πληροφοριακή πηγή, που θα δώσει ποτέ την απάντηση σ' αυτές. Στον τομέα αυτόν λοιπόν θα περιοριστώ αποκλειστικά στ' αποτελέσματα των ανασκαφών της Τροίας (του Χισσαρλίκ)». Οί άπορίες και τα έρωτηματικά του Page προήρχοντο από την «Ιλιάδα» του Όμηρου και άφορούσαν το Ίλιον, για το όποιο πολέμησαν οί Άχαιοί. Άφου οί ανασκαφές του Σλήμαν και του Blegen δέν έδωσαν καμιά απάντηση, θα πεί ότι τα έρεπια του Ίλιου του Χισσαρλίκ δέν έχουν καμιά σχέση με την πόλη που περιγράφει ο Όμηρος στην Ίλιάδα. Αυτό αποδεικνύεται με πολλές λεπτομέρειες στην μελέτη μου «Τό όμηρικόν Ίλιον της Τροίας», που δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθ. 134 «Δελτίον» της Γεωγραφικής Ύπηρεσίας Στρατού τό 1988.

Τα παραπάνω δείγματα άμφισβητήσεως του χρονολογικού έντοπισμού του Τρωικού πολέμου επιβάλλουν μίαν ανάλυση των αποτελεσμάτων των ανασκαφών που έγιναν στο Ίλιον της Τροίας του Χισσαρλίκ από τα στοιχεία που παραθέτει ο D.L. Page στο παραπάνω βιβλίο του, καθώς και άλλοι συγγραφείς, για να έντοπισθεί χρονολογικά ή εξέλιξη της πόλης πάνω στο ύψωμα του Χισσαρλίκ.

4. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΙΛΙΟΥ ΤΟΥ ΧΙΣΣΑΡΛΙΚ

Ο D.L. Page στη σελίδα 50 του παραπάνω άναφερθέντος βιβλίου του άναφέρει, ότι «ή ανθρώπινη παρουσία στην τοποθεσία της Τροίας αρχίζει να φαίνεται πρós τα τέλη της τετάρτης χιλιετίας πρó Χριστού». Δηλαδή από τό 3200 περίπου πρó Χριστού. Άλλά στη σημείωση (1) της σελίδας 88 άναφέρει ότι «μερικές περιοχές έννοούν μιά πολύ μεταγενέστερη χρονολόγηση της πόλης της Τροίας (1) του Χισσαρλίκ (βλέπε σήμερα Skachekmeyer, AKG32: 2650-2400 πρó Χριστού)». Έτσι οί δύο αιώνες περίπου πρίν τό 3000 π.Χ. μετατοπίζονται στο 2650 π.Χ. Μέχρι τη σελίδα 63 διατυπώνεται ή άποψη ότι «μέχρις έδω μπορούσαμε κι' άνιχνεύσαμε την ιστορία της Τροίας (του Χισσαρλίκ) από τα βάθη της (τό 3200 ή τό 2650 π.Χ.) ως τό τέλος της πέμπτης (V) πόλεως, γύρω περίπου στά 1900 π.Χ.». Πιό κάτω ο Page συμπληρώνει: «Μέχρι τώρα, καθώς περνούσαμε προχωρώντας από την μιά πόλη (της Τροίας του Χισσαρλίκ) στην άλλη, βρίσκαμε μιά αδιάκοπη άλυσίδα πολιτισμού. Όμως ξαφνικά χωρίς κανένα ίχνος μάχης ή φωτιάς φθά-

νει τὸ τέλος τῆς πέμπτης (V) πόλεως καὶ τὸ νῆμα πὺ συνέδεε χίλια (1000) χρόνια, κόβεται ἀπότομα».

Ἡ «ἀδιάκοπη πορεία τοῦ πολιτισμοῦ», πὺ ἀναπτύχθηκε στὴν Τροία (τοῦ Χισσαρλίκ) ἀπὸ τὴν πόλη I μέχρι τὴν πόλη V, ἡ ὁποία διήρκεσε ἐπὶ χίλια (1000) χρόνια, διακόπηκε γύρω στὸ 1900 π.Χ. Αὐτὸ ὑποδεικνύει, ὅτι ἡ ἱστορία τῆς πόλης ἓνα (I) τοῦ Χισσαρλίκ ἀρχίζει τὸ ἐνωρίτερον περὶ τὸ 2900 π.Χ. περίπου καὶ ὄχι τὸ 3200 ἢ τὸ 2650 πρὸ Χριστοῦ. Ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὰ δεδομένα τοῦ Page ὅτι «δὲν προέκυψε καμμιά ἀπάντηση στὶς ἀπορίες» τοῦ ἀπὸ τὶς ἀνασκαφές πὺ ἐγίναν στὸ Χισσαρλίκ προκύπτει ὅτι τὸ Ἴλιον τοῦ Ὁμήρου δὲν βρισκόταν στὸ ὕψωμα τοῦ Χισσαρλίκ καὶ ὅτι ἡ ὑπαρξή του προηγείται τοῦ ἔτους 2900 π.Χ. Τὸ γιὰτὶ διακόπηκε ἡ ἐπὶ χίλια χρόνια συνεχιζόμενη πορεία τοῦ πολιτισμοῦ στὴν πόλη πέντε (V) τῆς Τροίας τοῦ Χισσαρλίκ τὸ ἀναφέρει ὁ Πλάτων στὸ Γ' Βιβλίον τῶν «Νόμων» (μετ. Κ. Ζάμπα, ἐκδ. «Φέξη», 1911, σελ. 89), ὅπου γράφει: «Καθὼς τότε, πὺ οἱ κατοικοῦντες στὰ μέρη γύρω ἀπὸ τὴν Τροία, βασιζόμενοι στὴ δύναμη τῶν Ἀσσυρίων, πὺ ἀναπτύχθηκε ἐπὶ Νίνου, πῆραν θάρρος καὶ ἐκήρυξαν πόλεμον κατὰ τῆς Τροίας». Καὶ στὴ συνέχεια συμπληρώνει: «... γιὰτὶ ἦταν μεγάλο ἔγκλημα γι' αὐτοὺς (τοὺς κατοικοῦντας γύρω ἀπὸ τὴν Τροία καὶ τοὺς Ἀσσυρίους) νὰ καταλάβουν τὴν Τροία γιὰ δεύτερη φορά, ἀφοῦ ἡ Τροία ἦταν τμήμα τοῦ κράτους ἐκείνων». Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὸν Στράβωνα στὰ «Γεωγραφικά» (Βιβλίον IB', ἐκδ. «Περρῆ» 1889, σελ. 62), ὅπου γράφει: «διότι οἱ Φρύγες καὶ οἱ Μυσοὶ ἐπεκράτησαν μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Τροίας, καὶ ἄργότερα οἱ Λυδοὶ καὶ μετὰ ἀπὸ ἐκείνους οἱ Αἰολεῖς καὶ οἱ Ἴωνες, ἔπειτα οἱ Πέρσαι, οἱ Μακεδόνες καὶ τελευταῖοι οἱ Ῥωμαῖοι».

Ἀλλὰ ποιά ἦταν ἡ πόλη τοῦ Ἰλίου, πὺ κατέστρεψαν οἱ Ἀχαιοὶ καὶ ποιά ἦταν ἐκείνη πὺ κατέλαβαν οἱ γείτονές της Φρύγες καὶ Μυσοί; Σ' αὐτὸ ἀπαντᾷ ὁ Ὅμηρος (Ἰλιάδα Υ 216-218) λέγοντας ὅτι:

«τὴν Δαρδανίαν ἔκτισε, ἐπειδὴ ἀκόμα τὸ ἱερὸν Ἴλιον
δὲν εἶχε κτισθῇ κάτω, ἡ πόλη τῶν λογικῶν ἀνθρώπων,
ἀλλ' ἀκόμα κατοικοῦσαν στίς πλαγιές τῆς Ἰδης μὲ τ' ἄφθονα νερά».

Τὰ παραπάνω συμπληρώνει ὁ Πλάτων στοὺς «Νόμους» του (μετ. Κυρ. Ζάμπα, τόμος Α', Βιβλ. Γ', ἐκδ. «Φέξη», 1911, σελ. 84), ὅπου λέγει: «Λοιπὸν ἡ Τροία ἀπὸ τὰ ψηλὰ μετεφέρθη στὴ μεγάλη καὶ καλὴ πεδιάδα σὲ κάποιον χαμηλὸ λόφο, ὁ ὁποῖος περιβάλλεται ἀπὸ πολλοὺς ποταμούς, πὺ πηγάζουν ἀπὸ τὰ ψηλότερα μέρος τῆς Ἰδης». Καὶ στὴ συνέχεια προσθέτει, ὅτι «τοποθέτησαν τὴν πόλη τους κάτω ἀπὸ τόσους πολλοὺς ποταμούς καὶ τὴν ἔκτισαν σὲ χαμηλοὺς (ὄχι πολὺ ὕψηλους) λόφους». Καὶ τελειώνει μὲ τὴν παρατήρηση: «Εἶδαμε τὴν πρώτη καὶ τὴν δεύτερη καὶ τὴν τρίτη πόλη, οἱ ὁποῖες, καθὼς φρονοῦμε, εἶναι συνέχεια τοῦ οἰκισμοῦ μεταξύ τους σὲ κάποια ἀπέραντα χρονικὰ διαστήματα. Τώρα βεβαίως μᾶς παρουσιάζεται ὡς τέταρτο αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς πολιτείας, καί, ἂν ἀγαπᾶτε, μᾶς παρουσιάζεται ἔθνος τὸ ὁποῖον ἐγκρατεστάθῃ κάποτε καὶ εὐρίσκεται καὶ σήμερον ἀκόμη στὴν περιοχή του».

Ἐπὶ αὐτῶν ὁ Στράβων (Βιβλ. ΙΓ' παρ. 25, σελ. 108) ἀναφέρει: «Μὲ τοὺς κατακλυσμούς ἡ πρώτη πόλη τῶν Τρώων κτίστηκε (στὶς κορυφές τῆς Ἰδης), ὅπου ζοῦσαν ἀλλᾶ καὶ σὲ ἄγρια κατάσταση, ὅπως οἱ Κύκλωες. Ἡ δεύτερη πόλη ἐπὶ τοῦ Δαρδάνου κτίστηκε στίς πλαγιές τῆς Ἰδης. Ἡ τρίτη πόλη κτίστηκε χαμηλὰ στὸν κάμπο ἀπὸ τὸν Ἴλον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον πῆρε τὸ ὄνομά της, ἐπειδὴ ἐκεῖνος πῆρε τὸ θάρρος νὰ ἱδρύσῃ πόλη στὸν κάμπο. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς (ὁ Ἴλος) δὲν ξεθάρεψε τόσο πολὺ. Δὲν ἱδρύσε τὴν πόλη ἐδῶ πὺ εἶναι σήμερον, ἀλλὰ περίπου τριάντα στάδια (περίπου 5,5 χλμ.) πιὸ πάνω, πρὸς τὴν ἀνατολὴ καὶ πρὸς τὴν Ἰδὴ καὶ

τὴν *Δαρδανίαν* κατὰ τὴν καλουμένην σήμερα *Ἰλιέων κώμην*. Σήμερα οἱ *Ἰλιεῖς* ἀπὸ φιλοδοξία θέλουν νὰ τὴν ταυτίζουν μετὰ τὴν παλαιὰ πού προκύπτει ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ *Ὁμήρου*· γιατί δὲν μοιάζει νὰ εἶναι ἡ *Ὀμηρικὴ*. Ἀπὸ αὐτὰ προκύπτει, ὅτι οἱ *Ἀχαιοὶ* κατὰ τὸν Τρωικὸ πόλεμο κατέλαβαν γιὰ πρώτη φορά τὴν τρίτη πόλιν τοῦ *Ἰλίου*, τὴν ὁποία ἀναλυτικὰ περιγράφει ὁ *Ὀμηρος* στὴν *Ἰλιάδα*. Στὴ συνέχεια ἰδρύθη τετάρτη πόλις σὲ κάποιον χαμηλὸ λόφο, ὁ ὁποῖος περιεβάλλετο ἀπὸ πολλὰ ποτάμια, πού ἀντιστοιχεῖ στὸ ὕψωμα τοῦ *Χισσαρλίκ*, ὅπου ἀνακαλύφθηκαν τὰ ἀντίστοιχα εὐρήματα ἀπὸ τὸν *Σλῆμαν*. Ὁ *Πλάτων*, ἐνῶ διακρίνει τὴν δημιουργία τῆς τέταρτης πόλεως, δὲν προσδιορίζει, ποιὰν κατέλαβαν οἱ γείτονές της (*Φρύγες* καὶ *Μυσοὶ*) γιὰ δεύτερη φορά, ἐπειδὴ ἡ τρίτη καὶ ἡ τέταρτη ἔφεραν τὸ ἴδιο ὄνομα.

Τὸ πότε κατέλαβαν οἱ γείτονες τὸ (τέταρτο) *Ἰλίον* προκύπτει ἀπὸ τὰ γραφόμενα τοῦ *Διοδώρου* τοῦ *Σικελιώτη* στὴν «*Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη*» του (ἔκδ. *B.G. Teubner*, Λειψία 1853, βιβλ. II κεφ. 1-2, σελ. 132-133), ὅπου λέγει: «*Ὁ Νίνος ἦταν ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων, πού σὲ διάστημα 17 ἐτῶν ἐπεξέτεινε τὴν κυριαρχία του σ' ὅλα τὰ ἔθνη (τῆς Μ. Ἀσίας) ἀπὸ τῆς Ταναΐδος μέχρι τοῦ Νείλου. Προσάρτησε τότε καὶ τὴν Τρωάδα καὶ τὴν Φρυγία τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τὴν Προποντίδα καὶ τὴν Βιθυνία καὶ λοιπὰ μέρη, πλην τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Βακτριανῆς*». Στὸ κεφάλαιο 21 συμπληρώνει, ὅτι «*ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀσσυρίων μετέπρεσε στὴν κυριαρχία τῶν Μήδων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σαρδανάπαλου (= Ἀσσυρμπανιμάλ, πού βασίλευσε ἀπὸ τὸ 668 μέχρι 626 π.Χ.), ἀφοῦ συμπληρώθηκαν κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ Κτησία ἀπὸ τὴν Κνίδο χίλια τριακόσια κι' ἀκόμη ἐξήντα χρόνια ἡγεμονίας*». Τὰ «*ἀκόμη ἐξήντα*» ἀντιστοιχοῦν στὸ σύνολο τῶν ἐτῶν τῆς βασιλείας τοῦ Σαρδανάπαλου καὶ τοῦ διαδόχου του *Σιν-Σάρ-Ἰστιούν*, πού βασίλευσε ἀπὸ τὸ 625 μέχρι τὸ ἔτος 606 π.Χ., ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ λεγόμενα τοῦ *C. W. Ceram* (σελ. 299 τοῦ προαναφερθέντος βιβλίου του). Ὅποτε ἐκ τῶν δεδομένων αὐτῶν ἔχομε:

Ἀπὸ Νίνου μέχρι Σαρδανάπαλου	:	1300	χρόνια
Ἀπὸ Σαρδανάπαλου μέχρι ἡγεμονίας Μήδων	:	62	
Ἀπὸ πτώσεων Ἀσσυρίων μέχρι γεννήσεως Χριστοῦ	:	62	
Σύνολον	:	1968	π.Χ.

Ἄρα ἡ δεύτερη ἄλωση τῆς Τροίας (τοῦ *Χισσαρλίκ*) ἐγίνετο τὸ ἔτος 1968 πρὸ Χριστοῦ καὶ πρέπει νὰ ἀντιστοιχεῖ στὴν πέμπτη (V) πόλιν τῆς Τροίας, πού κατὰ τὸν *D. L. Page* διακόπηκε ἡ ἀκμὴ τοῦ πολιτισμοῦ της γύρω στὸ 1900 πρὸ Χριστοῦ. Ἡ πρώτη τῶν ἀνωτέρω χρονολογιῶν τῆς ἀλώσεως βασίζεται στὸ βεβαιωμένο χρονολογικὸ στοιχεῖο τῆς πτώσεων τῶν Ἀσσυρίων, ἐνῶ ἡ δεύτερη, παρ' ὅλο πὺν δὲν ἔχει συγκεκριμένη χρονολογία ἀναγωγῆς, δὲν διαφέρει τῆς πρώτης παρὰ μόνο κατὰ 68 χρόνια.

Στὴ συνέχεια ὁ *D. L. Page* στὴ σελίδα 84 τοῦ παραπάνω βιβλίου του ἀναφέρει, ὅτι «*ἡ ἕκτη (VI) πόλις τῆς Τροίας (τοῦ Χισσαρλίκ) κατεστράφη ἀπὸ σεισμὸ γύρω στὸ 1275 π.Χ. καὶ πάνω στὰ εἰρημικά της ἰδρύθη ἡ πρώτη ἐβδόμη (VIIa) πόλις τῆς Τροίας, πού τὸ τέλος της συμπίπτει μετὰ τὰ χρονικὰ πλαίσια τῆς θρυλικῆς πολιορκίας ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες (Ἀχαιοὺς, Δαναοὺς, Κρήτες, Νησιῶτες καὶ λοιπούς), τὸ ὁποῖον τέλος κατὰ τὸν Blegen τοποθετεῖται στὰ μέσα τοῦ 13ου π.Χ. αἰῶνα καὶ ὄχι μετὰ*». Δηλαδή ἡ ἐβδόμη πόλις (VIIa) τῆς Τροίας τοῦ *Χισσαρλίκ* ἀνασυγκροτήθηκε ἀπὸ τὸν σεισμὸ μέσα σὲ 25 χρόνια καὶ στὴ συνέχεια ξανακαταστράφηκε ἀπὸ τοὺς Ἀχαιοὺς. Δυστυχῶς ὁ *D. L. Page* ἀντιφάσκει, διότι, ἐνῶ ὁ *Στράβων*, ὅπως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω, ἀπορρίπτει τὴν σχέση τῆς τετάρτης πόλεως, πού ἰδρύθηκε στὸ *Χισσαρλίκ*, μετὰ ἐκείνη τοῦ *Ὁμήρου*, τὴν ὁποία τοποθετεῖ

ἀνατολικώτερα της καὶ ἐνῶ ὁ Page δὲν βρῆκε καμμία ἀπάντηση περὶ τῆς Ὀμηρικῆς Τροίας στὰ εὐρήματά τῶν ἀνασκαφῶν τῶν πόλεων Ι ἕως VIIα καὶ τὶς παραδοσιακὲς χρονολογίαις τὶς χαρακτηρίζει σὰν ἐπιπόλαιες καὶ χαλαρὲς ὑποθέσεις, τώρα δέχεται ὅτι ἡ ἑβδόμη (VIIα) πόλη τοῦ Χισσαρλίκ εἶναι ἐκείνη ποὺ πολιορκήσαν καὶ κατέστρεψαν οἱ Ἀχαιοὶ τὸ 1250 ἢ τὸ 1183 π.Χ.

Τὰ παραπάνω ἀναιροῦνται καὶ ἀπὸ ἄλλες πηγές. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Φαραῶ Ἀμένοφης τοῦ Γ' (τοῦ Μοίριου ἢ Νιμούρια), ὁ ὁποῖος βασιλεψε ἀπὸ τὸ 1402 μέχρι τὸ 1364 π.Χ., ὅπως γράφει ὁ Ph. Vandenberg στὸ βιβλίο του «*Νεφερίτης*» (μετ. Μαρίας Μαλαγαρή, ἔκδ. «Κονιδάρη», 1979 σελ. 102), ἡ Κρήτη καὶ πολλὰ ἄλλα Ἑλληνικὰ νησιὰ ἦσαν φόρου ὑποτελῆ στὴν Αἴγυπτο. Μετά, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σέσωστρη ἢ Σεσόωση ἢ Ραμσή τοῦ Β' (τοῦ Μεγάλου), ποὺ βασιλεψε ἑπτὰ γενεὲς μετὰ τὸν προηγούμενο, ὅπως λέγει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης στὴ σελίδα 72 τοῦ ἀναφερθέντος βιβλίου του, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ 1290 μέχρι τὸ 1224 π.Χ., «*ἡ φόρου ὑποτελεία μετετέραψεν τὴν κατοχὴν τῶν περισσοτέρων τῶν Κυκλάδων νήσων*», πρᾶγμα ποὺ ἀναφέρει ὁ Διόδωρος στὸ κεφ. 55 τοῦ ἴδιου βιβλίου, δεδομένου ὅτι τὴν ἴδια τύχη καὶ κατὰ τὴν ἴδια περίοδο εἶχαν ὁλόκληρη ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ τὰ ἔθνη τῶν Σκυθῶν καὶ τῶν Κόλχων, ὅπως βεβαιώνει καὶ ὁ Ἡρόδοτος («*Εὐτέρπη*» παρ. 103). Κι' ἐκτὸς αὐτοῦ στὴν παράγραφο 106 βεβαιώνει, ὅτι «*στὴν Ἰωνίᾳ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ποὺ ἐνώνει τὴν Ἐφεσο μετὰ τὴν Φώκαια εἶχαν σκαλισθεῖ ἐπὶ βράχου δύο εἰκόνες τοῦ Ραμσή τοῦ Β' καὶ μία ἄλλη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τὴν Σάρδεις πρὸς τὴν Σμύρνην*». Τὰ γεγονότα αὐτὰ στεροῦν ἀπὸ τοὺς Τρῶες ἄρκετους συμμάχους καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀχαιοὺς τὴν συμμαχία τῆς Κρήτης καὶ τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου, πράγματα ποὺ δὲν συμφωνοῦν καθόλου μετὰ τὰ δεδομένα τοῦ Ὀμήρου.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰ παραπάνω ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ A. Evans «*βρῆκε στὴν Κνωσὸ ἀντικείμενα κεραμεικῆς καὶ ἀγγειοπλαστικῆς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο*», ποὺ ἀνῆκαν στὶς παραπάνω περιόδους καὶ δὲν εἶχαν καμμία σχέση μετὰ τὴν Μινωικὴ ἢ τὴν Μυκηναϊκὴ χρονολογικὴ περίοδο. Ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ A. Evans, ὅπως ἀναφέρει ὁ C. W. Ceram στὶς σελίδες 71-72 τοῦ προαναφερθέντος βιβλίου του, «*ὑποστηρίζει πῶς βρῆκε στὴν Κνωσὸ εὐρήματα ἀνθρωπίνης δραστηριότητος ἡλικίας δέκα χιλιάδων ἐτῶν*». Ἐπ' αὐτοῦ ὁ Ceram γράφει πιὸ κάτω, ὅτι «*ἡ καταγωγὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ Κρητικοῦ Κράτους (τῆς προϊστορίας) εἶναι ἀκόμα προβλήματα γιὰ ὁλοὺς τοὺς ἀρχαιολόγους, ὅλους τοὺς ἐπιστήμονες, ποὺ καταπιάνονται μετὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἱστορίας*». Σ' αὐτὰ εἶναι καιρὸς οἱ ἐπιστήμονες νὰ προσθέτουν καὶ τὴν καταγωγὴ καὶ τὸ τέλος τῶν Πελασγῶν, Λελέγων, Καυκιῶνων, Μυρμιδόνων, Μυκηναίων καὶ λοιπῶν λαῶν ποὺ κατοίκησαν στὸν ἑλληνικὸ χῶρο, γιατί ὅσα ἔχουν διατυπωθῇ μέχρι σήμερα ἀφ' ἐνὸς συγκροῦνται μεταξύ τους καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀδυνατοῦν νὰ δικαιολογήσουν πολλὰς ἀπορίες κι' ἐρωτηματικά.

Ἐνα ἐκ τούτων, γιὰ παράδειγμα, εἶναι ἡ ἐπίθεση τῶν «*λαῶν τῆς θάλασσας*» κατὰ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ φαραῶ Ραμσή τοῦ Γ' (1197-1165 π.Χ. ἢ 1184-1153), ὅπως γράφει ὁ Ph. Vandenberg στὰ βιβλία του «*Ἡ κατάρα τῶν Φαραῶν*» (μετ. Κ. Δόλκα, ἔκδ. «Κονιδάρη», 1978, σελ. 144) καὶ «*Ραμσής ὁ Μέγας*», σελ. 412: «*Οἱ λαοὶ ποὺ εἰσέβαλαν στὴν Αἴγυπτο ἀποτελοῦντο ἀπὸ Φιλισταίους, Τρῶες, Σικελούς καὶ Δαναούς, οἱ ὁποῖοι ὑπέταξαν τὴν Ἀνατολὴν (Ἀνατολία), τὴν Κιλικία, τὴν Κύπρο, τὴν Συρία καὶ τὸν μεγάλο σύμμαχο τῶν Αἰγυπτίων, τοὺς Χετταίους, στοὺς ὁποίους ἔδωσαν τὴν χαριστικὴ βολήν*».

Τὰ ἐρωτηματικά ποὺ γεννοῦνται γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς τέτοιας συμμαχίας στὸν καιρὸ, ποὺ κατὰ τὶς ἤδη ἀπορριφθεῖσες παραδοσιακὲς χρονολογίαις, διεξήγετο ὁ Τρωικὸς πόλεμος (1193-1183 π.Χ.), δὲν βρίσκουν καμμία ἀπάντηση δι-

καιολογίας. Ἡ σημαντικώτερη καὶ ἀναπάντητη ἀπορία εἶναι: Τί ἔγινε ὁ λαὸς τῶν Χετταίων (Hittites) μετὰ τὸ 1183 π.Χ., καὶ δὲν βρέθηκε ἓνα ἵχνος τοὺς ἢ μιὰ παράδοση τῆς ὑπάρξεώς τοὺς ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο, τὸν Ξενοφῶντα, τὸν Διόδωρο τὸν Σικελιώτη καὶ τὸν Στράβωνα. Αὐτὸ καὶ μόνο ἐπαληθεύει τὴ θέση τοῦ Em. Velicofsky, ποὺ ἀναφέρεται στὴ σελίδα 23 τοῦ βιβλίου του *«Τὸ Χάος τῆς Ἱστορίας»*, ὅπου λέγει: *«Οἱ ἱστορίες τῆς Ἀσσυρίας, τῆς Βαβυλωνίας καὶ τῆς Μηδίας εἶναι παραμορφωμένες καὶ κατεστραμμένες. Ἡ ἱστορία τῆς «Χιτιτικῆς Αὐτοκρατορίας» εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου κατασκευασμένη»*. Οἱ παραπάνω λαοί, ἀφοῦ δὲν εἶχαν καμμιά συνοριακὴ ἐπαφὴ ἢ συγγενικὴ καταγωγὴ, δὲν ἦταν δυνατόν οὔτε νὰ συμμαχήσουν οὔτε καὶ νὰ κατορθώσουν τὸν ἄθλον ποὺ ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω. Ἔτσι παίρνουν τὸν τίτλο *«παράκτιοι»*, δηλαδὴ γείτονες καὶ ὑπόδουλοι τῶν Αἰγυπτίων, οἱ ὅποιοι δὲν ἔκαμαν τίποτε ἄλλο, ἀπὸ τὸ νὰ ἐπαναστατήσουν ἐναντίον τῆς κυριαρχίας τῶν Αἰγυπτίων.

Οἱ Φιλισταῖοι εἶναι γνωστὸν ὅτι κατοικοῦσαν στὴν παραλιακὴ ζώνη στὰ δυτικὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ὑπῆρχαν οἱ πόλεις Γάζα, Ἀσκαλὼν, Ἀζωτος, Ἐκρών καὶ Γάθ. Φυσικὰ συνόρευαν μὲ τὴν Αἴγυπτο στὰ νοτιοανατολικά. Ἡ παρουσία τοὺς ἐκεῖ χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν πέμπτη γενεὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Νῶε (*Γένεσις*, κεφ. 10) καὶ φθάνει καὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰακώβ (*Γένεσις*, κεφ. 26), ὁ ὁποῖος ζοῦσε ἐκεῖ, στὴν περιοχὴ τῆς Χαναάν, μέχρι τὸ ἔτος 1762 π.Χ. (Κων. Κουτρουβέλης, *«Προϊστορικά Ἡμερολόγια»*, ἔκδ. Περιοδικοῦ «Δαυλός», τεύχος 113), ὁπότε κι' ἐγκατεστάθη στὴν Αἴγυπτο. Ἡ παρουσία τοὺς ἐκεῖ συναντᾶται καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλιᾶ τῆς Ἱερουσαλὴμ Δαυίδ. Πολλοὶ ἀνάγουν τὴν καταγωγὴ τοὺς στὴν περιοχὴ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ κυρίως στὴν Κρήτη. Τότε ὅμως ἡ ἐγκατάστασή τοὺς στὴ γῆ τῆς Χαναάν πρέπει νὰ ἐντοπισθεῖ περὶ τὸ ἔτος 3000 πρὸ Χριστοῦ, γιὰ νὰ ἐναρμονισθεῖ μὲ τὰ δεδομένα τῆς *Βίβλου*.

Οἱ *«Δαναοί»* δὲνμποροῦσαν νὰ ἔχουν καμμιά σχέση μὲ τοὺς *«Ἀχαιοὺς-Δαναοὺς-Μυκηναίους»* τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, γιὰ τὴν ἐποχὴ τῆς παραπάνω ἐκστρατείας κατὰ τῆς Αἰγύπτου πολεμοῦσαν κατὰ τῶν Τρώων στὸν Ἑλλήσποντο. Ἀρα ὁ λαὸς αὐτὸς φαίνεται ὅτι ἀνῆκε στὴ φυλὴ τοῦ Δάν, ὁ ὁποῖος ἦταν γιὸς τοῦ Ἰακώβ (*Γένεσις*, κεφ. 30) καὶ κατοικοῦσαν στ' ἀνατολικά τῶν Φιλισταίων καὶ νότια τῆς Ἱερουσαλὴμ. Τ' ὄνομά τοὺς πρέπει νὰ ἦταν *«Δᾶνες»* ἢ *«Δανοί»* ἀλλὰ ποτὲ *«Δαναοί»*.

Οἱ *«Τρῶες»* τέλος δὲν πρέπει νὰ ἦσαν ἄλλοι ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης στὴν παρ. 56 τοῦ ἀναφερθέντος βιβλίου του, ὅπου λέγει: *«γιατὶ ὁ Μενέλαος πλέων ἐκ τοῦ Ἰλίου (τῆς Τροίας) μετὰ πολλῶν αἰχμαλώτων ἔφθασε στὴν Αἴγυπτο, ὅπου οἱ Τρῶες ἀπόδρασαν καὶ κατέλαβαν ἓνα τόπο, γιὰ τὸν ὁποῖο πολεμοῦσαν μέχρις ὅτου τοὺς ἐδόθη χάρη, ὁπότε ἐκεῖ ἔκτισαν πόλιν ἀσφαλῆ, ὁμώνυμον τῆς πατρίδας τοὺς»*. Τὸ ποῦ βρισκόταν ἡ Αἰγυπτιακὴ Τροία τὸ προσδιορίζει ὁ Στράβων (*«Γεωγραφικά»* Βιβλ. ΙΖ', παρ. 34 ἔκδ. Κλασ. Βιβλ. Loeb, 1959), ὅπου λέγει: *«Ἀπέναντι τῶν Πυραμίδων πρὸς τὴν Ἀραβίαν ὑπάρχει ἓνα πετρώδες ὄρος μὲ ἀρκετὰ σπήλαια κάτω ἀπὸ αὐτό, τὸ ὁποῖο καλεῖται «Τρωικὸν». Πλησίον τῶν σπηλαίων ὑπάρχει χωρίον καλούμενον Τροία, παλαιὰ κατοικία τῶν αἰχμαλώτων τοῦ Μενελάου, ποὺ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ»*. Ἀρα οἱ *«Τρῶες»* ζοῦσαν στ' ἀνατολικά τοῦ Δέλτα τῆς Αἰγύπτου καὶ συνόρευαν μὲ τοὺς Φιλισταίους καὶ τοὺς Δᾶνες καὶ ἦταν πολὺ φυσικὸ νὰ συμμαχήσουν καὶ νὰ ἐπαναστατήσουν κατὰ τῆς Αἰγύπτου.

Πόσοι *«Τρῶες»* ἦσαν καὶ πότε ἐγκατεστάθηκαν ἐκεῖ; Ὁ Μενέλαος ἔφθασε ἐκεῖ μὲ πέντε μόνο πλοῖα, ὅπως λέγει ὁ Ὅμηρος (*Ὀδύσεια* γ 299), ὁπότε δὲν ἦταν δυνατόν νὰ μεταφέρει σ' αὐτὰ περισσότερους τῶν ἑκατὸ Τρώων καὶ τῶν δύο

φύλων, δεδομένου ότι οί αιχμάλωτοι άνδρες θ' αντικαθιστοῦσαν τις ἐλλείψεις σὲ κωπηλάτες. Ἐάν ἡ μεταφορά τους καὶ ἡ ἐγκατάστασή τους στὴν Αἴγυπτο ἔγινε περὶ τὸ 1183 π.Χ., πού λένε ὅτι τελείωσε ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος, τότε οἱ Τρῶες, πού συνεμάχησαν μὲ τοὺς Φιλισταίους καὶ τοὺς Δᾶνες ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων, θὰ ἦσαν περίπου πενήντα πολεμιστές. Δύναμη ἄνευ καμμιᾶς ὑπολογίσιμης ἀξίας.

Ἀλλὰ ἡ Αἰγυπτιακὴ Τροία ἦταν «ἀπὸ παλιὰ κατοικία τῶν αἰχμαλώτων», λέγει ὁ Στράβων, δηλαδὴ ἐπὶ πολλὰς γενιὲς οἱ Τρῶες εἶχαν ἐγκατασταθεῖ ἐκεῖ. Καὶ ἀφοῦ τὸ Ὅμηρικὸν Ἴλιον τῆς Τροίας, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἀποκαλυφθεῖ ἀκόμη, προηγείται τοῦ Ἰλίου τοῦ Χισσαρλίκ, τοῦ ὁποῖου ἡ ἱστορία ἀρχίζει περὶ τὸ ἔτος 2900 π.Χ., ὅπως προσδιορίστηκε ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ D. L. Page πιδό πάνω, ἡ ἀφιξη καὶ ἡ ἐγκατάσταση τῶν Τρώων στὴν ἀνατολικὴ Αἴγυπτο ἔγινε πρὶν ἀπὸ τὸ 2900 πρὸ Χριστοῦ. Πιδό συγκεκριμένα ἔγινε τὸ ἔτος 2941 π.Χ., ὅπως προσδιορίζεται στὴ μελέτη μου «*Ἡ χρονολόγησις τῆς Ἑλληνικῆς προϊστορίας*» (ἐκδ. «Δελτίον Γ.Υ.Σ.», 1987). Ἀπὸ τότε μέχρι τὸ 1180 περίπου π.Χ. εἶχαν παρέλθει περίπου δέκα ὀκτῶ αἰῶνες καὶ οἱ αἰχμάλωτοι Τρῶες κατοικοῦσαν ἐκεῖ ἐπὶ 54 περίπου γενεές. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἡ δύναμή τους ἦταν ἀρκετὰ ὑπολογίσιμη, γιὰ νὰ συμμαχήσουν μὲ τοὺς γειτόνους τους, Φιλισταίους καὶ Δᾶνες κατὰ τῶν Αἰγυπτίων κατακτητῶν. Ὅσο γιὰ τοὺς «Σικελούς», πού ἀναφέρθηκαν πιδό πάνω, αὐτοὶ παραμένουν πρόβλημα γιὰ εὐφάνταστους ἐρευνητές. Ἐπίσης τὸ πῶς οἱ παραπάνω σύμμαχοι «*παράκτιοι λαοὶ*» κατῶρθωσαν νὰ ὑποτάξουν τὴν Ἀνατολία, Κιλικία, Κύπρο, Συρία καὶ τὴν αὐτοκρατορία τῶν Χετταίων εἶναι ἓνα ἀκόμη πρόβλημα ἀνιστορήτου προχειρότητος.

Δυστυχῶς ὅλ' αὐτὰ καὶ πάρα πολλὰ ἄλλα δημιουργοῦν «*γιὰ πολλοὺς ἀνθρώπους, πού θὰ ρίξουν ἓνα βλέμμα στὴν ἱστορία μερικῶν αἰῶνων πρὸ Χριστοῦ, ἓνα εἶδος χρονολογικοῦ ἰλίγγου*» ἡ αἴσθησή τους *στὶς ἀναλογίες διαταράσσεται ἀπὸ τὴν ἔλλειψη σημείων μέσα στὸ χρόνο ἢ καθορισμένων ἄστρων μέσα στὸ ἱστορικό στερέωμα*», ὅπως γράφει ὁ F. Tomlin στὴ σελίδα 74 τοῦ ἔργου του «*Οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι τῆς Ἀνατολῆς*» (μετ. Ἀχ. Α. Βαγενᾶ, ἐκδ. Ἀναγνωστίδη). Κι' αὐτό, γιατί κι' ἐκεῖνα τὰ σημεία τοῦ χρόνου, πού ὑπάρχουν στ' ἀρχαῖα κείμενα, ἔχουν ἀγνοηθεῖ ἢ παραμεληθεῖ ἀπὸ τοὺς διάφορους παλαιούς καὶ νέους ἐρευνητές.

5. ΞΕΧΑΣΜΕΝΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ἡ ἄγνοια, ἡ παράλειψη ἢ καὶ ἡ ἀπόκρυψη διασωθέντων ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων σημείων τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἄστρων ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν παράθεση στὴ συνέχεια μερικῶν ἐνδεικτικῶν παραδειγμάτων.

Κατὰ τὸν Εὐδοξο, ὅπως ἀναφέρει ὁ Α. Στρατηγόπουλος στὴν «*Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος*» (ἐκδ. «Πατρίδος», 1933 τόμος Α', σελ. 43), «*ὁ Ζωροάστρης ἔζησε 4000 χρόνια πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Πλάτωνα*». Ὅποτε:

$$4000 \text{ (Σελην. χρ.)} : 13 \text{ (Σελην. χρ./ἔτος)} = 308 \text{ τροπ. ἔτη} \\ \text{καὶ } 347 \text{ π.Χ. (θάνατος Πλάτωνα)} + 308 \text{ (τρ. ἔτη)} = 655 \text{ π.Χ.}$$

Ὁ F. Tomlin στὴ σελ. 121 τοῦ παραπάνω ἀναφερθέντος βιβλίου του σημειώνει, ὅτι «*τὸ 6000 π.Χ. πολὺ λίγο μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀποδεκτό. Κατὰ τὸν Βαβυλωνίῳ ἱστορικὸ Μπερόγ, πού ἔζησε τὸν τέταρτον αἰῶνα π.Χ., τοποθετεῖται περὶ τὸ 2000 π.Χ., ἀλλὰ μ' αὐτοὺς τοὺς πρώτους ἱστορικοὺς καὶ μάλιστα μὲ τὸν μεγάλο Ἡρόδοτο, δὲν εἴμαστε ποτὲ βέβαιοι γιὰ τὴν βάση μὲ τὴν ὁποῖαν ὑπολόγισαν τὸν χρόνο. Αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸ, ἀκόμα καὶ γιὰ τοὺς μαθηματικούς, τοὺς τόσο πρωτότυπους καὶ ἐπιμελεῖς, τοὺς Βαβυλωνίους. Σήμερα οἱ σοφοὶ κλίνουν πρὸς τὴν χρο-*

νολογία του 660 πρὸ Χριστοῦ». Ἡ χρονολογία αὐτὴ διαφέρει τῆς παραπάνω εὐρεθείσης κατὰ πέντε χρόνια, ὅποτε εἶχε δίκιο τόσο ὁ Εὐδοξος ὅσο καὶ οἱ σημερινοὶ σοφοί.

Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης στὴν παρ. 23 τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ ἀναφερθέντος ἔργου του γράφει, ὅτι «ἀπὸ τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἰσιδας μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καθὼς γράφουν μερικοί, παρήλθαν κάτι πρὸ λίγα τῶν 23.000 ἐτῶν». Τὸ «κάτι πρὸ λίγα» θὰ ἀντιστοιχοῦσε σὲ 22900 ἔτη, τὰ ὁποῖα ὁπωςδήποτε ἀνεφέροντο σὲ σεληνιακὰ ἔτη διαρκείας ἐνὸς μηνός, ὅποτε ἔχομε:

$$22900 \text{ (Σελην. χρ.)} : 13 \text{ (Σελην. χρ./ἔτος)} = 1761 \text{ (τροπ. ἔτη)} \text{ καὶ } 336 \text{ π.Χ. (βασιλεία Μ. Ἀλεξάνδρου)} + 1761 \text{ (τρ. χρ.)} = 2.097 \text{ π.Χ.}$$

Ἄρα ἀπὸ τὸ ἔτος 2097 π.Χ. ἀρχίζουν τὰ ἱστορούμενα γιὰ τὴν βασιλεία τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἰσιδας στὴν Αἴγυπτο.

Γιὰ τὸ ἴδιο γεγονός ὁ Πλούταρχος στὸ ἔργο του «*Ἴσις καὶ Ὀσίρις*» (μετ. Λ.Ι. Φιλλιπίδη, ἔκδ. «Πάπυρος», 1975, παρ. 13) λέγει, ὅτι «αὐτὰ (δηλαδή ἡ δολοφονία τοῦ Ὀσίρι) ἐγέναν τὴν 17ην τοῦ μηνός Ἀθὺρ (20/9—19/10 μὲ τὸ σημερινὸ ἡμερολόγιο), ἐνῶ ὁ ἥλιος ἐξήρχετο τοῦ (ἀστερισμοῦ) Σκορπιοῦ, στὸ 28ον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ὀσίρι». Τὸ τελευταῖο ὁρατὸ ἄστρο τοῦ Σκορπιοῦ εἶναι τὸ λ καὶ ἔχει σήμερα (1991) ὀρθὴ ἀναφορὰ α = 17ω 33λ 02δ. Ὁ ἥλιος σήμερα διέρχεται ἀπὸ τὸ ἄστρο λ ὕστερα ἀπὸ 268 ἡμέρες μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερία τῆς 21ης Μαρτίου, δηλαδή στίς 18 Δεκεμβρίου. Κατὰ τὴν δολοφονία τοῦ Ὀσίρι διῆλθε ἀπὸ τὸ ἴδιο ἄστρο στίς 17 τοῦ Ἀθὺρ ἢ στίς 7 Ὀκτωβρίου κατὰ τὸ σημερινὸ ἡμερολόγιο. Ἐκ τούτου προκύπτει μιὰ μετατόπιση τῶν οὐρανογραφικῶν δεδομένων ἀναφορᾶς καὶ ἀναγωγῆς 71 περίπου ἡμερῶν (Κων. Κουτροβέλης, «*Ἡ χρονολόγησις τῆς ἐλληνικῆς προΐστορίας*» σελ. 75). Ἡ ἡμερησία φαινόμενη μετακίνηση τοῦ ἡλίου ἐντὸς τοῦ Ζωδιακοῦ Κύκλου εἶναι 236 δευτερόλεπτα ὀρθῆς ἀναφορᾶς καὶ ἡ ἑτησία μεταβολὴ τῆς ὀρθῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἄστρου λ τοῦ Σκορπιοῦ εἶναι 4,1 δευτερόλεπτα, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν «*Ἀστρονομικὴς Ἐφημερίδες*», ὅποτε:

$$71 \text{ ἡμέρες} \times 236\delta = 16756 \text{ δευτερόλεπτα καὶ } 16756\delta : 4,1 \delta = 4087 \text{ χρόνια καὶ } 4087 \text{ χρ.} - 1991 \text{ μ.Χ.} = 2096 \text{ π.Χ.}$$

Δηλαδή ἀπὸ τὰ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα προκύπτει, ὅτι ὁ Ὀσίρις δολοφονήθηκε τὸ ἔτος 2096 πρὸ Χριστοῦ, ἐνῶ ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ Διοδώρου προσδιορίστηκε ὅτι τὰ περὶ Ὀσίρι καὶ Ἰσιδας γεγονότα πραγματοποιήθηκαν τὸ ἔτος 2097 π.Χ., πρᾶγμα πού σημαίνει ὅτι ἡ σεληνιακὴ μονάδα μετρήσεως τοῦ ἔτους ἴσχυε στὴν Αἴγυπτο καὶ ἀπὸ τότε. Ἡ παρουσιαζομένη διαφορά τοῦ ἐνὸς ἔτους προκύπτει ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ 22.900 χρόνια τοῦ Διοδώρου πρέπει νὰ ἦσαν 22.887 χρόνια, δηλαδή ἦσαν 113 χρόνια λιγώτερα τῶν 23.000. Πέραν αὐτοῦ ἀποδεικνύεται ἡ ἀκρίβεια τῶν στοιχείων τοῦ Διοδώρου συγκρινόμενων μὲ τὰ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τοῦ Πλούταρχου, καθὼς καὶ ἡ ἀκρίβεια τῶν ὑποθέσεών μου καὶ τῶν ὑπολογισμῶν μου σχετικὰ μὲ τὰ προΐστορικά ἡμερολόγια καὶ τὴν χρονολόγησι τῆς προΐστορίας.

Ὁ Ἡρόδοτος στὴν «*Εὐτέρπη*» παρ. 44 (μετ. ΓΕΣ/ΔΣΕ 1969) ἀναφέρει, ὅτι «τὸ ἱερὸν ἰδρύθη, ὅταν ἐκτίζετο ἡ Τύρος καὶ ἡ Τύρος κατοικεῖται ἀπὸ δύο χιλιάδων τριακοσίων ἐτῶν». Ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι:

$$\begin{aligned} &\text{Γέννησις Ἡροδότου: 484 π.Χ.} \\ &\text{Μέχρι ἰδρύσεως Τύρου Φοινίκης: 2300 χρόνια.} \\ &\text{"Ἰδρυσις Τύρου: 2784 π.Χ.} \end{aligned}$$

Αυτό σημαίνει, ότι ή Τύρος τής Φοινίκης ιδρύθηκε περί τὸ ἔτος 2784 π.Χ. 'Ο 'Ομηρος στὰ ἔπη του περιορίζεται μόνο στή Σιδῶνα καί στοὺς Σιδωνίους ('Οδύσσεια δ 84) τής Φοινίκης, πράγμα πού ἀποδεικνύει ὅτι τὰ ἔπη του ἀναφέρονται χρονολογικά πρὶν ἀπὸ τὸ 2784 π.Χ. καί μάλιστα πρὶν ἀπὸ τὸ ἔτος 2900 π.Χ., ὅ-

πως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω.

'Επίσης ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης στίς παραγρ. 62 καί 63 τοῦ ἀναφερθέντος βιβλίου του γράφει: «*Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ βασιλιᾶ Μένδη, τοῦ προσονομαζόμενου Μάρρου, κι ἐπὶ πέντε γενεὲς ἀδόξων βασιλέων, ἐπεκράτησε στήν Αἴγυπτο ἀναρχία, ὁπότε ἀνηγορεύθη βασιλιᾶς ὁ Κετῆνας, τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ἀποκαλοῦν Πρωτέα, ὁ ὁποῖος ζοῦσε κατὰ τὸν Τρωικὸ πόλεμο. Αὐτὸν διεδέχθη ὁ γιὸς του Ρέμφις. Μετὰ τὸν Ρέμφιδα βασίλευσαν τῆς Αἰγύπτου βασιλεῖς ἑπτὰ γενεῶν ἄσημοι, πλὴν ἑνός, τοῦ Νειλέα, ὁ ὁποῖος κατασκεύασε πολλὰς διώρυγες στὸν ποταμὸ Νεῖλο καί γι' αὐτὸ ὁ καλούμενος πρὶν Αἴγυπτος (ποταμὸς) ὀνομάστηκε Νεῖλος. Μετὰ τοὺς παραπάνω ἑπτὰ βασιλεῖς ἔγινε βασιλιᾶς τῆς Αἰγύπτου ὁ Χέμμις (Χέοπας), πού βασίλευσε ἐπὶ πενήντα χρόνια καί κατασκεύασε τὴν μεγαλύτερη τῶν τριῶν πυραμίδων*». 'Οθεν ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Πρωτέα μέχρι τῆς ἀνόδου στὸν θρόνο τοῦ Χέοπα μεσολάβησαν ὀκτὼ γενεὲς βασιλέων καί μεταξὺ αὐτῶν ὁ μόνος πού ἄφησε ὄνομα ἦταν ὁ Νειλέας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁ ποταμὸς Αἰγύπτου μετονομάστηκε σὲ Νεῖλον. Οἱ ὀκτὼ γενεὲς καλύπτουν κατὰ μέσον ὄρον ἓνα χρονικὸ διάστημα 240 ἐτῶν. 'Ο βασιλιᾶς Χέοπας κατὰ τὰ γραφόμενα τοῦ Α. Rochan, «*Τὰ μυστήρια τῶν μεγάλων πυραμίδων*» (μετ. Διον. Σιμόπουλου, ἔκδ. «'Ορφανίδη», σελ. 226 καί 236), «*ὁ Λόε τοποθετεῖ τὴν κατασκευὴ τῆς Μεγάλης Πυραμίδας τοῦ Χέοπα στὸ 2700 π.Χ.*» καί «*οἱ Αἰγυπτιολόγοι συμφωνοῦν, ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Χέοπα πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ ἀνάμεσα στὸ 2800 καί τὸ 2700 π.Χ.*». 'Εκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι:

2700 π.Χ. (ἐνθρόνιση Χέοπα) + 240 (χρ. 8 γενεῶν) = 2940 π.Χ.

'Αρα ἡ βασιλεία τοῦ Ρέμφιδα, γιοῦ τοῦ Πρωτέα, ἄρχισε περὶ τὸ ἔτος 2940 π.Χ., πού σημαίνει ὅτι ὁ Πρωτέας βασίλευσε μέχρι τότε. 'Απὸ τὸ ἐξαγόμενο αὐτὸ προκύπτει καθαρὰ ὅτι ὁ Τρωικὸς πόλεμος ἔγινε καί τελείωσε πρὶν ἀπὸ τὸ ἔτος 2940 π.Χ., ἀφοῦ τὸ ἔτος 2940 π.Χ. πέθανε ὁ πατέρας τοῦ Ρέμφιδος Πρωτέας. Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ 'Ομηρος ἀναφέρεται μὲν στήν ὀνομασία τοῦ ποταμοῦ Αἰγύπτου πολλές φορές, δὲν γνωρίζει ὅμως τὴν μετονομασία του σὲ Νεῖλο, σημαίνει ὅτι τὰ ἔπη του ἀνάγονται σὲ χρονολογία πρὶν ἀπὸ τὸ 2940 π.Χ., ἀφοῦ ὁ Νειλέας ἔζησε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 2940 καί 2700 πρὸ Χριστοῦ, ὅπως προσδιορίστηκε πιὸ πάνω.

Τὸ ἐξαγόμενο αὐτὸ ἔρχεται σὲ ἀπόλυτη συμφωνία μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν, πού ἀναφέρονται στή μελέτη μου «*Ἡ χρονολόγηση τῆς ἐλληνικῆς προϊστορίας*», ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει, ὅτι ὁ Τρωικὸς πόλεμος ἔλαβε χώραν ἀπὸ τὸ ἔτος 2950 μέχρι τὸ 2941 πρὸ Χριστοῦ, δηλαδὴ τέλειωσε ἓνα χρόνο πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Πρωτέα, τὸν ὁποῖον συνάντησε ὁ Μενέλαος, ὅταν πῆγε στήν Αἴγυπτο ('Οδύσσεια δ 365 καί 385).

'Ενα ἀκόμη ἀποδεικτικὸ στοιχεῖο παρέχει ὁ τοπογραφικὸς χάρτης τοῦ σχήματος Ι, ὅπου ἀπεικονίζεται τὸ χρονολογικὸ ἡμερολόγιο τῆς ἐξάπλωσης τῶν προσχώσεων στὸν «*εὐρὺν κόλπον τῆς θαλάσσης*» ('Ιλιάς, Φ124-125), ὁ ὁποῖος σήμερα ἀντιστοιχεῖ στὸν κάμπο τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Μεντερές. Καί γιὰ νὰ συμπληρωθεῖ ἡ εἰκόνα τῆς ἀλήθειας τῆς 'Ομηρικῆς 'Ιλιάδας, στὸ χάρτη τοῦ σχήματος 2 παρέχεται ἡ 'Ομηρικὴ τοπογραφικὴ ἀπεικόνιση, κατὰ ἑρμηνείαν καί ἀναπαράστασιν τοῦ ὑποφαινομένου.

'Ολα τὰ παραπάνω προσδιορισθέντα χρονολογικὰ στοιχεῖα ἀποτελοῦν μία

συμπλήρωση τῶν στοιχείων τοῦ ἄρθρου «Προϊστορικά ἡμερολόγια», πού δημοσιεύτηκε στό ὑπ' ἀριθ. 113 τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ».

6. ΤΟ ΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΕΩΝ

Μεταξὺ τῶν παραπάνω εὐρεθέντων χρονολογικῶν ὁρίων τοποθετήσεως τοῦ Τρωικοῦ πολέμου καὶ τῶν χρονολογιῶν πού ἔχουν προταθεῖ ἀπὸ τοὺς διαφόρους ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ νεώτερους ἐρευνητὲς ὑπάρχει μεγάλη διαφορά, ἡ ὁποία, ὅπως εἶναι φυσικό, προέρχεται ἀπὸ κάποιο λάθος. Τὸ τρομερὸ λάθος, πού γιὰ αἰῶνες ἔδινε τροφή στὴν παραχάραξη τῆς ἐλληνικῆς προϊστορίας, ὀφείλεται στὰ στοιχεῖα τοῦ Ἡροδότου, διότι:

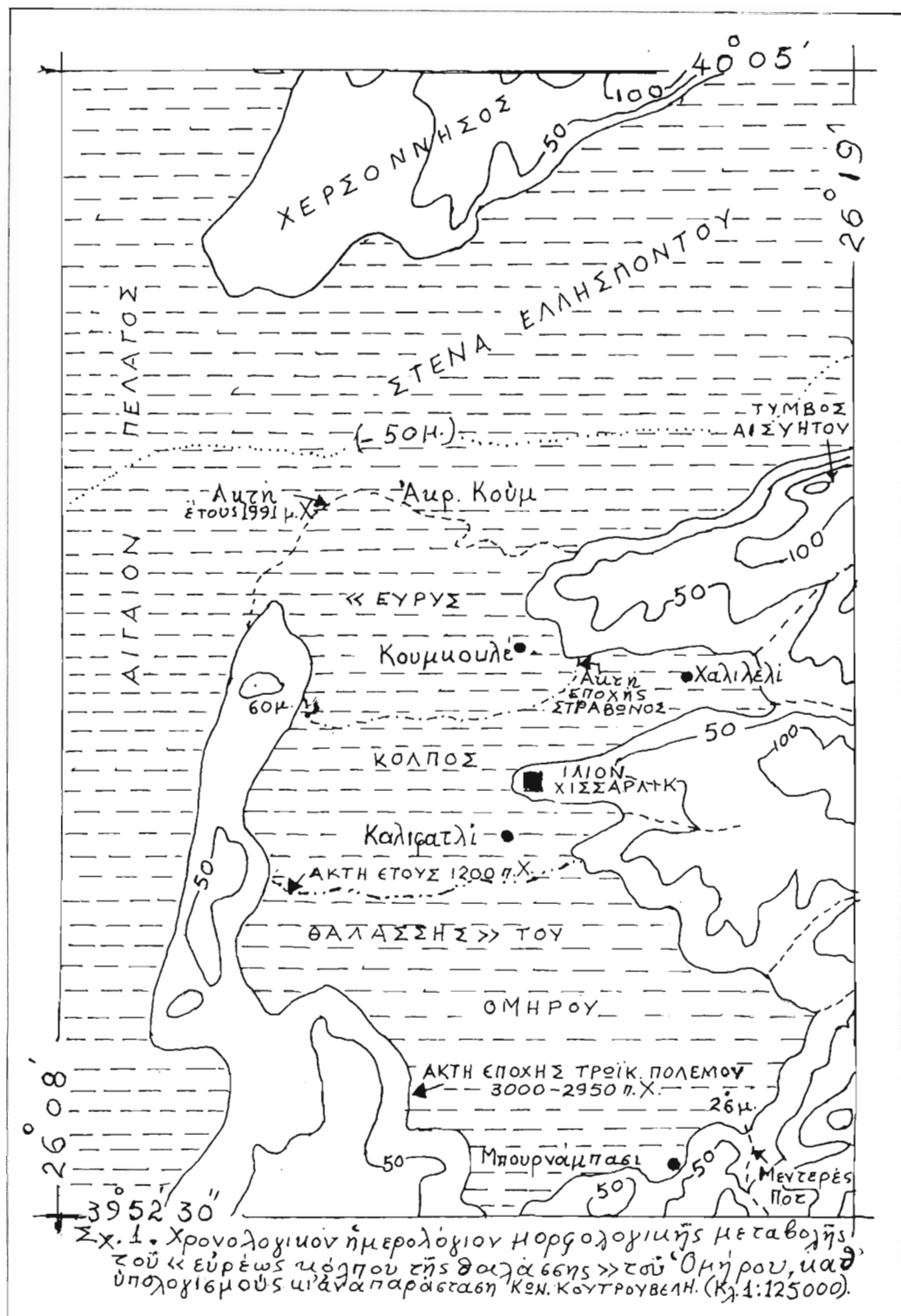
α. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον («Εὐτέρπη» παρ. 13) «δὲν εἶχαν ἀκόμη παρέλθει ἐννιακόσια (900) χρόνια ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ φαλαῶ Μοίριου (Ἀμενώφη τοῦ Γ' ἢ Νιμούρια), ὅπως ἔλεγαν οἱ ἱερεῖς». Μὲ τὸ δεδομένο ὅτι εἶχαν περάσει μόνο ὀκτακόσια ὀγδόντα (880) χρόνια ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Μοίριου καὶ 484 χρόνια πρὸ Χριστοῦ ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Ἡροδότου, προκύπτει ὅτι ὁ Φαραῶ Ἀμενώφης ὁ Γ' (Μοίριος ἢ Νιμούρια) πέθανε τὸ ἔτος 1364 π.Χ. Τοῦτο ἐπαληθεύεται ἀκριβῶς καὶ ἀπὸ τὸν Ph. Vandenberg στὸ ἔργο του «Ραμσῆς ὁ Μέγας» καὶ στὴ σελίδα 430.

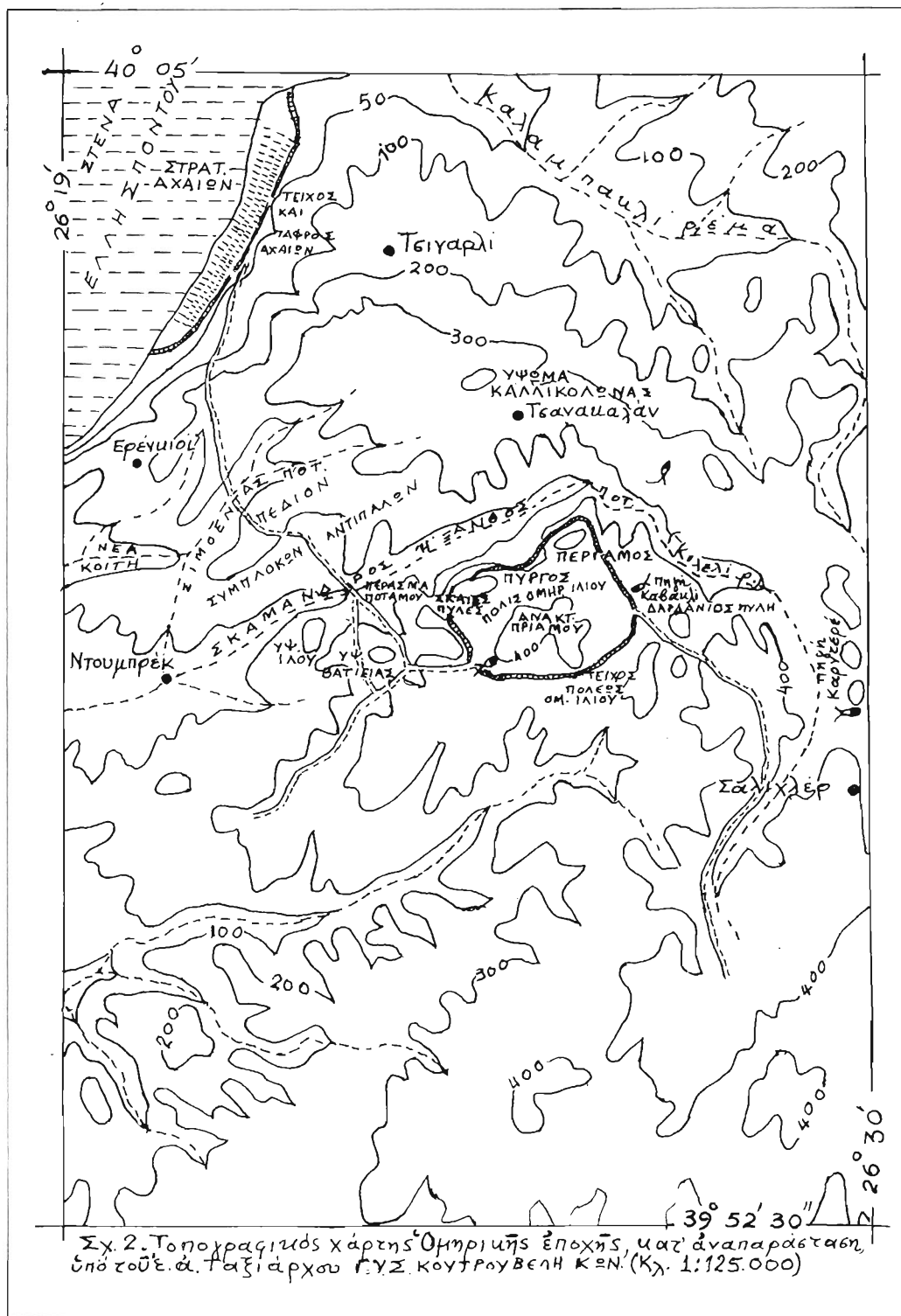
β. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον («Εὐτέρπη» παρ. 101-102) «ὁ φαλαῶ Σέσωστρις ἀνέβηκε στὸν θρόνο μετὰ ἀπὸ μερικοὺς βασιλιᾶδες πού διαδέχτηκαν τὸν Ἀμενώφη τὸν Γ' (Μοίριον ἢ Νιμούρια)». Δὲν ἀναφέρει ὅμως, πόσοι ἦσαν αὐτοί. Κατὰ τὸν Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (Βιβλ. Ι, παρ. 53) ὁ φαλαῶ Σέσωστρις εἶναι ὁ φαλαῶ Σεσώωσις ἢ Ὁσμανδύας ἢ Ραμσῆς ὁ Β' (ὁ Μέγας), καὶ ἀνέβηκε στὸν θρόνο μετὰ ἀπὸ ἑπτὰ βασιλεῖς, οἱ ὅποιοι μεσολάβησαν ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Ἀμενώφης τοῦ Γ' (Μοίριου ἢ Νιμούρια), πρᾶγμα πού διαπιστώνεται καὶ ἀπὸ τὸν Ph. Vandenberg στὴ σελίδα 430 τοῦ βιβλίου του «Ραμσῆς ὁ Μέγας». Ἡ ἀνοδος τοῦ Σέσωστρι ἢ Σεσώωσις ἢ Ραμσῆ τοῦ Β' στὸν θρόνο τῆς Αἰγύπτου χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ ἔτος 1290 π.Χ., ὅπως ἀναφέρει ὁ Ph. Vandenberg στὴ σελίδα 430 τοῦ προαναφερθέντος βιβλίου του.

γ. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον («Εὐτέρπη» παρ. 111) «τὸν φαλαῶ Σέσωστρι ἢ Ραμσῆ τὸν Β' διεδέχθη ὁ γιὸς του Φέρων, πού ἦταν τυφλός». Σ' αὐτὸ συμφωνεῖ καὶ ὁ Διόδωρος (Βιβλ. Ι παρ. 59), μὲ τὴν διαφορά ὅτι «ὁ διάδοχος τοῦ Σέσωστρι ἢ Ραμσῆ τοῦ Β' κράτησε τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του», Ραμψίνιτος ἢ Ραμσῆς ὁ Γ'. Αὐτὸς ὁ Φέρων κατὰ Ἡρόδοτον καὶ Ραμψίνιτος κατὰ Διόδωρον βασιλεύει ἀπὸ τὸ ἔτος 1197 μέχρι 1165 π.Χ., ὅπως γράφει ὁ Ph. Vandenberg στὴ σελ. 144 τοῦ βιβλίου του «Ἡ κατάρα τῶν Φαραῶν».

δ. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον («Εὐτέρπη» παρ. 112) «τὸν φαλαῶ (Ραμσῆ τὸν Γ') ἢ Ραμψίνιτο ἢ Φέρωνα διεδέχθη ὁ Πρωτέας, ὁ ὁποῖος ἐφιλοξένησε τὴν ὥραιαν Ἑλένην τοῦ Τυνδάρω». Καὶ προσθεῖται στὴν παρ. 118, ὅτι «ὁ Μενέλαος συναντήθηκε μὲ τὸν Πρωτέα στὴν Αἴγυπτο». Τὸν φαλαῶ Πρωτέα («Εὐτέρπη» παρ. 121) διαδέχτηκε στὴ βασιλεία ὁ Ραμψίνιτος (ἢ Ραμσῆς ὁ Δ'). Οἱ ἱερεῖς ἔλεγαν στὸν Ἡρόδοτον («Εὐτέρπη» παρ. 124), ὅτι «μέχρι αὐτοῦ τοῦ Ραμψίνιτου (ἢ Ραμσῆ τοῦ Δ') ἐπικρατοῦσε στὴν Αἴγυπτο εὐνομία καὶ μεγάλη εὐημερία, ὅταν ὅμως τὸν διαδέχθηκε στὴ βασιλεία ὁ Χέοπας, περιέπεσε σὲ μεγάλη ἀθλιότητα».

Ἀπὸ τὰ παραπάνω στοιχεῖα προκύπτει καθαρὰ καὶ ἀποδεικνύεται μιὰ ἐσφαλμένη μεταχρονολόγηση τῆς βασιλείας τοῦ Χέοπα ἀπὸ τὴν τετάρτη (IV) Δυναστεία, ὅπου εἶναι ἡ φυσικὴ τοῦ θέσης, στὴν εἰκοστή (XX) Δυναστεία καὶ μάλιστα μετὰ τὴν βασιλεία τοῦ φαλαῶ Ραμσῆ τοῦ Δ'. Ἐπίσης ἡ βασιλεία τοῦ Πρωτέα ἀπὸ τὴν

πρώτη (I) δυναστεία, πού πρέπει νά ἀνήκε, μέ τὸ ὄνομα Κετῆνας (κατὰ Διόδωρον) ἢ Κενκένες (κατὰ τὸν πίνακα τοῦ Μανέθωνα, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Α. Ro- chan στή σελ. 385 τοῦ προαναφερθέντος βιβλίου του), μεταφέρθηκε μετὰ τὴ βασιλεία τοῦ Ραμσή τοῦ Γ' στήν εἰκοστή (XX) Δυναστεία. Μὲ ἄλλα λόγια ἡ βασιλεία τοῦ Πρωτέα ἀπὸ τὴν χρονολογικὴ περίοδο πρὸ τοῦ ἔτους 2940 π.Χ. μετετέθη μετὰ τὴ βασιλεία τοῦ Ραμσή τοῦ Γ', δηλαδή μετὰ τὸ ἔτος 1165 π.Χ. Ἡ βασιλεία τοῦ Χέοπα ἀπὸ τὴν χρονολογικὴ περίοδο τοῦ 2700 π.Χ. μεταφέρθηκε μετὰ τὴν περίοδο τῆς βασιλείας τοῦ Ραμσή τοῦ Δ', δηλαδή μετὰ τὸ ἔτος 1146 π.Χ., ὅπως ἀναφέρει ὁ Ph. Vandenberg στή σελίδα 430 τοῦ ἀναφερθέντος βιβλίου του. Ἄρα ἡ διαπιστωμένη μετατόπιση τῶν χρονολογικῶν περιόδων, τῶν δύο παραπάνω φαραῶ τῆς Αἰγύπτου ἀποτέλεσε μιὰ ἀδιερεύνητη μέχρι σήμερα παγίδα, ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς καὶ οἱ νεώτεροι ἐρευνητὲς βασίστηκαν στὰ στοιχεῖα τοῦ Ἡροδότου, τὰ ὁποῖα, δυστυχῶς γιὰ τὴν συγκεκριμένη περίπτωση, ἦταν λανθασμένα.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

● Οἱ ἀνασκαφὲς πού ἔγιναν στὸ ὕψωμα Χισσαρλίκ ἀπὸ τὸν Σλῆμαν καὶ τὸν Blegen δὲν ἔδωσαν καμμιά ἀπάντηση στὶς ἀπορίες τοῦ D.L. Page, ὁ ὁποῖος στὸ ἔργο του «*Ἰλιάς καὶ Ἱστορία*», ἀπορρίπτοντας τὶς γνωστὲς χρονολογίες διεξαγωγῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ἀναλύει τὴν ἱστορία τῆς ἐξελίξεως τῆς πόλης τῆς Τροίας πού βρέθηκε στὸ Χισσαρλίκ, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸ ἔτος 2900 π.Χ. Τὸ δεδομένο αὐτὸ τοῦ Page ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ πόλη τῆς Ὀμηρικῆς Τροίας προηγείται τῆς χρονολογίας αὐτῆς, καὶ ἀφοῦ δὲν ἔχουμε σαφὴ στοιχεῖα περὶ αὐτῆς, ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν ἔχει ἀκόμη ἀνακαλυφθεῖ. Ἐν τούτοις ἡ ἔβδομη (VIIa) πόλη τοῦ Χισσαρλίκ συνδέεται μέ τὴν πολιορκία τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ τὸν Blegen ὑπέκυψε στὰ μέσα τοῦ 13ου αἰῶνα π.Χ. καὶ ὄχι μετὰ.

● Ὁ Πλάτων ἀναφέρει «*μιὰ δευτέρη ἀλωση τῆς Τροίας*» ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλιά τῶν Ἀσσυρίων Νίνου. Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ D.L. Page διαπιστώνεται μιὰ διακοπὴ τῆς ἐξελίξεως τοῦ πολιτισμοῦ στήν πέμπτη (V) πόλη τοῦ Χισσαρλίκ περὶ τὸ 1900 π.Χ. Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ὅμως τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Διοδώρου προκύπτει, ὅτι ἡ δευτέρη ἀλωση τῆς Τροίας ἔγινε περὶ τὸ ἔτος 1968 π.Χ. Δὲν γίνεται ὅμως διάκριση ἀπὸ τὸν Πλάτωνα γιὰ ποιά πόλη πρόκειται, γιὰτὶ μιὰ ἦταν ἡ πόλη καὶ διατηροῦσε ἓνα καὶ μόνο ὄνομα — Ἰλιον τῆς Τροίας.

● Οἱ Τρῶες τῆς Αἰγύπτου, πού ἔλαβαν μέρος στήν ἐξέγερση κατὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ φαραῶ Ραμσή τοῦ Γ' (1197-1165 πρὸ Χριστοῦ) μετὰ τῶν Φιλισταίων καὶ Δανῶν, δὲν ἦταν δυνατόν νὰ εἶχαν φθάσει ἐκεῖ περὶ τὸ 1183 π.Χ., γιὰτὶ τότε δὲν θὰ ἀποτελοῦσαν ὑπολογίσιμη πολεμικὴ δύναμη.

● Ἡ πόλη τῆς Τύρου σύμφωνα μέ τὰ στοιχεῖα τοῦ Ἡροδότου ἰδρύθηκε περὶ τὸ 2784 π.Χ., ἀλλὰ ὁ Ὀμηρὸς δὲν τὴν ἀναφέρει.

● Ὁ βασιλιάς Πρωτέας βασίλευσε πρὶν ἀπὸ τὸ ἔτος 2940 π.Χ. καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ ὁ Τρωικὸς πόλεμος ἔγινε πρὶν ἀπὸ αὐτὴν τὴν χρονολογία.

● Τὸ λάθος τὸ ὁποῖον ὅπλισε αὐτὴν τὴν τρομερὴ παγίδα τῆς μεταχρονολογήσεως ὁλοκλήρου τῆς προῖστορίας μας ὀφείλεται σὲ λάθος τοῦ Ἡροδότου, τὸ ὁποῖο παραπλάνησε ὅλους τοὺς συγγραφεῖς, ἀρχαίους καὶ νέους, μέχρι σήμερα.

Ἡδὴ μέ τὰ παραπάνω ἐκτιθέμενα στοιχεῖα, ἀποδείξεις καὶ συμπεράσματα ἐπαληθεύονται τὰ λεγόμενα τοῦ C.W. Ceram: «*Μήπως δὲν εἶναι σωστὴ ὁλόκληρη ἡ πρωτοελληνικὴ μας χρονολόγησις; Μήπως γίνεται πάλι πρόβλημα ὁ Ὀμηρὸς;*». Ἐπίσης ἐπαληθεύεται ἡ διαπίστωση τοῦ Em. Velicofsky: «*Ἡ ἐλληνικὴ ἱ-*

στορία της Μυκηναϊκής περιόδου είναι μετατοπισμένη».

Ποιός όμως έδωσε σημασία σ' όλα αυτά; Μελάνι καταναλώθηκε πολύ, αποτέλεσμα όμως δεν είχε βγῆ μέχρι σήμερα. Ποιός μπορεί ν' ασχοληθεῖ σοβαρά με τὰ ἀντικείμενα τῆς προϊστορίας μας; Τὰ διεθνή Συνέδρια πού γίνονται κατὰ καιρούς; Ἐνα ἀπό αὐτά ἐγινε στήν Ρώμη καί στή Νεάπολη τῆς Ἰταλίας ἀπό 14 ἕως 20 Ὀκτωβρίου 1991 καί ὁργανώθηκε ἀπό τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ρώμης καί τὸ Ἰνστιτοῦτο Μυκηναϊκῶν Σπουδῶν καί Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου, με τὸν τίτλο «Πο Διεθνὲς Συνέδριο Μυκηνολογίας». Σ' αὐτὸ ἔλαβαν μέρος 199 σύεδροι ἀπὸ διάφορες χώρες τοῦ κόσμου. Ἀπὸ ἐλληνικῆς πλευρᾶς συμμετεῖχαν 49 καθηγητὲς Πανεπιστημίου καί ἀρχαιολόγοι με ἀνακοινώσεις ἐπὶ τῶν ἐκτελουμένων ὑπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν. Γιά τὴ χρονολογικὴ ἔνταξη τῆς Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς ἐγιναν μόνο δύο ἀνακοινώσεις, ἤτοι:

1. Ἀνδρέας Δημητρίου (Κύπρος): «Ἡ παραδοσιακὴ χρονολόγηση τοῦ Τρωικοῦ πολέμου καί ἡ Κυπριακὴ ἀρχαιολογία».

2. Alex Leukart: «Ἡ χρονολόγηση τῶν πινακίδων τῆς γραμμικῆς Β τῆς Κρήτης».

Ἡ δική μου ἀνακοίνωση με τὸν τίτλο τοῦ παρόντος ἄρθρου, καίτοι γνωστοποιήθηκε στὸ παραπάνω συνέδριο διὰ τῶν ἀπὸ 15.10.1990 καί 27.3.1991 δελτίων συμμετοχῆς, τὰ ὅποια μοῦ ἔστειλε ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ συνεδρίου, ἔπεσε στὸ κενό, ἄγνωστο γιά ποιούς λόγους. Ἀσχετα ἀπὸ τὴν ὅποια μεταχείριση τῆς ἐλληνικῆς προϊστορίας στὸ ἐξωτερικὸ καί στὸ ἐσωτερικὸ τὸ ἴδιο θέμα παρουσιάζεται σήμερα στήν κρίση τοῦ κάθε Ἑλλήνα.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ

Τὸ μυστικὸ

Σπαράζοντας
πάνω στὸ κρεβάτι τοῦ Προκρούστη
-ἀλλιώως Δαμάστη ἢ Πολυπήμονα —
θυμοῦνται ἀμυδρά με τύψεις
τις τρεῖς κόρες τοῦ Ζηνός
καί τῆς Θέμιδας.
Τὴν Εὐνομία,
τὴ Δίκη,
τὴν Εἰρήνη.

Τις ἀρνήθηκαν
παραπλανημένοι
ἀπὸ Ἀσιάτες μεταπράτες.

Ὁ πόνος τῶν κομμένων
ἢ τεντωμένων
μελῶν
ἀφόρητος.

Ἀναποτελεσματικὸ ἰδιοσκεῦασμα
ἢ ἀτροφικὴ «Εἰρήνη»
τῶν δογμάτων.

Κρυμμένο σὲ πανάρχαιες
ἀπαγορευμένες
περγαμηνές
τὸ μυστικὸ τῆς γιатρειᾶς.

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Ἄξιοι θαυμασμοῦ

Στὴν ἐφημερίδα «Ἀπογευματινὴ» ἐδημοσιεύθη ἔρευνα γιὰ τὶς ἱστορικὲς γνώσεις τῶν φοιτητῶν μας καὶ γενικώτερα τῆς νεολαίας. Ἐλέχθησαν πράγματα ἐξωφρενικά. Ὁ φοιτητὴς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν Ν.Χ. εἶπε, ὅτι «ὁ Κλεισθένης ἦταν μεγάλος στρατηγὸς νικητὴς σὲ πολλὲς μάχες... Ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία διάρκεσε 400 χρόνια καὶ δὲν ξέρω τὸν ἰδρυτὴ της... Τὸ πρῶτο σύνταγμα; δύσκολη ἐρώτηση. Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ἦρθε μόνος του, μᾶς προέκυψε κι αὐτός...».

Ἡ Α.Π. ἀπάντησε στὰ ἐρωτήματα ὡς ἑξῆς: «Ἡ μάχη τῆς Σαλαμῖνος ἐγίνε τὸ 1410... Ὁ Κλεισθένης ἦταν ἀρχιτέκτονας... Ἡ ἄλωση τῆς Πόλης; Νομίζω τὸ 1821... Ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία κράτησε γύρω στὰ 30 χρόνια... Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ἦταν εὐεργέτης, δὲν ξέρω πότε καὶ ποίος τὸν ἔφερε».

Ὁ Δ.Π. ἦταν ἀκόμη χειρότερος —ἀν εἶναι δυνατόν— καὶ μεταξὺ ἄλλων εἶπε: «Νομίζω ὅτι ἡ μάχη (!) τῆς Σαλαμῖνος ἐγίνε κάπου κοντὰ μὲ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821». Ἄλλος, ὁ Μ.Σ., ἐβεβαίωσε, ὅτι «ὁ Βενιζέλος ἦλθε, γιατί τὸν ἔφερε ὁ βασιλιάς Κωνσταντῖνος», ἐνῶ ἡ Ζ.Χ. ἐδήλωσε ὅτι «ἰδρυτὴς τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἦταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος».

Καὶ τὸ πιὸ τραγικόν: ἡ Α.Β., πτυχιούχος Νομικῆς!!, ἀπάντησε ὅτι «δὲν ξέρω πότε ἐγίνε ἡ μάχη (!) τῆς Σαλαμῖνος, πολέμησαν οἱ Ἕλληνες μὲ τοὺς Πέρσες, νομίζω...». Ἀν εἶναι δυνατόν πτυχιούχος τῆς Νομικῆς νὰ λέγῃ τέτοια πράγματα. Κι ὅμως οἱ ἐδῶ βαλκάνιοι εἶναι ἱκανοὶ γιὰ ὅλα. Ἡ ἴδια πτυχιούχος εἶπε: «Ἡ ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγίνε τὸ 1821 ἢ τὸ 1827... Τὸ πρῶτο σύνταγμα τῆς νεώτερης Ἑλλάδας ἐγίνε τὸ 1974 καὶ μετὰ τὴν χούντα... Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος ἐγίνε τὸ 40-41».

Ὁ Δ.Π., συνταξιούχος τοῦ ΟΤΕ, ἀπάντησε σχεδὸν σωστά σ' ὅλες τὶς ἐρωτήσεις, διότι, ὅταν πῆγαινε στὸ σχολεῖο, μαθαίνανε γράμματα.

Ὁ ἐρευνητὴς δημοσιογράφος σχολίασε τὴν ἔρευνά του γράφοντας ὅτι αὐτὰ ἦσαν «ἓνα δείγμα ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις, νὰ μὴ γράψουμε καὶ τὰ χειρότερα...».

Ἐνδεικτικὸ

Ἕνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους σκακιστὲς τοῦ κόσμου εἶναι ὁ Γερμανὸς δρ. Ρόμπερτ Χύμπνερ. Ἐχει σπουδάσει φιλοσοφία καὶ φαίνεται ὅτι ἀκολουθεῖ τὴν Κυνικὴ Σχολή, διότι ζῇ μὲ λιτότητα. Γιὰ παράδειγμα ἀναφέρουμε, ὅτι μένει σὲ διαμέρισμα ἐνὸς δωματίου δίχως τηλεόρασι, τηλέφωνο, ραδιόφωνο κ.τ.λ.

Ὅταν ἦλθε στὴν Ἑλλάδα, μίλησε σ' ὅλους σὲ **ἄπταιστα ἀρχαῖα Ἑλληνικά!** Ἐπειδὴ κανένας δὲν τὸν καταλάβαινε, ἡ συνεννόησις μαζὶ του ἐγίνε στὰ Ἀγγλικά. Ὁ ἄνθρωπος πίστευε, ὅτι ὅλοι ἐδῶ ξέρουμε τὴν ἀρχαῖα μας γλῶσσα. Ποῦ νὰ φαντασθῇ, ὅτι δίνουμε ἐξετάσεις σ' αὐτὴν καὶ ἀπορριπτόμεθα. Τὰ δὲ ἀρχαῖα Ἑλληνικά τὸ ἐκπαιδευτικὸ κατεστημένον τὰ κατήντησε φόβο καὶ τρόμο τῶν μαθητῶν.

A.N. ΖΟΥΜΠΟΣ

(άντεπιστέλλον μέλος Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν)

Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἠθικῆς νοησιарχίας

Κατ' ἀρχὴν νοησιарχία εἶναι ἡ θεώρησις, ὅτι ὁ νοῦς ἀποτελεῖ τὸ πρωτεῦον στοιχεῖον ἔναντι τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων καὶ ἐνεργειῶν. Ὁ ὀρθολογισμὸς (*rationalism*) δημιουργεῖ τὴν εἰκόνα, μέσα στὴν ὁποίαν ὁ νοῦς θὰ ἀποδώσει κρίσιν εἰς τὰς ἠθικὰς ἀξίας. Εἶναι γεγονὸς ὅτι οἱ ἀνθρώπινες πράξεις ἐξετάζονται τόσον ἀπὸ τὴν περιγραφὴν ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψιν τῆς οὐσίας των· ἡ πρώτη περιγράφει ἱστορικῶς τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις μὲ συνδυασμὸ τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡ δὲ δευτέρα θέτει ἔμπροσθεν τῶν πράξεων διαφόρους βασικὰς ἠθικὰς ἐννοίας, ὅπως εἶναι ἡ ἐννοία τῆς ἡδονῆς, τοῦ ὠφελιμισμοῦ (*utilitarianism*) καὶ γενικῶς τὸ πότε ἡ πράξις μας ἀπολαμβάνει τῆς ἐννοίας τῆς ἀξίας. Ἡ ἐννοία τοῦ ἀγαθοῦ προσκρούει σὲ δύο θεωρήσεις, δηλ. στὴ θεωρίαν τῶν τελολογικῶν, ποὺ τὸ ἀγαθὸν ὀρίζεται ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματά του καὶ στὴ θεωρίαν τῶν εἰδολογικῶν, ποὺ τὸ ἀγαθὸν ἀνταποκρίνεται, ἐὰν πληροῖ ὄχι ἓνα συγκεκριμένον σκοπὸν, ἀλλὰ ἀντίθετα ἐκ τοῦ εἶδους του ἢ τῆς μορφῆς του· ἔπειτα ἡ τελολογικὴ θεωρία βρίσκει ἀνταπόκριση στοὺς εὐδαιμονικοὺς καὶ στοὺς τελεωτικοὺς· στοὺς πρώτους ἔρχεται τὸ ἀγαθὸν σὰν ἡδονή, σὰν ὠφέλιμο, σὰν εὐδαιμονία, στοὺς δὲ τελεωτικούς τὸ ἀγαθὸν εἶναι ἐκεῖνο ποὺ προβιβάζει τὴν καθολικὴν ἀνάπτυξιν γιὰ προαγωγὴν ἠθικῶν ἀξιῶν. Στὴν ἠθικὴ νοησιарχίαν ἡ βούλησις δὲν εἶναι ἡ ἄλογος δύναμις τῆς ψυχῆς, ὅπως θεωρεῖ αὐτὴν ὁ Σοπενάουερ, ἀλλὰ ἡ μετὰ τοῦ Λόγου συνεργασία τῆς βουλήσεως γιὰ ἐπιτέλεσιν πράξεως· ἔτσι εἶδαν τὴ βούλησιν ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ Στωϊκοί, ὁ Καρτέσιος, ὁ Σπινόζας, ὁ Λάιμπνιτς κ.ἄ. Ἐπειτα ὁ Σωκράτης ἀποδέχεται τὴν ἐννοίαν τῆς ἀρετῆς σὰν φρόνησιν καὶ ὅτι μπορεῖ νὰ διδασθῇ. Τὸ πρόβλημα τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι πράγματι δύσκολο νὰ ὀρισθῇ καὶ νὰ πραγματοποιηθῇ ἐπακριβῶς μέσα στὸ χῶρον τῆς ἠθικῆς· ἐὰν εἶναι δηλαδὴ τοῦτο σὰν ἐννοία *a priori*, ἢ εἶναι ἐπίτευγμα τῆς ἐμπειρικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων (*a posteriori*).

Γενικὰ μπορεῖ νὰ καταλήξῃ κανεὶς, ὅτι πέραν ὅλων αὐτῶν τῶν ἀντιθέτων θεωριῶν ἡ ἐννοία τοῦ ἀγαθοῦ ἐνυπάρχει *a priori* καὶ ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τῆς θεωρίας τῶν ἀξιῶν, ὅπως διεμόρφωσαν τὴν θεωρίαν τῶν ἀξιῶν (*Werttheorie*) οἱ Νεοκαντιανοὶ φιλόσοφοι τῆς Σχολῆς τῆς Βάδης.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΓΑΤΣΙΑΣ

GLOZEL: Μια άπίστευτη συνωμοσία τών Φοινικιστών

1. Για τόν Φοινικισμό και τούς Φοινικιστές έν ολίγοις

Οί Φοινικιστές αποτελοῦν ἕνα ἐπιστημονικό κατεστημένο, τὸ ὁποῖο ἐλέγχει σέ μεγάλο βαθμὸ ὄχι μόνο τὰ βαλτόνερα τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἐρευνας ἀλλὰ κι αὐτόν τόν ἴδιον τὸν κρατικό μηχανισμό. Για τὴν δράση τοῦ κατεστημένου τῶν Φοινικιστῶν σ' ὅλον τὸν κόσμον μπορεῖ ὁ ἀναγνώστης νὰ ψάξῃ στὰ ἔργα τῶν 'Ι. Πασσᾶ, 'Α. Καψῆ (Ἑθναλογία», 1982) κ.λπ. 'Οφείλω δὲ νὰ πῶ, ὅτι οἱ Φοινικιστές δροῦν ἐδῶ καὶ αἰῶνες σὲ κάθε χώρα τῆς 'Εφελίου. Στόχος τους ἡ ὑποβάθμιση τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀντιστοίχως ἡ ἀνάδειξη τῶν «Φοινίκων» (ἤ, τώρα, τῶν «Σουμερίων») ὡς πρωτεργατῶν τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ, ἰδιαίτερα μάλιστα στὸ θέμα τῆς «γραφῆς» καὶ συγκεκριμένα τοῦ ἀλφαβήτου.

2. "Lux ex oriente";

Τὸ μυστικό σύνθημα τῶν Φοινικιστῶν ἐστιάζεται στὸ δόγμα «Τὸ Φῶς ἐξ Ἀνατολῶν». Πρόσφατα (μέσα στὸ 1989) στὴν Ἰσπανία βγῆκε ἕνα βιβλίο, ποῦ εἶχε ἕνα ἐρωτηματικό σ' αὐτὴ τὴν «κραυγή», ἀμφισβητῶντας σοβαρὰ τὴν μέχρι τώρα «παραδεδεγμένη» ἀποψη τῆς Φοινικιστικῆς προπαγάνδας. Δὲν εἶναι φυσικά ἡ πρώτη φορά ποῦ ἀμφισβητήθηκε ὁ «πρωταρχικός» ρόλος τῆς Ἀνατολῆς (λέγε: Φοινίκων, ἐν προκειμένῳ). Ἀλλὰ κι ἐγὼ ἐδῶ δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ δείξω ὅλες τίς «φορές» ποῦ ἀμφισβητήθηκε ἡ «Ἀνατολή». Σκοπεύω ἀπλῶς νὰ καταγγείλω μιὰ ἀπίστευτη συνωμοσία, ποῦ διαπλέκεται ἐπὶ 70 χρόνια σχεδὸν σὲ βάρος τῆς πανάρχαιας (Μαγδαληναία ἐποχή: περίπου 15.000 π.Χ.) ἑλληνικῆς ἀλφαβητικῆς γραφῆς, ποῦ βρέθηκε τὸ 1926 στὴν Glozel τῆς Γαλλίας, μιὰ κωμόπολη 20 χλμ. δυτικὰ τοῦ Βισῦ.

3. Ἡ Δίκη τῆς προϊστορίας

Δὲν εἶμαι ὁ πρῶτος ποῦ καταγγέλλει τὴν συνωμοσία ἐνάντια στὴν ἑλληνικὴ γραφὴ τῆς προϊστορίας. Ἐδῶ καὶ 70 χρόνια γράφονται συνεχῶς βιβλία καὶ ἄρθρα, ρίχνοντας φῶς στὴν ὑπόθεση Γκλοζέλ. Ὁ 'Ρεζὶν Νταλκονὺ π.χ. στὸ ἄρθρο του «Κατηγοροῦμενε Γκλοζέλ, σηκωθῆτε!» ἀρχίζει ὡς ἐξῆς: «— Πρόκειται ἀσφαλῶς γιὰ μιὰ ἀπὸ τίς παλιότερες ἀρχαιολογικὲς διενέξεις τῆς Γαλλίας. Ἐχει προκαλέσει πολὺ πάθος κι ἐξακολουθεῖ νὰ διαιρῇ τοὺς εἰδικούς καὶ τοὺς ἐρασιτέχνες. Δυὸ βιβλία τὴν ἐπανεφέραν στὸ προσκήνιο, χωρὶς νὰ τὴν κλείσουν ὀριστικά. Γιατί σ' αὐτὴ τῇ δίκῃ τῆς προϊστορίας ἐκεῖνο ποῦ λείπει περισσότερο εἶναι οἱ συμπληρωματικὲς πληροφορίες...».

4. Οἱ συμπληρωματικὲς πληροφορίες...

Στις ἐπόμενες γραμμὲς θὰ φανῇ καθαρὰ ἡ ἐπέμβαση τοῦ ἴδιου τοῦ Γαλλικοῦ κράτους στὴν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῶν Φοινικιστῶν, ὅπως καὶ ὁ ρόλος τῆς

Ἀστυνομίας. Ποῦ; Στὴν Γαλλία τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Σκεφθῆτε τί γίνεται στὴν Ἑλλάδα... Ἀλλὰ ἄς ἀφήσω τὸν δρ. Φιλιππίδη νὰ ἐξιστορήσῃ τὰ γεγονότα:

« Ἡ ὑπερίσχυσις τῆς, οὕτω καλουμένης, "Γλοζελιανῆς παρατάξεως" τοσοῦτο παρῶντες τοὺς ἀντιγλοζελιανούς, **ὥστ' ἐζήτησαν οὗτοι τὴν ἐπίσημον παρέμβασιν τοῦ Κράτους** πρὸς κατάσχεσιν τῆς περιοχῆς τῶν ἀνασκαφῶν καὶ φρούρησιν τῶν εὐρημάτων **διὰ κρατικῶν ὁργάνων**. Τοῦτου γνωσθέντος, ὁ ἐκ τῶν Γλοζελιανῶν *Espérandieu*, μέλος τῆς "*Academie des inscriptions et belles lettres*", ἐδημοσίευσεν τὴν ἀκόλουθον ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν *Morlet*: "Ἀγαπητέ κ. Διευθυντά. Ἀνεγνώσατε τὴν σημερινὴν *Quotidien*; ἵνα κορέσωσιν οἱ κύριοι οὗτοι τὴν εὐτελὴ αὐτῶν μνησικακίαν, προτίθενται νὰ αἰτήσωνται τὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους κατάσχεσιν καὶ ἰδιοποιήσιν τῆς περιοχῆς τῶν ἀνασκαφῶν *Glozel*. Ἡλικὸν αἶσχος! Καὶ δύναται τὸ μῖσος διὰ τὰς ὥραιας Ὑμῶν ἀνακαλύψεις νὰ προκαλῇ τοσοῦτο εὐτελεῖ συναισθημάτων;... Δύνασθε νὰ δημοσιεύσῃτε τὴν ἐπιστολήν μου, ἔάν κρίνητε αὐτὴν ἐπικαίρον· ἀναλαμβάνω ὅλην τὴν εὐθύνην. Ὅλως Ὑμέτερος: *Espérandieu*". Ἡ παράταξις τοῦ *Morlet* ἐνισχύθη, ἐν τῷ μεταξύ, καὶ ὑπὸ τῶν *P. A. Bayer*, γνωστοῦ ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ "*La Civilisation de la Crète ancienne*" καὶ *Loth*, ἀμφοτέρων θεωρησάντων τὰ εὐρήματα καὶ ἀναγαγόντων τὰ ἐν αὐτοῖς ἀλφαριθμητικὰ σημεῖα εἰς τὴν ἀρχαίαν νεολιθικὴν ἐποχὴν. Ἡλικὴν σπουδαιότητα προσελάβετο τὸ ζήτημα ἐμφαίνει ἡ ὑπὸ τοῦ *Congrès d'Amsterdam* ἐκλογὴ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν *Παρισίοις* διεθνούς ἀνθρωπολογικοῦ Ἰνστιτούτου διοργανώσεως διεθνούς Ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν *P. Bosch Gimpera, P. Favret, R. Forrer, D. Garrod, J. Hamel-Nandrin, D. Peyrony* καὶ *E. Pittard*, πρὸς ἐπιτόπιον ἐξέτασιν τῆς περιοχῆς *Glozel*.

Ἀὕτη, ἀρξάμενη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς τῇ 9ῃ Νοεμβρίου ὑπὸ τὰ ὄμματα πολυαριθμῶν ἀντιπροσώπων τοῦ διεθνούς τύπου, ἀπεφάνθη σχεδὸν ὁμοφώνως κατὰ τῆς ἀρχαιοτήτος τῶν εὐρημάτων τοῦ *Glozel*, βεβαιώσασα συγχρόνως ὅτι δὲν ἀποκλείεται... νὰ ἔχῃ ἡ Γλοζελιανὴ παράταξις ὑπὲρ αὐτῆς τὸ δίκαιον (!). Εὐνόητος ἡ ἐκπληξίς καὶ ὁ θόρυβος, ὃν προῦκάλεσεν ἡ ἀπόφασις αὕτη. Σημειωτέον, ὅτι ἡ **Ἐπιτροπὴ ἤρνησεν τὴν ἐπιτρέψιν εἰς τὸν *Morlet***, τὸν ἀξίονα τῆς ὅλης Γλοζελιανῆς κινήσεως, νὰ παραστῇ εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς. Οὐδὲν ἄπορον, ὅτι ἐνεκλήθη αὕτη ἐπὶ ἐπιπολαιότητι καὶ προχειρολογίᾳ: "Τοσαῦτα στοιχεῖα τοῦ Γλοζελιανοῦ προβλήματος ἀφέθησαν ἀνεξέταστα ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, ὥστε τὰ περὶ αὐτῆς ἀπεφάνετο γνώμην μόλις τὸ ἐν εἰκοστῷ τοῦ ὅλου ἀντιπροσωπεύουσιν... Ὁ γενικὸς καὶ ἀκαθόριστος χαρακτηρισμὸς ἐνός ἢ πλείονων ἀντικειμένων ὡς μὴ ἀρχαίων εἶναι ἐμπαιγμὸς τοῦ κόσμου, τοιαῦται δὲ κρίσεις ἔχουσι θέσιν ἐν λεξιλογίᾳ ἀρχαιοκαπήλων καὶ οὐχὶ σοφῶν... Οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπίσημοι τίτλοι τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς παρέσχον τὴν ἐλπίδα ἐφαρμογῆς μεθόδου ἀληθῶς ἐπιστημονικῆς, ὁποῖα ἀτυχῶς οὐδαμοῦ τῆς ἐκθέσεως διεπιστώθη.... Εὐτύχημα, ὅτι ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ περιελήφθησαν ὀλίγιστοι Γάλλοι", σημειοῖ ὁ χρονογράφος τῶν Γλοζελιανῶν *A. van Gennep*. "Ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς — ἔγραψεν ἡ *Nation Belge* τῆς 9ης Ὀκτωβρίου — δὲν ἠθέλησε νὰ τρώσῃ μηδετέραν τῶν παρατάξεων (: *menager la chèvre et la chou*...) καὶ εἰς οὐδὲν κατέληξε συμπέρασμα... Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐτόλμησε νὰ μορφώσῃ μίαν γνώμην... τὸ συμπέρασμα αὐτῆς εἶναι μελανόλευκον". Οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀντιγλοζελιανοὶ ἀνέμενον ἀπόφασιν οὕτω ψυχρὰν διὰ τὴν ἐποφὴν αὐτῶν καὶ ὁ *Jullian* κατήγγειλε τῇ 27 Δεκεμβρίου δημοσίᾳ, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἀφῆκεν οὐσιώδη ζητήματα, ἐν οἷς καὶ τὸ ἀλφαριθμητικόν, ἀνεξέταστα. Εἰς κριτικὴν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς καὶ ἀντίκρουσιν τῶν πορισμάτων τῆς προέβη ὁ *Morlet* ὡδὲ πως ἐπὶ λέξει ἐπειπὼν: "**Ἡ κωμωδία τῆς Ἐπιτροπῆς**, ἣν ὠνόμασαν διεθνῇ, ἐτελείωσε. Τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶναι τὸ τελευταῖον, ὅπερ προϋτιθέμεν νὰ δημοσιεύσω" τοῦ λοιποῦ θὰ με ἀπασχολήσῃ ἡ σύνταξις ἐιδικῆς μονογραφίας ἐπὶ τοῦ Γλοζελιανοῦ ζητήματος". Ἡλικὴν σπουδαιότητα θὰ ἔχῃ τὸ ἄρθρον τοῦτο διὰ τὸ ἀλφαριθμητικὸν ζήτημα, μόλις εἶναι ἀνάγκη καὶ νὰ σημειωθῇ. Ἡ πρὸς τὸν *A. Morlet* συμπάθεια ἐξεδηλώθη τὸ μὲν διὰ δημοσιεύματος τῆς Πορτογαλικῆς ἀνθρωπολογικῆς καὶ ἐθνογραφικῆς Ἑταιρείας, τὸ δὲ δι' ὁμαδικῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀνθους τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐπιστημόνων πρὸς αὐτόν. Καὶ ἡ μὲν περὶ ἧς ὁ λόγος μονογραφία, εὐδοοῦσα τὰ συμπεράσματα

τοῦ *Morlet*, καταλήγει εἰς τὸ ἀκόλουθον συμπέρασμα: “Ἡ περιοχὴ τοῦ *Glozel* εἶναι ἀναμφισβητήτως αὐθεντική. Ἀναμφισβήτητος εἶναι ἡ σπουδαιότης τῶν ἐν αὐτῇ εὐρημάτων διὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς προελεύσεως τοῦ ἀλφαβήτου. Τὰ ὀριζοντίαν γραφὴν προϋποτιθέμενα σημεῖα, τὰ ὑπὸ τοῦ *Flinders Petrie* ἐν Αἰγύπτῳ εὐρεθέντα, πρωτοελαμιτικά τινα σημεῖα, μάλιστα δὲ τ’ ἀρχαῖα σημεῖα τῆς κινεζικῆς γραφῆς φαίνονται προελθόντα ἐκ τῶν κόλπων τῶν νεολιθικῶν ἀλφαβήτων τῆς Δύσεως, ταῦτα δὲ προῆλθον, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐκ τῶν μαγδαληνιακῶν σημείων”. Τὸ δ’ ἀξιωματικὸν ὁμαδικὸν γράμμα πρὸς τὸν *Morlet*, ἐξ ἀφορμῆς τῶν παρασκηνακῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀντιγλοζελιανῶν παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ἔχει ἐπὶ λέξει τούτω: “Δεκέμβριος 1927. Οἱ ὑπογεγραμμένοι Ἀκαδημαῖκοί, Καθηγηταί, Διευθυνταὶ Μουσείων καὶ Μηχανικοί: παραστάντες εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ *Glozel*· διαπιστώσαντες, ὅτι ἡ περιοχὴ ἦν παρθένος ἀπὸ πάσης σκοπίμου διευθετήσεως καὶ ὅτι τ’ ἀνακαλυφθέντα ἀντικείμενα εἶναι αὐθεντικά καὶ παλαιότερα τῆς ἐποχῆς τῶν μετᾶλλων· εἰς ἀντιμέτωπιον δὲ τῶν προσβολῶν, μηδαμὸθεν εὐρισκουσῶν δικαίωσιν — διαβεβαιούσι τὸν δρ. *Morlet* περὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν συμπαθείας καὶ ὑψηλῆς ἐκτιμήσεως· ἐλπίζουσιν, ὅτι, πρὸς τιμὴν τῆς ἐπιστήμης καὶ διὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν, ὁ πρὸς τὰς μνημειώδεις ταύτας ἀνακαλύψεις ἀντιτιθέμενος σκεπτικισμὸς θ’ ἀδικήσῃ μόνον τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ· διαμαρτύρονται ἐκ τῶν προτέρων κατὰ πάσης προθέσεως κατασχέσεως τῆς περιοχῆς *Glozel* καὶ ἀρνήσεως εἰς τὸν δρ. *Morlet* τοῦ ἡθικοῦ ὀφέλους τῶν ἀνακαλύψεων του. — *Salomon Reinach*, τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν — *J. Lotk*, ὁμοίως καὶ Καθηγητῆς τοῦ *Collège de France* · *C. Deperet*, τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν — *Aug. Audollent*, Κοσμητῶρ τῆς φιλολογικῆς Σχολῆς *Clermont* — *J. Leitte de Vasconcellos*, διευθυντῆς τοῦ ἐθνολογικοῦ μουσείου Πορτογαλλίας — *Mendès Corrêa*, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἐν Πορτογαλίᾳ · *Anathon Bjoern*, Προϊστορικοῦ Μουσείου τοῦ *Oslo* · *Dr Mayet*, Πανεπιστημίου Λυὼν — *A. van Gennep*, σύμβουλος τοῦ Ἰνστιτούτου πνευματικῆς συνεργασίας παρὰ τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἑθνῶν — *P. V. iennoi*, προϊστάμενος τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐφηρμοσμένης Γεωλογίας ἐν τῇ Παρισινῇ Σχολῇ τῶν Ἐπιστημῶν καὶ *F. Butavand*, πρῶτος Μηχανικὸς γεφυρῶν καὶ ἐπιχωσῶν”. Παρὰ ταῦτα, οὐ μόνον ἡ κατὰσχέσις τῶν *Γλοζελεῶν εὐρημάτων ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν ἀρχῶν συνετελέσθη*, ἀλλὰ καὶ προσηνέχθησαν τὰ ὄργανα αὐτῶν μετ’ ἀφαντάστου, ἅς εὐφημήσωμεν, αὐστηρότητος πρὸς τοὺς περὶ τὸν *Morlet*. Ἐὰν μὴ ἀνεγίνωσκον αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν “*Matin*” τῶν Παρισίων, θὰ ἠδυνάτουσαν νὰ φαντασθῶν τιλοκοῦτον βαθμὸν κρατικῆς παρεμβάσεως εἰς ζητήματα καθαρῶς ἐπιστημονικά καὶ τραχύτητος παρασκηνακῶν ὑποκινήσεων οὐκ ἀνεπηρέαστου, κατὰ φιλοτιμίαν ἐπιστημόνων, τιμώντων τὴν ἰδίαν αὐτῶν Πατρίδα διὰ τοῦ ἐπιστημονικοῦ των ὀνόματος καὶ τοῦ λευκοῦ των παρελθόντος».

5. Ἡ ἀρνήσις, ἓνα ἄγονο σπὸρ

Μποροῦμε στὴν συνέχεια νὰ δοῦμε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Σολομῶντα Ῥαίναχ, ὁ ὁποῖος (ἂν καὶ προφανῶς: ἔβραϊος, πρὸς τιμὴν του) εἶπε ὀρισμένες ἀλήθειες ἐπιστημονικὰ τεκμηριωμένες γιὰ τὸ θέμα ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει σὲ μιὰ ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν δρ. Μορλέτ. Συγκεκριμένα γιὰ τὸ ἱστορικὸ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς ὁ δρ. Φίλιπ-πίδης ἀναφέρει:

« Ἐνταῦθα δ’ ἐπισημειούμεθα συμπληρωματικῶς τὰ κύρια σημεῖα τῶν μετέπειτα συζητήσεων, ἵνα πλήρης προβάλλῃ ἡ μορφή τοῦ ἀλφαβητικοῦ ζητήματος *Glozel*, ὡς ἔχει τοῦτο σήμερον. Εἰς πάντα τάπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1927 καὶ ἐξῆς τεύχῃ τοῦ “*Mer-cure de France*” ἐδημοσιεύθη σειρά ὅλη ἀρχαιολογικῶν συζητήσεων καὶ ἀντεγκλήσεων μεταξὺ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐπιστημόνων ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων, ὑπὸ τύπον ἀνοικτῶν ἐπιστολῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μετὰ δυσκολίας πολλάκις συγκατουμένων ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπιστημονικῆς εὐπρεπείας. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ ἀνασκαφαὶ ἐξηκολούθησαν, κληθεῖς δ’ ὁ *Salomon Reinach*, ὅπως διευθύνῃ αὐτὰς ἐπὶ διήμερον ἐνώπιον τῶν μελῶν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος τῆς Ἐπιτροπῆς ἱστορικῶν ἐργασιῶν”, ἀπηύθυνε, μετ’ ἐπίσημον ἀνακοίνωσιν τῆς γνώμης αὐ-

τοῦ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 22ας 'Ιουλίου 1927 τῆς "Academie des inscriptions et belles lettres" καὶ πρὸς τὸν A. Morlet τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν: "21 'Ιουλίου 1927. Ἀγαπητὴ Δόκτορ. Παρέστην ἔτι ἀπαξ, μετὰ πολλῶν καὶ ἐπιλέκτων συναδέλφων, εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Glozel καί, ἐὰν ἡ τύχη δὲν εἴχεν εὐνοήσασα αὐτάς, δὲν θὰ ἠδυνάμην εἰμὶ ν' ἀποδύσω νέαν τιμὴν πρὸς τὴν ὅλως ἐπιστημονικὴν μέθοδον τῶν ἐρευνῶν Σας. Αἱ τέσσαρες ἑτερογενεῖαι, αἱ κατὰ τῆς ὀλικῆς ἢ μερικῆς αὐθεντίας τῶν ἐκχωσθέντων ἀντικειμένων ὑψωθείσαι, οὐδέποτε θὰ εὕρισκον ἡχώ παρὰ τοῖς ἀμερολήπτους αὐτόπταις τῶν ἀνασκαφῶν. Τὸ ἀρνεῖσθαι προφανές τι εἶναι ἄγνον σπόρ. Ἡ ἐξαίρετος τῶν εὐρημάτων σπουδαιότης συνίσταται, πάντων μάλιστα, ἐν τῇ ἐξ ἐπιγραφῶν λείᾳ, περὶ ὧν εἶναι γελοῖον νὰ λέγηται, ὅτι δὲν εἶναι προσοχῆς ἄξια. Πρόκειται περὶ ὑπερεκατὸν μέχρι τοῦδ' ἐπιγραφῶν, ἐμπεριεχουσῶν τοῦλάχιστον (εἰ καὶ δὲν ἠρίθμησιν ἐπακριβῶς) 1500 γραφικὰ σημεῖα, ὧν τὰ πλείστα μὲν ὅλως νέα, πολλὰ δ' ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς ἐκ τοῦ φοινικικοῦ ἀλφάβητου ἐξελιχθείσι, κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην, ἀλφάβητοις. Οὐδαμοῦ, ἐν τούτοις, ἀπαντᾷ, ἐν τῷ συνόλῳ τῶν 1500 χαρακτήρων, τὸ γράμμα B. Εὐαρεστήθητε νὰ φυλλομετρήσῃτε τὴν ὑπὸ Philippe Berger ἐκδοθεῖσαν ἱστορίαν τῆς γραφῆς, ἐνθὰ ἀναπαρίστανται τὰ δύο ἀρχαῖα ἀλφάβητα τῆς Ἰσπανίας. Τάλφαβητα ταῦτα ἀγνοοῦσι τὸ B· ἔχουσι μόνον τῶν ἐκ δύο τριγώνων ἀντιθέτου φορᾶς, ἐν τῇ κορυφῇ διασταυρουμένων σχῆμα, ὅπερ ὅμως ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ἀλφάβητῳ τοῦ Glozel, ἀφ' οὗ ἐλλείπει τὸ B. Ἐκ τούτου προκύπτει μετὰ βεβαιότητος, 1) ὅτι ἡ γραφὴ τοῦ Glozel εἶναι δανεία ἐκ τῶν γηραιῶν ἰβηρικῶν γραφῶν καὶ 2) ὅτι ἡ ὑπόθεσις περὶ ὀλικοῦ ἢ μερικοῦ δόλου εἶναι παράλογος, διότι τὸ B εἶναι τό, ἐν τῇ φυσικῇ σειρᾷ τοῦ ἀλφάβητου, ἀκολουθοῦν τῷ A, οὐδεὶς δ', ὑγιᾶς τὰ πράγματα κρίνων, θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ἀπατεῶν τις, χαράσσω 1500 σημεῖα, ἀπέφυγεν ἐπιμελῶς μετὰ τὴν χάραξιν τοῦ A νὰ χαράξῃ παρ' αὐτῷ ἐν ἔστω B μόνον. Ἀπὸ καρδίας Ὑμέτερος, Salomon Reinach". Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης καταφίνεται σὺν ἄλλοις καὶ ὁ βαθμὸς, μέχρις οὗ ἐξέικτο ἡ ὑπόψια τῆς ἀντιθέτου παρατάξεως. Συμπληρῶν δ' ὁ Reinach, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁλονὲν συνεχιζομένων συζητήσεων, τὰς γνωστάς ἐπὶ τοῦ ἀλφάβητου Glozel ἀπόψεις αὐτοῦ, θεωρεῖ αὐτὸ ὡς δεῖγμα μόνον προϊστορικοῦ μεσογειακοῦ ἀλφάβητου ἐν, ἐξ οὗ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐδημιούργησαν οἱ φοίνικες τὸ ἀλφάβητον αὐτῶν κατ' ἐκλογὴν σημείων: "ὁ πλοῦτος τῆς μεσογειακῆς ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ γραφῆς καὶ πολυάριθμοι παραλλαγαὶ προδίδουσιν ὑπάρξαντα οὐχ ἓν, ἀλλὰ πλείω Φοινικικὰ ἀλφάβητα".

6. Οὐχ ἓν, ἀλλὰ πλείω «Φοινικικὰ» ἀλφάβητα;

Φυσικὰ τὰ ὁποιαδήποτε «Φοινικικὰ» ἀλφάβητα προῆλθαν ἀπὸ πανάρχαια ἑλληνικὰ ἀλφάβητα, καθ' ὅτι μαρτυροῦνται ἐπιγραφικῶς, ἀρχαιολογικῶς καὶ ἱστορικῶς στοὺς Ἑλληνες τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κρήτης καὶ ὄχι στοὺς Φοίνικες «οὐχ ἓν, ἀλλὰ πλείω Ἑλληνικὰ ἀλφάβητα». Οἱ Φοίνικες δὲν ἔκλεβαν μόνον ὡς πειρατὲς «ὕλικα» ἀγαθὰ ἀπ' τὰ ἑλληνικὰ ἀκρογιάλια. Παίρνανε δούλους, ἀλλὰ ἄρπαζαν μεταξὺ ἄλλων καὶ ἑλληνικὰ σημεῖα γραφῆς, τὰ ὅποια τὶς περισσότερες φορὲς δὲν ξέρανε πῶς νὰ τὰ χρησιμοποιοῦν. Ἀπόδειξις, τὸ γεγονὸς ὅτι χρησιμοποιοῦσαν μόνον τὰ σύμφωνα, καὶ τοῦτα γιὰ στοιχειώδη καταγραφή ὀρισμένων ἐπιγραφῶν, λογαριασμῶν κ.τ.λ. Ὅχι γιὰ λογοτεχνία, φιλοσοφία κ.τ.λ. Ἀλλὰ περὶ τούτων στήν συνέχεια τῆς μελέτης μας.

Στοιχειώδης βιβλιογραφία γιὰ τὸ σκάνδαλο «ΦΑΚΕΛΟΣ GLOZEL»

Morlet A., "La formation indigène de l'alphabet de Glozel", ἐν MF, cc, 38(1927) 691 (15 Ἀπριλ.).

Ἐφημ. "Le Quotidien", Παρίσι 9 Νοεμ. 1927.

Boissy G., "Pour en finir avec Glozel" (1927).

Jensen H., "Die Schrift".

Φιλιππίδης Α. δρ., «Ἡ ἐξέλιξις καὶ ἡ σημερινὴ φάσις τοῦ ζητήματος τῆς προσελύσεως τοῦ σημιτικοῦ ἀλφάβητου», Ἀλεξάνδρεια 1929.

ΟΙ ΔΕΚΑ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

Βιβλιοδετημένοι πολυτελῶς (μαυρόδετοι με χρυσοτυπία) οἱ δέκα ἐτήσιοι τόμοι τοῦ «Δαυλοῦ» (Ἰανουάριος 1982 — Δεκέμβριος 1991) περιλαμβάνουν στίς 6.962 σελίδες τους:

- τίς μεγάλες καί ριζοσπαστικές ἔρευνες γιὰ τὴν Ἑλληνική Γλῶσσα καὶ Γραφή, ποὺ ἀνέτρεψαν τὰ ἱστορικά ψεύδη αἰώνων καὶ γίνονται ἤδη καταλύτης στὰ ἰσχύοντα ἐπιστημονικά δόγματα διεθνῶς·
- τίς μεγάλες καὶ πρωτοποριακές ἔρευνες γιὰ τὴν ἄγνωστη ἕως τώρα ἐπιστημονική, μαθηματική καὶ ὄντολογική σκέψη τῶν Ἑλλήνων — σκέψη ποὺ ξεπερνᾷ κάθε ἐπιστημονική κατάρκτηση τοῦ καιροῦ μας·
- τὴν ἐπιστημονική ἀποκατάσταση τοῦ Μεγάλου Χαμένου Πολιτισμοῦ τῆς προκατακλυσμιαίας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ποὺ ἕως τώρα παρέμενε ἄγνωστος, θαμμένος κάτω ἀπὸ τὴν λάσπη τῆς Καταστροφῆς καὶ τὸν ὄγκο τοῦ Ἱστορικοῦ Ψεύδους καὶ τῆς Ἱστορικῆς Συκοφαντίας·
- τὴν γενική καὶ ἐποπτική δημιουργική κατανόηση τοῦ ἀληθινοῦ παρελθόντος ὡς ὁδηγοῦ γιὰ τὸ παραπαῖον παρὸν καὶ τὸ ζοφερὸ ἀβέβαιο μέλλον τῆς σημερινῆς ἀνθρωπότητας·
- πληθώρα μελετῶν, ἀναλύσεων, σχολίων καὶ παντός εἶδους ριζοσπαστικῶν κειμένων, ποὺ ἀνατέμνουν τὴν κοσμοϊστορική καμπὴ τοῦ καιροῦ μας καὶ διατυπώνουν ἔλλογη ἐπιστημονική πρόβλεψη γιὰ τὰ ἐπερχόμενα.

● Ὁ «Δαυλὸς» ἐπαληθεύθηκε πλήρως σ' ὅλες τίς ἐκτιμήσεις καὶ προβλέψεις ποὺ διετύπωσε ἀπὸ τὸ 1982 γιὰ τὰ μεγάλα γεγονότα τῶν ἡμερῶν μας.

Οἱ δέκα τόμοι τοῦ «Δαυλοῦ» ἀποτελοῦν ἓνα corpus ὑπερχρονικῆς καὶ ὑπερτοπικῆς σκέψεως καὶ ἓναν ἀσφαλῆ ὁδηγὸ γιὰ τὴν κατανόηση τῶν συμβάντων τοῦ παρελθόντος, τὴν ἐρμηνεία τῶν συμβαινόντων τοῦ παρόντος καὶ τὴν ἔλλογη προσέγγιση τῶν συμβησομένων τοῦ μέλλοντος.

● Διατίθενται μόνο στὰ Γραφεῖα τοῦ Περιοδικοῦ.

● Ἀποστέλλονται καὶ ταχυδρομικῶς κατόπιν τηλεφωνήματος (τηλ. 3223957, 9841655).

ΤΙΜΗ ΔΕΜΕΝΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΤΟΜΟΥ: Δρχ. 7.000.

● Μὴ γεμίζετε τίς βιβλιοθῆκες σας μὲ ἄχρηστο τυπωμένο χαρτί. Βάλτε στὰ ράφια τους τοὺς δέκα τόμους τοῦ «Δαυλοῦ» ἐξοικονομῶντας ἔτσι σὲ σᾶς καὶ τοὺς ἀπογόνους σας ἓνα ὑπερχρονικὸ δέκντη γιὰ τὴν κατανόηση καὶ ἐρμηνεία τῆς ἱστορικῆς καὶ πολιτικῆς πραγματικότητάς.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ «ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ» ΧΩΡΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

‘Ο «άγωνιστής» (τοῦ λαοῦ)

‘Ο σύγχρονος «άγωνιστής» τοῦ λαοῦ ἀποτελεῖ τὸν ἀντίποδα τοῦ ἡρωικοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀνδρείου δηλαδὴ καὶ σεμνοῦ ἀνθρώπου ποῦ ἔχει τὸ φιλότιμο καὶ τὴν τιμὴ ὡς ὑπέρατα ἀγαθὰ καὶ ἀξίες. Ἐτοῦτος εἶναι «ἥρως ποικίλος», δηλαδὴ στιγματισμένος, γεμάτος πάθη καὶ ἀδυναμίες, θρασύτητα καὶ ἀλαζονεία, ὑστεροβουλία καὶ ἀσυνέπεια.

‘Ο σύγχρονος λαϊκὸς «άγωνιστής» εἶναι μικρό, λογοκρατούμενο ἄτομο, ποῦ ἀγωνίζεται γιὰ τὰ ὑλικά του συμφέροντα, τὸν εὐδαιμονισμό καὶ τὶς ἀνέσεις του, καὶ ποῦ γιὰ τὴν ἀπόκτησή τους χρησιμοποιοῖ ἀπαράδεκτα γιὰ ὁμαλὸ ἄνθρωπο μέσα καὶ μεθόδους ἥτοι τὴ στάση ἐργασίας καὶ τὴν ἀπεργία πείνας, τὰ συλλαλητήρια καὶ τὶς πορείες διαμαρτυρίας, τὴ συκοφάντηση τῶν πολιτικῶν του ἀντιπάλων καὶ τὴ διαστρέβλωση τῆς ἀλήθειας, τοὺς δικαστικοὺς ἀγῶνες καὶ τοὺς πολιτικούς διωγμοὺς κ.ο.κ. Δὲν αἰσχύνεται ὅμως γιὰ τοὺς «ἀγῶνες» του αὐτοῦς· ἀπειναντίας αἰσθάνεται περήφανος καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸ λαὸ τίτλους τιμῆς καὶ διπλώματα ἀνδρείας.

‘Ο «άγωνιστής» τοῦ λαοῦ προέρχεται ἀπ’ τὶς κατώτατες λαϊκὲς μᾶζες καὶ ἰδιαίτερα ἀπ’ αὐτὲς τῶν ἀπροσάρμοστων καὶ ἀποτυχημένων τῆς ζωῆς, ὅχι σπάνια δὲ ἀπ’ τοὺς τρόφιμους τῶν φυλακῶν καὶ τῶν χαμαιτυπείων. Δὲν χρειάζονται ἰδιαίτερα προσόντα γιὰ τὴν ἀνάδειξη τοῦ οἰονδήποτε ὡς λαϊκοῦ ἀγωνιστῆ· γιὰ τὴν ἐπιλογὴ του γίνεται ἄμεσα ἀπὸ τοὺς ὁμοίους του. Ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ εἶναι θρασύς καὶ ὑβριστὴς τῆς ἐννόμου τάξεως, φανατικὸς καὶ ἐμπαθὴς, ἀλαζὼν καὶ φίλαυτος, πολυλογᾶς καὶ «φιγουρατζῆς».

‘Ο λαϊκὸς «άγωνιστής» αἰσθάνεται ἀκαταμάχητη ἔλξη ἀπὸ τὶς παντὸς εἶδους ἀντι-ατομικές, ὁμαδιστικὲς καὶ ἀγελαῖες θεωρίες, ἔχει ἐμφυτὴ δὲ τὴν τάση γιὰ ὁμαδοποίησι καὶ ὀργάνωσι. Μέσα στοὺς κόλπους τῆς ὀργάνωσης λησμονεῖ τὸ ἄθλιο παρελθόν του, ἀναβαπτίζεται καὶ ἐνδύεται ἐνὰ νέο προσωπεῖο· πάνω ἀπ’ ὅλα ὅμως γαληνεύει καὶ ἀποκτᾷ αἴσθημα ἀσφαλείας καὶ αὐτοπεποίθησης... Γιὰ τὸ βᾶθος ὁ τύπος αὐτὸς εἶναι δειλὸς — καὶ ἀναθαρρεύει χάρις στὴν ὀργάνωσι μόνον!

‘Ο «άγωνιστής» τοῦ λαοῦ κατὰ κανόνα εἶναι ὀκνηρὸς καὶ φυγόπονος, καί, ἀντὶ νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ δημιουργῇ, διέρχεται τὶς ὥρες του στὰ καφενεῖα, συνάγελαζόμενος μὲ τοὺς ὁμοίους του καὶ συνασπιζόμενος ἐναντίον τῶν μεγάλων ἀτόμων, τῶν πολιτικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἀναστημάτων, τῶν οἰκονομικῶν ἰσχυρῶν ἢ καὶ ἀπλῶν νοικοκυρῶν, τοὺς ὁποίους μισεῖ θανάσιμα, διότι ἀντιπαραθέτοντας τὸν ἑαυτὸ του στὸ πρόσωπο τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν βλέπει τὴ δική του ἀναξιοτήτα.

‘Ο λαϊκὸς «άγωνιστής», σχεδὸν πάντοτε, ἀνήκει στὶς «δημοκρατικὲς» καὶ «προοδευτικὲς» δυνάμεις τοῦ τόπου. Ἔχει ὅμως περίεργες ἀντιλήψεις περὶ δημοκρατίας καὶ προόδου! Δὲν παραδέχεται, γιὰ παράδειγμα, καμμιά μορφή δημοκρατίας πέραν τῆς δικῆς του, ἢ ὅποια τοῦ παρέχει τὸ δικαίωμα νὰ τρέφεται ὡς παράσιτος, νὰ ὑπεξαίρῃ τὶς περιουσίες τῶν ἄλλων, νὰ ὑβρίξῃ καὶ νὰ συκοφαντῇ, νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κυκλοφορίαν καὶ νὰ καταστρέφῃ τὰ πάντα, νὰ κατεβάξῃ τοὺς διακόπτες τῆς Δ.Ε.Η., ἐφόσον τοῦ παρέχεται ἡ δυνατότητα κ.ο.κ. Τὸν ἀστυνομικὸ ὡσαύτως ἢ τὸν ἀπλὸ πολίτη, ποῦ θὰ προσπαθῇ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, τὸν χα-

ρακτηρίζει φασίστα κι ἀντιδραστικό.

Ἦ ὁ «ἀγωνιστής» τοῦ λαοῦ εἶναι ὑλιστής ἐξάπαντος! Ἦ Απορρίπτει ἀσυζητητὶ κά-
θε μορφὴ ἰδεαλισμοῦ καὶ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ ὡς «πνευματικὲς σκουριές»,
«δημιουργήματα τῆς ἄρχουσας τάξης» καὶ τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῶν λαῶν. Ἦ Τύ-
πος μας αὐτὸς εἶναι «πρακτικὸς ἄνθρωπος», ποὺ «ἀγωνίζεται» γιὰ τὴν εὐημερία
τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἰσότητα, γιὰ τὴν «ἐπὶ γῆς εἰρήνην» καὶ τὴν ἀδελφοσύνη τῶν
λαῶν κ.ο.κ. Κι ὅμως κατὰ βάθος ὁ «ἀγωνιστής» δὲν φαίνεται νομιμόφρων στὰ
δόγματα ποὺ κηρύττει. Τὸ δόγμα τῆς ἰσότητος, γιὰ παράδειγμα, ἀπευθύνεται
«στὸν ἄλλον κόσμον», γιατί αὐτὸς οὕτως ἢ ἄλλως αἰσθάνεται «λίγο πιὸ ἴσος», ὅ-
πως λέγει ὁ Ὅργουελ.

Ἦ ὁ «ἀγωνιστής» τοῦ λαοῦ εἶναι ἐκμεταλλευτικὸς τύπος καὶ ἐπικίνδυνος σὰν λύ-
κος, ποὺ χαίρεται τὴν «ἐλευθερία» τοῦ σκοταδιοῦ. Ἦ Ἔτσι κι αὐτὸς χαίρεται σ' ἐ-
ποχὲς ἀνωμαλίας. Ἦ Ασφαλῶς κι ἔχει ἐκσυγχρονισθεῖ, ὅσον ἀφορᾷ στὰ μέσα καὶ
τὶς μεθόδους ποὺ χρησιμοποιεῖ, σὲ σύγκριση μὲ τὸν «ἀγωνιστὴ» τῆς Κατοχῆς, κι
αὐτὸ ἀποτελεῖ, θαρρῶ, τὸ μοναδικὸ λόγον ποὺ δικαιολογεῖ τὸν τίτλον τοῦ ὡς «προ-
οδευτικοῦ»! Ἦ Κατοχικὸς συνάδελφός του, γιὰ παράδειγμα, ἔμπαινε στὰ σπίτια
τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ λεηλατοῦσε κυριολεκτικὰ μὲ τὸ πρόσχημα «τοῦ ἀ-
γῶνα» ἢ κατακτοῦσε τὸ κατάστημα καὶ τὸ κτῆμα τοῦ γείτονά του στὸ ὄνομα τῆς
«νέας τάξεως πραγμάτων» ποὺ ἔμελλε νὰ ἐπιβληθῇ μὲ τὸν «ἀγῶνα», ἐνῶ ὁ σύγ-
χρονος «ἀγωνιστής» πειθαναγκάζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ τοῦ καταβάλλουν συν-
δρομές, ν' ἀγοράζουν «κουπόνια», νὰ συμβάλλουν στοὺς ἐράνους, ἐννοεῖται ...
γιὰ τὸν ἀγῶνα ἢ ἀσκεῖ πιέσεις στὸ Κράτος διὰ μέσου τοῦ κόμματος ἢ τοῦ συνδι-
καλισμοῦ, προκειμένου νὰ τύχῃ διορισμοῦ ἢ ἀργομισθίας, προαγωγῆς ἢ αὐξή-
σεως κ.ο.κ.

Ἦ Λαϊκὸς «ἀγωνιστής» εἶναι προκλητικὸς καὶ ἀδίστακτος. Δὲν διστάζει, λοι-
πόν, νὰ προκαλῇ δημόσια τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἔχουν ἀντίθετα φρονήματα ἀπ'
αὐτόν, νὰ τοὺς εἰρωνεύεται καὶ νὰ τοὺς χλευάζῃ ὑβριστικά, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι
γνωρίζει ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα δὲν θά 'ναι καθόλου αἰσιο... Κι ὅμως μὲ μιὰ παράξε-
νη λογικὴ διεργασία ὁ «ἀγωνιστής» θεωρεῖ τὸν ξυλοδαρμὸ τοῦ ὡς νίκη καὶ τὰ
τραύματά του ὡς σημάδια «δόξης καὶ τιμῆς», τὰ ὁποῖα ἐπιδεικνύει μὲ περηφά-
νεια, ὅπως ὁ πολεμιστὴς τὰ τραύματά του! Ἦ Ὁργάνωση ὡσαύτως δὲν ἀφήνει τὸ
πρᾶγμα ἀνεκμετάλλευτο καὶ ἐμφανίζει τοὺς «ἥρωές» τῆς ὡς διωκόμενους καὶ φυ-
λακισμένους ἢ ὡς ραπισμένους καὶ βασανισμένους — κατὰ μίμηση τῆς ἐκ-
κλησίας, φαντάζομαι, ποὺ ἐμφανίζει «ἐπὶ τοῦ ξύλου» τὸν Θεὸ — προσπαθώντας
νὰ ὑποκλέψῃ ἔτσι τὴ συμπόνια καὶ τὴ συμπάθεια τοῦ λαοῦ.

Ἦ ὁ «ἀγωνιστής» τοῦ λαοῦ ἀποτελεῖ ἐφεύρεση καὶ δημιουργία τῆς ἐξ-ουσίας,
ποὺ τὸν προβάλλει καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ τὸν ἐπιβάλλῃ στοὺς λαοὺς ὡς ἵνδαλμα καὶ λά-
βαρο, προκειμένου νὰ ὑποκαταστήσῃ τοὺς ἀληθινούς ἥρωες, τ' ἀληθινὰ παλλη-
κάρια, ποὺ ἀποτελοῦν φυσικὰ πρότυπα καὶ ἡγέτες τῶν ἐθνῶν, ἀφοῦ μὲ τὰ ἔργα
τοὺς τὰ «μεγάλα καὶ θαυμαστά» ἄνοιξαν καὶ ἀνοίγουν λεωφόρους τῆς Γνώσης καὶ
τῆς Ἐλευθερίας, παρέχοντάς τους ἔτσι ἀφθονες δυνατότητες καλῆς ζωῆς. Πρὸς
ὑποκατάστασιν, λοιπόν, τῶν ἀληθινῶν ἡρώων καὶ πρὸς ἐπισκίασιν τῆς δόξας τοὺς
καλλιεργεῖ τοὺς ἄψυχους καὶ ἄναιμους «ἀγωνιστάδες» αὐτοὺς, τοὺς ὁποίους ἐν-
θαρρύνει ἐξάπαντος στὰ σκοτεινὰ τους ἔργα.

Σαράντος Πὰν

ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ ANNA*

Ἡ μελέτη τοῦ Προσωκρατικοῦ Λόγου

“Οποῖος πολὺν καιρὸ ἀσχολεῖται μὲ τὴν προσωκρατικὴ — λεγόμενη — φιλοσοφία εἶναι βέβαιος, ὅτι στοὺς πρώτους αὐτοὺς Ἕλληνες φιλοσόφους ἀνήκει ἡ ἡγεμονία τοῦ παιχνιδιοῦ τῆς γνώσης. Ἡ ἱστορία τῶν ιδεῶν τους δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἱστορία τοῦ φιλοκίνδυνου καὶ ἐλευθέρου ἀπὸ κατηγορικὰ σχήματα Ἐγώ, πὺν ἔρευνᾶ σ’ ὅλες τις κατευθύνσεις, σκάβει *«γῆν πολλήν»*, γιὰ νὰ βγάλει γνωστικὸ χρυσό, καὶ χρειάζεται καὶ στοχαστικὴ δεινότητα ἀλλὰ καὶ καλλιτεχνικὴ διαίσθηση καὶ πολλὴν περίσκεψη, προκειμένου νὰ μελετήσῃ κάποιος τὸν χρυσὸ αὐτόν. Ἡ ἐνασχόλησή μου εἴκοσι σχεδὸν χρόνια μὲ τὸ Λεξικὸ τῶν Ὁρῶν τῆς Προσωκρατικῆς Φιλοσοφίας στὸ Κέντρο Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ σύνταξη σειρᾶς ἄρθρων γιὰ πολὺ σημαντικοὺς ὅρους, ὅπως εἶναι οἱ ὅροι *Εἶναι* καὶ *Γίνεσθαι*, μὲ ἔχει ὁδηγήσῃ σὲ ὀρισμένες σκέψεις τόσο γιὰ τὰ προβλήματα τῆς μελέτης τοῦ Προσωκρατικοῦ Λόγου ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἀξία του. Ἐδῶ λοιπὸν θὰ ἀναφερθῶ: α) ἐνδεικτικὰ στὰ προβλήματα καὶ β) στὴ σημασία τοῦ προσωκρατικοῦ λόγου σήμερα.

Ἰδιότητες τοῦ Προσωκρατικοῦ Λόγου εἶναι συχνὰ ἡ πολυσημία καὶ ἡ πολυτροπία στὴν παρουσία τῶν ὀρων στὰ σωζόμενα τῶν Προσωκρατικῶν φιλοσόφων. Σὲ τέτοια περίπτωσι δὲν μποροῦμε νὰ περάσουμε ἀπὸ τὴ σημασιολογικὴ πολλαπλότητα στὴ μιὰ ἐρμηνευτικὴ ἀπόδοσι, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ δείξουμε τὴ χρονικὴ ἐξέλιξι τοῦ φιλοσοφικοῦ ὀρου στὸ πεδίο τῆς ἐρμηνευτικῆς. Στὴν περίοδο αὐτὴ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πρόβλημα τῆς ἑλλειψης κάποτε κειμένων ἢ τῆς ἀνεπάρκειας στὴ διασωσμένη γλωσσικὴ μαρτυρία, εἶναι δυνατό καὶ ἡ ἴδια ἡ διαπλοκὴ τοῦ λόγου νὰ μὴ συνυφαίνεται ἀπόλυτα μὲ τὰ πράγματα. Εἰδικὰ στὸν Ἐφέσιο Ἡράκλειτο ἀνάμεσα στὸ λόγον καὶ τὰ πράγματα ὑπάρχει, ὅπως παρατηρεῖ ἡ Cl. Ramnoux, *«παιδιὰ καὶ πεδίο γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου»*. Ἄλλο χαρακτηριστικὸ εἶναι ἡ διαφωνία κειμένου-σχολίων. Ἀκόμη: ὑπάρχουν ἀποσπάσματα, ὅπου ἡ ἔρευνα δὲν μπορεῖ ν’ ἀποφύγει τὴν ἀναγνώρισι μιᾶς ἀναγκαίας τελικῆς ἐρμηνευτικῆς σιωπῆς (π.χ. τὸ ἀπ. 209 τοῦ Δημόκριτου). Ἄλλοτε ἡ εἰδικὴ διερεύνησι εἶναι ἀπαραίτητη, γιὰ τὸ νόημα ὀρου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ στίξι τῆς φράσις. Ἐδῶ πρόκειται γιὰ τὸν Ἡράκλειτο, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ Ἀριστοτέλης λέει: *«τὰ γὰρ Ἡρακλείτου διαστίξαι ἔργον διὰ τὸ ἄδηλον εἶναι, ποτέρῳ πρόκειται, τῷ ὕστερον ἢ τῷ πρότερον»*, καὶ ἀναφέρεται στὸ πρῶτο ἡρακλειτικὸ ἀπόσπασμα γιὰ τὸν Λόγον. Στὸ ἡρακλειτικὸ ἀπόσπασμα 18 γιὰ τὴν ἐλπίδα (*«ἐὰν μὴ ἔλπηται ἀνέλπιστον οὐκ ἐξευρίσκει ἀνεξερεύνητον ἐὸν καὶ ἄπορον»*) ἄλλοι θέτουν τὴ στίξι μετὰ τὸ ἔλπηται (Bywater, Diels, Heidel, Kranz, Bollack, Gigon, Ramnoux), ἄλλοι (Gomperz, Reinhardt, Burnet, Marcowith) δὲν διασποῦν τὴν ἀντιθετικὴ ἐνότητι ρήματος καὶ οὐσιαστικοποιημένου οὐδετέρου. Τὸ ρῆμα σημαίνει προσδοκῶ (πβ. B 74: *«ἀνθρώπους μένει ἀποθανόντας ἄσσα οὐκ ἔλπονται*

* Ἡ κ. Α.Κ. εἶναι Διευθύντρια τοῦ Κέντρου Φιλοσοφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

οὐδὲ δοκέουσιν») καὶ τὸ νόημά του, τὸ ὁποῖο οὔτε λέγει οὔτε κρύβει τὸ λεκτικὸ παίχνιδι-αἰνιγμα, θετικοποιεῖ τὴν ἐλπίδα (ἐδῶ ὅχι μὲ τὴ μεταγενέστερή της χριστιανικὴ ἔννοια, ἀλλὰ μὲ τὴν ἑλληνικὴ τῆς ἀρχαϊκῆς ἐπιστημολογίας, τὴν ἔννοια τῆς ἀπαντοχῆς) κι ἀποκαλύπτει τὸ δυναμογόνον χαρακτῆρα τῆς προσωκρατικῆς γνωσιοθεωρίας: καὶ τὸ ἀπρόσιτο — ἡ ἐπιθυμητὴ γνώση — πρέπει ν' ἀναζητηθεῖ. "Ὅπως στὸ ἡρακλειτικὸ ἀπόσπασμα 93: «ὁ ἀναξ, οὐ τὸ μαντεῖόν ἐστι τὸ ἐν Δελφοῖς οὔτε λέγει οὔτε κρύπτει, ἀλλὰ σημαίνει», ὅπου τὸ «σημαίνει» εἶναι τρίτος ὁρος μιᾶς διαλεκτικῆς ἀντιθέτων, ὑπάρχουν προσωκρατικοὶ λόγοι ποὺ οὔτε λένε οὔτε κρύβουν δείχνοντας μὲ ὅ,τι λένε ὅ,τι δὲν λένε: π.χ. τὴ σχέση καὶ τὴν ἀπόσταση ἀπὸ τὴν παράδοση.

Ἄλλὰ ὑπάρχουν καὶ ὅροι, ὅπως: *ἀγαθός, ἀνάγκη, ἄνθρωπος, γίγνεσθαι, εἶναι*, ποὺ δὲν ταλαιπωροῦν τὸν ἐρευνητὴ ἀπὸ ἄποψη γνησιότητος ἢ χρονολόγησής οὔτε ἀπὸ ἄποψη συχνότητος, ἀλλὰ γιατί ἡ διερεύνησή τους εἶναι ἀναγκαστικά διπλῇ, δηλαδὴ ἀνάλυση καὶ σύνθεση. Ἄλλοτε συμβαίνει — ὅπως π.χ. στὸ ἀπ. 266 τοῦ Δημόκριτου — τὸ πρόβλημα νὰ ὑπάρχει ὅχι στὸν ὅρο ἀλλὰ στὸ χωρίο, ποὺ εἶναι ὅλο σκοτεινόν. Σὲ ἄλλη περίπτωση δὲν ἀρκεῖ οὔτε τὸ χωρίο οὔτε ἄλλα συμφραζόμενα τοῦ ἴδιου φιλοσόφου, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἡ ἀναγωγή στὴν παράδοση, ἐνῶ ἀπὸ τὴ διερεύνηση προκύπτει καὶ ἡ ἀπόδειξις γιὰ τὴν τροποποίηση τῆς παράδοσης, κατὰ τὸν συνῆθη στὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα ἐπανορθωτικὸ τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο παλαιὰ νομίσματα παίρνουν σφραγίδες νέες — δίδαγμα κι αὐτὸ γιὰ τὴ σημασία τῆς σχέσης ἀρχαίου-νέου καὶ σήμερα: παράδειγμα τὸ ξενοφάνειο ἀπόσπασμα γιὰ τὸ θεότητα «εἷς Θεός ἐν τε θεοῖσιν καὶ ἀνθρώποισιν μέγιστος».

Ἄλλοτε οἱ κίνδυνοι παρερμηνείας περιορίζονται ἢ ξεπερνιοῦνται μόνο μὲ ἐσωτερικὲς συσχετίσεις. Θὰ πάρω ὡς παράδειγμα τὸ παρμενιδικὸ ἀπόσπασμα 6 καὶ τὸν παρμενιδικὸ ὅρο «ἀτέλεστον» (ἀπ. 8.4). Στὴν ἐκδοσὴ τῶν Diels-Kranz τὸ ἀπόσπασμα 6 ἔχει ὡς ἐξῆς: «*χρὴ τὸ λέγειν τε νοεῖν τ' ἐὼν ἔμμεναι*». Κατ' ἀρχὴν πρέπει νὰ συναρτησομε τὸ ἀπόσπασμα μὲ ἄλλους παρμενιδικοὺς ὅρους γιὰ τὴ σχέση λόγου-ὄντος:

— «οὐ γὰρ φατὸν οὐδὲ νοητὸν ἔστιν ὅπως οὐκ ἔστι».

— «οὐδ' ἐκ μὴ ἐόντος ἑάσων φάσθαι σ' οὐδὲ νοεῖν».

— «οὔτε γὰρ ἂν γνοίης τό γε μὴ ἐὼν (οὐ γὰρ ἀνυστόν) οὔτε φράσαις».

Οἱ προτάσεις ἐκφράζουν τὴ στενὴ σχέση στοχασμοῦ, ὄντος, γλώσσας, τὴν ἀνάγκη ἀναφορᾶς μὲ τὸ νοῦ καὶ τὴ γλώσσα στὸ εἶναι. Ὁ Kahn ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ πιὸ φυσικὴ σύνταξη εἶναι, νὰ θεωρηθοῦν τὰ «λέγειν» καὶ «νοεῖν» ὡς ὑποκείμενα τοῦ «ἔμμεναι» καὶ τὸ «ἐὼν» κατηγορημα. Ὁ Taran ἐρμηνεύει τὸ «εἶναι» ὡς συνδεκτικόν, τὸ «ἐὼν» ὡς ἀντικείμενο τοῦ «λέγειν» καὶ τοῦ «νοεῖν», ἀπαρέμφατα τὰ ὁποῖα ἀναφέρει στὸ «*χρὴ ἔμμεναι*». Ὁ Untersteiner δίνει στὸ ρῆμα ὑπαρκτικὴ σημασία. Ὁ Cordero θεωρεῖ, ὅτι ἡ βεβαίωση τῆς ισοτήτας στοχασμοῦ, γλώσσας, ὄντος μπορεῖ νὰ γίνῃ ὡς ἐξῆς: τὸ «λέγειν» καὶ τὸ «νοεῖν» εἶναι ὑποκείμενα τοῦ «*χρὴ*», ἐνῶ ἡ ἑκφραση «ἐὼν ἔμμεναι» εἶναι συμπληρωματικὴ, ἐξαρτημένη ἀπὸ τὰ δυὸ ἀπαρέμφατα. Ἀπὸ τὴν πλευρά μου νομίζω, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σταθοῦμε στὸ σχόλιο τοῦ Σιμπλίκιου: «*ἡ ἀντίφασις οὐ συναληθεύει*» καὶ στὴ δευτέρῃ φράση τοῦ ἀποσπάσματος: «*ἔστι γὰρ εἶναι, μηδὲν δ' οὐκ ἔστιν*», φράση-κλειδί, ἡ ὁποία σημαίνει: «ὑπάρχει τὸ εἶναι, τὸ μηδὲν δὲν ὑπάρχει». Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος («γὰρ») ποὺ πρέπει («*χρὴ*») «λέγειν τε νοεῖν τ' ἐὼν ἔμμεναι» (νὰ λὲς καὶ νὰ

νοεῖς ὅτι τὸ εἶναι ὑπάρχει). Δὲν δέχομαι δηλαδὴ τὴ γραφὴ «τό νοεῖν» (πού ἔχουν ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ πού ἐσφαλμένα ὁ Diels ἀπέδωσε στὸν Karsten). Ἔτσι τὸ «χρή» (ἢ «χρή τό», μὲ ἐμφαντικὴ σημασία) ἔχει ὡς ὑποκείμενα τὰ «λέγειν τε νοεῖν τε» καὶ ἀντικείμενό τους εἶναι τὸ «ἔμμεναι», μὲ ὑπαρκτικὴ σημασία, τοῦ ὁποίου ὑποκείμενο εἶναι τὸ «ἐόν».

Ἐξ ἄλλου ὁ παρμενιδικὸς ὅρος «ἀτέλεστον», πού λέγεται γιὰ τὸ εἶναι, δὲν μπορεῖ νὰ σημαίνει: χωρὶς πέρας, χωρὶς τέλος. Τὸ ἄμεσο λεκτικὸ του περιβάλλον ἀναφέρεται στὴν ἀναίρεση τῆς χρονικότητος: «ἀγέννητον ἐόν καὶ ἀνώλεθρον». Στὸ ἴδιο ἀπόσπασμα (8.26) λέγεται: «αὐτὰρ ἀκίνητον μεγάλων ἐν πείρασι δεσμῶν ἔστιν ἀναρχον ἄπαιστον». Καὶ σ' αὐτὴν τὴ θετικὴ ἐπιβεβαίωση συνεπίκουρη εἶναι ἡ ἀποφατικὴ πρόταση, πού ἀρνεῖται τὸ ἀπεριόριστο: «κρατερὴ γὰρ ἀνάγκη/πείρατος ἐν δεσμοῖσιν ἔχει... οὐκ ἀτελεύτητον τὸ ἐόν θέμις εἶναι».

Ἡ μελέτη ὅμως τοῦ προσωκρατικοῦ λόγου δὲν εἶναι κυρίως φιλολογικὴ ἔρευνα, ὅπως καὶ ἡ ἴδια ἡ ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας δὲν εἶναι, καθὼς πολὺ χαρακτηριστικὰ ἔλεγε ὁ I.N. Θεοδωρακόπουλος, «παλαιοπωλεῖο τῆς Φιλοσοφίας». Ὁ ἴδιος συμπλήρωνε: «Ἡράκλειτος καὶ Παρμενίδης σημαίνουν ὡς σήμερα τὴν ἀρχὴν τῆς Φιλοσοφίας». Ἡ μελέτη τῆς Προσωκρατικῆς, ὅπως γενικὰ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς Φιλοσοφίας, εἶναι καὶ προσπάθεια νὰ δοθοῦν ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτήματα: εἶναι παρὼν μὲ τὴ γλῶσσα ὁ στοχασμός; εἶναι ἡ λέξη κοντὰ στὴν ἔννοια, ἡ ὁποία δὲν εἶναι σχῆμα ἀποκομμένο ἀπὸ τὴν πραγματικότητα ἀλλὰ ἐνόητα;

Τὸ θέμα «γλῶσσα» εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ βασικὰ καὶ ἐπίμονα στὴν ἐλληνικὴ φιλοσοφία. Ὑπάρχει, πρὶν ἀκόμη πάρει μορφὴ προβλήματος ἢ συγκροτήματος προβλημάτων, ὡς ἀσυνείδητη ἀναζήτησις καὶ συνδέει τὴ φιλοσοφικὴ μὲ τὴν φιλοσοφικὴ παράδοση. Ἡ σημασία αὐτοῦ τοῦ θέματος στὴν προσωκρατικὴ φιλοσοφία εἶναι ὡσὰν ἡ προϊστορία τῆς λογικῆς, ὅπως τὴν ἐννοοῦμε συνήθως, ἢ, κατὰ τὸν ὅρο τοῦ Hoffman, εἶναι ἡ «ἀρχαϊκὴ λογικὴ». Ὁ ἑλληνικὸς λόγος, παρατηρεῖ ὁ J. Cl. Piguet, «ὁ ἀρχαϊκὸς κυρίως, ἦταν μιὰ μορφὴ ἐσωτερικῆς ἐνότητος, γιατί ἦταν προσδιορισμένος ἀπὸ μέσα, ἀπὸ τὴ συνείδηση πού τὸν συνέλαβε, καὶ ἐναντιωνόταν στὸν μὴ-λόγο, δηλαδὴ στὴ βαρβαρότητα... πιὸ συγκεκριμένα ὁ ἑλληνικὸς λόγος ἦταν ἐσωτερικὴ ἐνότητα, γιατί συνέδεε σὲ ἓνα αὐτὸ πού σήμερα διαχωρίζουμε μὲ τὰ ὀνόματα τῆς πραγματικότητος, τοῦ στοχασμοῦ καὶ τῆς ὁμιλίας».

Ὁ ἀρχαϊκὸς φιλοσοφικὸς λόγος ἄλλοτε ἐπιτρέπει νὰ διαφαίνεται ἡ ἰδέα τῆς κριτικῆς πραγματοκρατίας, ὅπως στὸν Ἡράκλειτο· ἄλλοτε ἡ «ἀλήθεια» γιὰ τὴν πραγματικότητα βρίσκεται «ἐν βυθῷ», ὅπως στὸν Δημόκριτο, καὶ τότε ὁ φιλόσοφος ἐπιχειρεῖ νὰ τὴ δείξει μὲ τὸν δικό του «καινὸν λόγον». Ἄλλοτε ὁ φιλοσοφικὸς λόγος εἶναι καταγγελία τῆς «δόξης» τῶν πολλῶν — «δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται», λέγει ὁ Ξενοφάνης, ξεκινώντας μιὰ διαφωτιστικὴ προσπάθεια πού φθάνει ὡς τὸν Πλάτωνα καὶ μιὰ κριτικὴ τῆς παραδοσιακῆς ἀντίληψης γιὰ τὸ πραγματικό, σὲ ἀντιδιαστολὴ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ γνώση, γι' αὐτὸ καὶ τὴ γνώση τῆς γλώσσας πού λέει τὰ πράγματα, τὸ «σαφές» γιὰ τὰ πράγματα — θέμα ὅχι μόνο γνωσιολογικὸ ἀλλὰ καὶ ἠθικό. Ἡ παράδοση βρίσκει στὸν Πλάτωνα τὴν κορυφαία ὥρα της. Ἀλλὰ καὶ στὰ νεότερα χρόνια ἐπανερχεῖται στὸν Κοραῖ, τὸν ἐνθερμοῦ υποστηρικτὴ τοῦ Λόγου, πού, ὅπως λέει ὁ ἴδιος στὸν δεύτερο «Διάλογο περὶ τῶν

ἐλληνικῶν συμφερόντων», «ὁμοιάζει καὶ δείχνει τὰ πράγματα, ὅποια καὶ εἶναι τὴν φύσιν» (ὥς θυμηθοῦμε τὸ «κατὰ φύσιν διαιρεῖν» στὸν Ἡράκλειτο)... καὶ συνεχίζει ὁ Κοραῆς μὲ τὴν ἀντιδιαστολὴ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ «σπουδάζοντες νὰ κρύψωσι τὰς ἀσχημίας των, ὀνομάζουν τὸν ἄδοξον ἐνδοξότατον, τὸν σκοτεινὸν ἐκλαμπρότατον» κ.λπ.

Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ κιόλας μποροῦμε νὰ προχωρήσουμε στὴ σημασία τοῦ Προσωκρατικοῦ λόγου σήμερα. Ἡ σημασία αὐτὴ εἶναι τριπλῇ: ἀπὸ τὴ μελέτῃ τῶν ὄρων τῆς Προσωκρατικῆς φιλοσοφίας καταφαίνεται ἡ διάρκεια τοῦ ἐλληνικοῦ λόγου. Παίρνω, ἐνδεικτικά, παραδείγματα ἀπὸ τὸν Α' τόμο τοῦ Λεξικοῦ τῶν Προσωκρατικῶν Φιλοσόφων, ποὺ ἐξεπόνησε καὶ ἐξέδωσε τὸ Κέντρο Φιλοσοφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τὸ 1988 (τὸ ἔργο ὁλοκληρώνεται σὲ λίγο καιρό, καθὼς τελειώνει καὶ ὁ δεῦτερος τόμος του): *ἀβέβαιος, ἀγαλμα, ἀγγεῖον, ἀγέλαστος, ἀγένητος, ἀγκυροβόλιον, ἀγνοῶ, ἀγνός, ἄδηλος, ἄδικος, ἀνόητος, ἀνάθημα, δίαίτα, διαιρῶ, δεινός, δεικτικός, ἐρωτικός, εὐφημος, ἐρευνῶ, θέρος, θερμότης, θεωρῶ, θεωρία, ἡμερήσιος*.

Ἀντίστροφα γιὰ τὸν νεοελληνικὸ λόγο θὰ παραθέσω ἄλλο ἓνα ἀποσπασμα ἀπὸ τὴν κοραϊκὴ ἔγνοια γιὰ τὴ γλῶσσα μας: Τὸ 1803, στὸ *Ὑπόμνημα* ποὺ παρουσίασε ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς στὴ Γαλλία, στὴν Ἑταιρεία τῶν Ἀνθρωποποιητῶν, ἔλεγε μετὰξὺ ἄλλων: «*Τὸ ἰδίωμα αὐτὸ*» (ἡ νεοελληνικὴ) «*προερχόμενο ἀπὸ τὴ γλῶσσα μεγάλων συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος, ὅπως ἡ ἰταλικὴ καὶ ἡ γαλλικὴ καὶ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες ἀπὸ τὴν λατινικὴν, ἔχει ὡς πρὸς αὐτὲς τὸ πρόνομιο νὰ εἶναι λιγότερο ἀπομακρυσμένο ἀπὸ τὴν πηγὴν του*». Ἡ γλῶσσα τῶν Προσωκρατικῶν θὰ μποροῦσε νὰ χρησιμεύσει ὡς ἐθνικὸ ταμεῖο γιὰ τὴ δέουσα ἀπάντησι στοὺς κάθε λογῆς καταφρονητὲς τοῦ νεοελληνισμοῦ: ὡς ἄλλος Ἀλκμαίων θὰ ἔδειχνε, ὅτι οἱ ἄνθρωποι πεθαίνουν μόνον ὅταν δὲν ξέρουν νὰ ἐνώσουν τὴν ἀρχὴ μὲ τὸ τέλος, οἱ λαοὶ πεθαίνουν μόνον ὅταν δὲν ἔχουν ἐνωτικὸ Λόγο.

Ἡ δεῦτερη σημασία τοῦ Προσωκρατικοῦ Λόγου εἶναι ἡ ποιητικότητά του: θέμα ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἀναλυθεῖ ἐδῶ, παρὰ μόνον νὰ δηλωθεῖ, ἐνῶ ἡ τρίτη εἶναι ἡ φιλοσοφικὴ ἀξία τοῦ Προσωκρατικοῦ Λόγου. Ὅροι ὅπως «*δημοκρατία*» (ποὺ «*ἀκούγεται*», ἔλεγε ὁ Ι.Ν. Θεοδωρακόπουλος, «*σήμερα στίς γλῶσσες ὅλων τῶν λαῶν τῆς γῆς καὶ εἶναι ἀμετάφραστη*» «*ἐλευθερία*», «*ἰσότης*», «*δικαιοσύνη*», «*ἀνάγκη*», «*εἶναι*», «*γίγνεσθαι*», «*κόσμος*», «*λόγος*» εἶναι ὅροι τῆς Προσωκρατικῆς φιλοσοφίας μὲ διαχρονικὴ ἀξία, πάντα ἐπίκαιρη στὸν φιλοσοφικὸ στοχασμό, ὅπως πάντα ἐνδιαφέρουν τὸν στοχασμὸν αὐτὸ τὰ δυὸ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς Προσωκρατικῆς φιλοσοφίας: ἡ σύλληψις τοῦ κόσμου ὡς γνωριζόμενου, ὡς αὐτοῦ ποὺ ξαναγίνεται στὰ μέτρα τῆς λογικῆς ἐξήγησις καὶ ἡ σύζευξις ἐπιστημονικῆς καὶ φιλοσοφικῆς γνώσις τοῦ κόσμου καὶ τῆς πραγματικότητος μὲ τὴν ἠθική.

Πρὸς κληρονομοῦντας τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα
ἐκ τῶν ἑαυτῶν πατέρων καὶ πάππων

Α΄ ἐπιστολῆς Νεμέσεως τὸ ἀνάγνωσμα

ΚΥΡΙΟΙ.

Εἶμαι καὶ ἐγὼ ἓνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς πολίτες δευτέρας κατηγορίας τῆς σύγχρονης Ἑλλάδος.

Ὅνομάζομαι Νέμεσις. Ἔχω τὸ ἴδιο ὄνομα μὲ τὴν γιαγιά μου. Κάποτε ἦταν καὶ συνώνυμη μὲ τὴν Δικαιοσύνη. Ἀλλὰ αὐτὸ τὰ πολὺ παλιὰ χρόνια...

Ἀπὸ τότε πέρασαν αἰῶνες ὁλόκληροι, πολλὰ ἄλλαξαν, ἀλλὰ ἤλπιζα ὅτι κάποτε θὰ μπορούσα νὰ βρῶ τὸν τάφο τῆς γιαγιᾶς μου μέσα ἀπὸ τὰ χαλάσματα καὶ τὶς πέτρες ποὺ τῆς τσάκισαν τὸ κορμί.

Δὲν περιμένω βέβαια νὰ τὴν βρῶ ζωντανή μετὰ ἀπὸ τόσο καιρό. Βέβαια ὑπάρχει καὶ μιὰ μικρὴ ἐλπίδα νὰ τὴν βρῶ, ἴσως τραυματισμένη, καὶ σιγὰ-σιγὰ νὰ βρῶ καὶ κάποιους ἄλλους, γιὰ νὰ τὴν βοηθήσουμε νὰ σταθεῖ καὶ πάλι στὰ πόδια τῆς.

Καταλαβαίνετε ὅμως, πῶς, ἐὰν μπορέσουμε ἐπιτέλους νὰ τὴν στήσουμε, θὰ πρέπει νὰ τῆς βγάλουμε καὶ μιὰ καινούργια ταυτότητα, γιατί πέρασαν τόσα χρόνια...

Ἐγὼ ὅμως εἶμαι πολὺ μικρός, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ τὰ καταφέρω μόνος μου. Ἔτσι πῆγα σὲ ἓνα μεγάλο κτήριο, ποὺ εἶχε ἀπ' ἔξω πολλὰ περιστεράκια καὶ ζήτησα νὰ βρῶ κάποιον, γιὰ νὰ μὲ βοηθήσει.

Ἐκεῖ κάποιος κύριος, ποὺ τὸν φώναζαν ὅλοι ὑπουργοὶ καὶ ἦταν λέει γιὰ τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα, μοῦ εἶπε ὅτι μπορεῖ νὰ μὲ βοηθήσει.

Μὲ ρώτησε τότε τί θρησκεία εἶχε, γιὰ νὰ τὴν γράψουμε πάνω στὴν ταυτότητά τῆς.

Ἐγὼ τοῦ εἶπα, ὅτι γεννήθηκε στὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι ἡ θρησκεία τῆς ἦταν ἡ Ἑλληνική.

«Δὲν ὑπάρχει τέτοια θρησκεία πιά», μοῦ εἶπε γελῶντας· «τώρα ἐδῶ ὑπάρχουν χριστιανοί. Θεὸς μας εἶναι ὁ Χριστὸς, ποὺ γεννήθηκε στὴν Ἰουδαία».

Ἀπορημένος τὸν κύτταξα ἀκούγοντας γιὰ πρώτη φορὰ ἐκεῖνα τὰ λόγια. Ἐγὼ τόσα χρόνια ἔψαχνα μέσ' στὰ δικά μας χαλάσματα, μήπως τὴν βρῶ. Ἦμουν τόσο μακριὰ ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμο; Πέρασε λοιπὸν τὸς σος καιρός:

Τότε κατάλαβα, γιατί ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια ἔνιωθα ἓνα μικρὸ παιδί μπροστὰ στὴν αἰωνιότητα τῆς γιαγιᾶς μου.

Κύτταξα τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν μέσα στὰ μάτια. Εἶδα τὴν ὑπεροψία καὶ τὸ ψεύτικο μεγαλεῖο, ποὺ σοῦ δίνει ὁ ἀνθρώπινος ἐγωισμός. Κύτταξα τὴν σκιά ποὺ ἔρριχνε ὁ ἥλιος ἀπὸ πίσω του, πάνω στὸ πλακόστρωτο τῆς

αύλης. Καί αύριο, ἔαν στεκόταν στοῦ ἴδιου σημείου, θὰ ἦταν ἡ ἴδια. Τὸ ἴδιο καί μετὰ ἀπὸ 20 χρόνια. Δέν θὰ εἶχε μεγαλώσει ἀπὸ τίς πράξεις του. Ὁ ἥλιος ὅμως θὰ ἦταν πάντα ἐκεῖ. Αὐτὸς κάποτε ἀπλᾶ θὰ ἔπαυε νὰ ὑπάρχει.

Σήκωσα τὸ κεφάλι μου πρὸ ψηλά, τέντωσα τὸ κορμί μου καί τοῦ φώναζα ὀργισμένος:

«Ἡ γιαγιά μου εἶναι Ἑλληνίδα. Γεννήθηκε στὴν Ἑλλάδα καί ἡ θρησκεία της εἶναι ἡ Ἑλληνική. Ἔτσι κι ἄλλιῶς κι ἐγὼ κι αὐτὴ ἔχουμε μάθει νὰ ζοῦμε ἀνάμεσα στὰ χαλάσματα πού ἐσεῖς δημιουργήσατε. Γκρεμίσσατε τοὺς ναοὺς μας καί τὰ ἀγάλματα, γιὰ νὰ φτιάξετε ἀσβέστη. Κάψατε τὰ συγγράμματά μας, γιατί δῆθεν ἦταν αἰρετικά. Εἶναι αἵρεση δυστυχῶς νὰ λέει κανεὶς τὴν ἀλήθεια. Μᾶς ἐξοντώσατε, γιατί τολμήσαμε νὰ πιστεύουμε σὲ κάτι διαφορετικό. Κλείσατε τὰ θεάτρα, ὅπου σφυρηλατούσαμε ἀνθρώπινους χαρακτήρες. Πολίτες χρήσιμους καί ὄχι ἄχρηστους σὰν καί σᾶς στὴν κοινωνία. Ἀπαγορέψατε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, γιατί ἀγωνιζόμαστε γιὰ τὸν "κότινο", ἓνα ἱερὸ κλαδί ἐλιάς καί ὄχι γιὰ τὰ χρήματα. Μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτὰ **Πῶς τολμᾶτε στὶς ταυτότητές σας ἐσεῖς νὰ ἀποκαλεῖσθε "Ἑλληνες"; Πῶς τολμᾶτε στὴν ὑπερηφάνητά σας νὰ γράφετε "ἑλληνική";** Ποιὸς σᾶς ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ καπηλεύεστε ἔννοιες τόσο ἱερές καί αἰώνιες; Γράψτε στὶς ταυτότητές σας ὅ,τι θέλετε. Δικοὶ σας οἱ χαρακτηρισμοί, δική σας καί ἡ εὐθύνη... Ἐγὼ στὴν ταυτότητα τῆς καρδιάς μου δέν ἔχω θρησκεία. **Εἶμαι Ἑλληνας.**

Ἔνοιωσα πῶς αὐτὰ τὰ λόγια δέν ἦταν δικά μου. Ἄκουγα τὴν γιαγιά μου, μὲ τὴν πεῖρα τῶν αἰώνων πού εἶχαν περάσει ἀπὸ πάνω της, νὰ μιλάει μὲ τὸ στόμα μου.

Δάκρυα κύλισαν στὰ μάτια μου καί πῆρα τὸν δρόμο γιὰ τὰ χαλάσματα. Ἐκεῖ πού εἶχα μάθει νὰ ζῶ ψάχνοντας τὴν γιαγιά Νέμεση.

Ποιὸς ξέρει, ἴσως κάποτε μπορέσω νὰ τὴν βρῶ.

Ὅ,τι καί νὰ συμβεῖ ὅμως, ἐγὼ θὰ ἔχω τὴν ἱκανοποίηση ὅτι προσπάθησα.

Ἐσεῖς κλειστεῖτε στὰ ἀνήλια γραφεῖα σας, ἀνάμεσα στὶς στοῖβες τὰ χαρτιά σας καί συμπληρῶστε ταυτότητες.

Εἶναι τὸ μόνο πού σᾶς ἀξίζει καί πού μπορείτε σωστὰ νὰ κάνετε.

Χαλάλι σας.

Νέμεσις

Νεοέλληνες και εργασία

“Υστερα από μιὰ διάλεξη του ἀρχαιογνωστικοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὸ εὐρὺ κοινὸ ἓνα βράδυ σὲ κεντρικὴ αἴθουσα τῆς Ἀθήνας ἓνας φιλόλογος καθηγητὴς Πανεπιστημίου μᾶς εἶπε σὲ στενὸ κύκλο φίλων:

«Τὸ μεγαλύτερο ἔγκλημα τῶν τελευταίων ἐλληνικῶν κυβερνήσεων —καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ — εἶναι ὅτι ἔμαθαν τοὺς μαθητὲς νὰ μὴν διαβά-
ζουν καὶ τοὺς ἐργαζόμενους νὰ μὴν ἐργάζονται. Κάποτε (πρὸ τῶν ρα-
γδαίων διεθνῶν ἀνακατατάξεων) ρώτησα σὲ προφορικὴ ἐξέταση μιὰ
φοιτήτρια: “Πέστε μας, δεσποινίς, τί λέει ὁ Πλάτων περὶ χρηστῆς δια-
κυβερνήσεως τῆς πολιτείας”. Καὶ ἐκείνη μοῦ ἀπαντᾷ ἀναιδέστατα:
“Ἐμένα δὲ μ’ ἐνδιαφέρει τί λέει ὁ Πλάτων, μ’ ἐνδιαφέρει μόνο τί λέει ὁ
Μάρξ!”. “Πολὺ καλὰ. Πέστε μου τότε τί λέει ὁ Μάρξ περὶ Πλάτωνος”,
τῇ ρωτᾷ ἐγώ. Καὶ δὲν ἤξερε νὰ μοῦ πεῖ, ὅποτε τὴν κόβω. Ἀπ’ τὴν ἄλ-
λη μεριὰ αὐτὲς οἱ συνεχόμενες ἀπεργίες στὴν Ἑλλάδα ἔχουν καταντή-
σει πληγὴ καὶ θὰ βουλιάξουν τὸν τόπο, ἂν δὲν τὸν ἔχουν βουλιάξει ἤδη.
Στὴν Ἰαπωνία, σὲ περίπτωσι ἀπεργίας, οἱ ἐργαζόμενοι πᾶνε στὶς δου-
λειές τους, δουλεύουν κανονικά, ἀλλὰ φορᾶνε ἓνα μαῦρο περιβραχιόνιο
ποὺ γράφει πᾶν ΑΠΕΡΓΩ. Στὸν τόπο ὅμως ποὺ ἀνθεὶ φαιδρὰ πορτοκαλ-
έα, γιὰ νὰ δώσουμε ἓνα πρόσφατο παράδειγμα, ἡ πολύμηνη ἐργατικὴ ἀ-
περγία τῶν ὑπάλληλων τῆς ἀνάγκασε τὴν “Πιρέλλι” νὰ κλείσει τὸ ἐρ-
γοστάσιο τῆς στὴν Πάτρα, τὸ ὁποῖο εἶχε ἀνοίξει ὅταν ἦσαν ἐσεῖς
πολὺ μικρὰ παιδιὰ. Καὶ ἐπειδὴ οὕτως ἢ ἄλλως οἱ μεγάλες πολυεθνικὲς ἐ-
ταιρεῖες τείνουν νὰ μεταφέρουν τὰ ἐργοστάσιά τους ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ
στὴ Νοτιοανατολικὴ Ἀσία λόγῳ τῶν φθηνότερων ἐργατικῶν, οἱ Ἕλ-
ληνες ἐργάτες τῆς “Πιρέλλι” κᾶναν χαρακίρι. Βρισκόμαστε στὰ χειρό-
τερά μας. Εἴμαστε πλεονέκτες, φθονεροὶ καὶ “ἔξυπνοι”. Ἀπεργοῦμε γιὰ
τὴν ἐγχρωμὴ τηλεόρασι καὶ ἀπατᾶμε τὴ γυναῖκα μας γιὰ τὸ πουλί μας.
Ζήτω ποὺ καήκαμε!».

Τότε συμπληρώνω ἐγώ:

«Στὴ Γερμανία, ὅταν γίνεται ἀπεργία, οἱ ὑπάλληλοι εἶναι ὑποχρεωμέ-
νοι νὰ μεταβοῦν στοὺς χώρους ἐργασίας τους, ἀλλὰ νὰ μὴν ἐργάζονται.
Ὅχι ὅπως ἐδῶ, ποὺ ὅλοι πᾶνε γιὰ ψώνια στὰ μαγαζιά. Ἐπίσης ὁρισμέ-
νες κατηγορίες ἐπαγγελμάτων κοινῆς ὠφελείας εἶναι ἀδιανόητο ἢ ἀπα-
γορεύεται νὰ ἀπεργοῦν, ὅπως: γιατροί, νοσοκόμοι, δάσκαλοι, καθηγη-
τές, ὁδηγοὶ λεωφορείων κ.τ.λ. Γενικὰ ὅμως σπανίως γίνονται ἀπεργίες
στὴν Γερμανία, γιατί ἐργαζόμενοι καὶ ἐργοδότες τίς πιὸ πολλὰς φορὲς
συνήθως διὰ τῆς λογικῆς τὰ βρίσκουν. Ἐχετε ἀκούσει ἐσεῖς συχνὰ νὰ
ἔγινε ἀπεργία στὴν πάλαι ποτὲ Δυτικὴ Γερμανία...; Ἐνῶ ἐδῶ γίνονται ἀ-
περγίες χωρὶς κανένα λόγο. Τσακώνονται γιὰ τὸ ἀσφαλιστικὸ, ἐνῶ δὲν
ἔχουμε ἀσφαλιστικὸ καὶ σκοτώνονται γιὰ τίς συγκοινωνίες, ἐνῶ δὲν ἔ-
χουμε συγκοινωνίες».

Τότε μπαίνει στὴ συζήτησι ἓνας χημικός:

«Οἱ πιὸ πολλοὶ Ἕλληνες θέλουν νὰ πληρώνονται, χωρὶς νὰ δου-
λεύουν».

«Ναί. Μόνο οί λογοτέχνες δουλεύουν, χωρίς να πληρώνονται», μνηστήριζε ένας φίλος λογοτέχνης.

«Όταν επισκευάζαμε τὸ σπίτι μας», συνεχίζω ἐγώ, «οἱ πιὸ καλοὶ ἐργάτες ἦταν οἱ “ξένοι”. Οἱ Πολωνοί, ἂν καὶ δὲν ἦταν ἐξειδικευμένοι, δουλεύανε προσεκτικὰ καὶ στὶς πιὸ ἐπικίνδυνες δουλειές. Ὁ καλύτερος ὅμως οἰκοδόμος ἦτανε ἕνας Πομάκος ἀπὸ τὴ Θράκη, ποὺ δούλευε ὄχι μόνο ἐξαιρετικὰ, μὰ ἐξαντλητικὰ, ἀπὸ τὶς 6 τὸ πρωὶ ὡς τὶς 8 τὸ βράδυ. Καθάρριζε, βέβαια, ἀπ’ ὅ,τι μᾶς εἶπε ὁ ἀρχιτέκτων, 1.000.000 δρχ. τὸ μῆνα, ἀλλὰ χαλάλι του! Εἶχε πάρει μάλιστα καὶ πολυτελὲς μεγάλο αὐτοκίνητο ὡς πολύτεκνος. Μιὰ φορὰ εἶπε ὁ πατέρας μου στὸν μαρμαρά, ποὺ ἐρχότανε στὶς 9 καὶ ἔφευγε στὶς 12 τὸ μεσημέρι: “Πολὺ ἀριστοκράτης εἶσαι ἐσύ! Ὁ Πομάκος δουλεύει ὡς τὴ νύχτα”. Κι ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε: “Ποιὸς τοῦ εἶπε νὰ κάνει τέσσερα παιδιὰ;”. Ὅσο γιὰ τοὺς μπογιατζήδες, αὐτοὶ ἦτανε ἀπελπισία. Εἶναι ζήτημα ἂν δουλεύανε ἀθροιστικὰ μία ὥρα τὴ μέρα. Τὶς ἄλλες ὥρες ἀκοῦγαν τρανζιστοράκι, συζητάγανε μεταξὺ τους ἢ κοιτασίζανε».

«Ποῦ πᾶμε;!» ἀναφώνησε ἕνας θεολόγος. «Σὲ λίγο θὰ μᾶς κοροϊδεύουν καὶ οἱ τριτοκοσμικοί».

Τὸ θέμα αὐτὸ ποὺ θίξαμε τότε, ἐκείνη τὴ νύχτα, ἦταν κεφαλαιῶδες. Ἡ ζωὴ, βέβαια, δὲν εἶναι μόνο δουλειά, ἀλλὰ οὔτε βέβαια καὶ μόνο διασκέδαση (ὅλοι κλαίγονται ὅτι πεινᾶνε, ἀλλὰ τὰ «φαγάδικα», τὰ «σκυλάδικα» καὶ τὰ «χοροπηδάδικα» εἶναι γεμᾶτα). Ὁ Δημήτρης Ι. Λάμπρου στὸ θεωρητικὸ δοκίμιό του «Ἀναζήτηση» διαφοροποιεῖ τὴν ἔννοια τῆς ἐργασίας ἀπὸ τὴν ἔννοια ἐργο σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι ἔχουν καὶ προσφέρουν (μίσθαρνη) ἐργασία, ἀλλὰ ὄχι (κοινωνελές) ἐργο. Ἀλλὰ αὐτὲς οἱ σκέψεις ἂν καὶ θάπρεπε νὰ προβληματίσουν κάθε διανοούμενο, εἶναι γιὰ πολὺ λεπτεπίλεπτα ἐπίπεδα συνειδήσεως. Ἐδῶ δὲν ἔχουμε νὰ φᾶμε ψωμί καὶ κυττᾶμε τὸ παντεσπάνι...! Ρεμουλά, σὲξ καὶ βία τὰ ἰδανικὰ τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς κοινωνίας. Πρέπει ὁ Ἕλληνας νὰ ἀλλάξει. Ἔχουμε ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀρχαίων μας προγόνων χωρὶς κανένα ἀπὸ τὰ προτερήματά τους. Θεοποιήσαμε τὸν Μамωνά, τὴν Ὑλὴ, καὶ λησμονήσαμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι διφυὲς ὄν, σῶμα καὶ πνεῦμα. Ἔχουμε πολλὰς ἀνάγκες ἀκόμα, ἀλλὰ ἢ ραστώνη μας κατάντησε παροιμιώδης. Δὲ λέω νὰ γίνουμε σάν τοὺς Ἀμερικανούς - - ποὺ εἶναι στὸ ἀντίθετο ἄκρο - - καὶ νὰ πεθάνουμε ἐξαιτίας τοῦ στρές στὰ σαράντα μας ἀπὸ ἔμφραγμα. Ἀλλὰ χάθηκε καὶ ὁ δρόμος τῆς γκαμήλας; Τὰ πολλὰ λόγια ὅμως εἶναι φτώχεια. Δὲν ὑπάρχει ἀνεργία. Δουλειὲς ὑπάρχουν. Ἀπὸ ψευδο-επιστήμονες πῆξαμε. Πάρτε μιὰ τσάπα καὶ ἀρχίστε νὰ σκάβετε. Οἱ ὑδραυλικοί, οἱ ἠλεκτρολόγοι, ἀκόμα καὶ οἱ σκουπιδιάρηδες, ἂν κάνουν σωστὰ τὴ δουλειά τους, μποροῦν νὰ κερδίσουν μιὰ περιουσία. Ὁ Ἀινστάιν εἶχε πεῖ, ὅτι, ἂν ξαναγεννιότανε, θάθελε νὰ γίνει πλασιέ ἢ ὑδραυλικός, γιὰ τὴν ἐλευθερία ποὺ χαρίζουν ἀκόμα αὐτὰ τὰ ἐπαγγέλματα. Τὸ καθ’ ἡμᾶς πιστεύουμε στὴ σοφία τοῦ λεχθέντος: «Κανένας δὲν διδάσκει καλύτερα ἀπὸ τὸ μυρμηγκι, ποὺ δὲν λέει τίποτα». Καὶ τὸν στιλβωτὴ (κοινῶς λουστρο) θὰ τὸν σεβαστῶ, ἂν κάνει καλὰ τὴ δουλειά του καὶ δὲ σὲ κοροϊδεύει (φτύνοντας π.χ. ἀντὶ νὰ βάλει βερνίκι, ὅπως τὰ γυφτάκια)...! Ὁθων Μ. Δέφνερ

Δημοκρατία και «Ύπαρκτος Σοσιαλισμός»

Τό ὅτι ὅλοι ἐπιθυμοῦν τὸν πλοῦτο, γιὰ τὸν ἑαυτό τους φυσικά, στήν Ἑλλάδα ἀλλά καί σέ ὅλον τόν Κόσμο, ὅπως ἀπέδειξαν τὰ πρόσφατα γεγονότα στίς χῶρες τοῦ «Ύπαρκτοῦ Σοσιαλισμοῦ», εἶναι ἓνα ἀναμφισβήτητο πλέον γεγονός. Χῶρος γιά φτωχοῦς, εὐτυχοῦντας ἐν εἰρήνῃ, δέν ὑπάρχει πλέον στόν πλανήτη μας. Κανένας δέν εἶναι πλέον διατεθειμένος νά παραιτηθῇ ἀπό τήν καταναλωτική εὐημερία, γιὰ νά ἐπιδιώξῃ ἄλλες ἀξίες σάν πρωτεύοντες στόχους γιὰ τήν καθημερινή του ζωή καί νά περιθωριοποιηθῇ κοινωνικά.

Ἐξ ἴσου ὁμως προφανές καί ἀναμφισβήτητο γιὰ τὸν κοινό ἀλλά ἀπροκατάληπτο νοῦ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἡ οἰκονομική εὐημερία ἔχει σάν ἥς οὐκ ἄνευ προϋπόθεση τήν ὑπαρξή συσσωρευμένου πλούτου, ἰδιαίτερα σήμερα, ὁπότε οἱ παραγωγικὲς ἐπενδύσεις γίνονται ὁλοένα καί ἀκριβώτερες σέ σχέση μὲ τὸ εἰσόδημα αὐτῶν ποῦ παρέχουν ἐξηρητημένη ἐργασία. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ δεδομένο συνεκτιμώμενο μὲ τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἐπενδύσεις σέ τεχνολογικὰς ἐξοπλισμούς πρέπει νά ἀντικαθίστανται τὸ πολὺ στόν μισὸ χρόνο ἀπ' ὅ,τι παλαιότερα λόγω τῶν συνεχῶς ἐπιταχυνομένων τεχνολογικῶν ἐξελίξεων, προκειμένου νά παραμείνῃ ἡ ἐπιχείρηση διεθνῶς ἀνταγωνιστική, ὁδηγεῖ στοῦ συμπεράσμα ὅτι ὁ πλοῦτος καί συνεπῶς καί τὰ κέρδη τοῦ παρελθόντος δέν ἀρκοῦν σήμερα, γιὰ νά ἐξασφαλίσουν τήν οἰκονομική εὐημερία μιᾶς χώρας.

Ἀπαιτεῖται λοιπὸν ὑπερπλοῦτος καί συνεπῶς καί ὑπερκέρδη, γιὰ νά συντηρηθῇ καί νά εὐδοκιμήσῃ ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη, διαφορετικὰ ἀντίο ἐλπίδες γιὰ εὐημερία (μὲ δανεικά, βλέπετε, «δέν βάφονται αὐγά»!). Παράλληλα ὁμως πρέπει νά σημειωθῇ, ὅτι δέν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ τυπικὴ ἀποδοχὴ ἐνὸς καθεστῶτος τύπου «Ύπαρκτοῦ Σοσιαλισμοῦ» σέ μία δημοκρατικὴ χώρα, γιὰ νά ἐξασφαλισθῇ ἡ εὐημερία, ἀρκεῖ μόνον ἡ πλειοψηφία τῆς νά ἀρνηθῇ τὸν ὑπερπλοῦτο καί τὰ ὑπερκέρδη.

Φυσικά στήν περίπτωση αὐτὴ ἡ εὐημερία δέν ἐξαφανίζεται διὰ νυκτός, ὅταν ἡ χώρα ζῇ μέσα στὰ πλαίσια μιᾶς διεθνοποιημένης οἰκονομίας, δηλ. ὑπάρχουν ἐλευθερίες στήν διακίνηση ἐμπορευμάτων καί κεφαλαίων. Ἡ εὐημερία ὑποχωρεῖ βαθμhdόν, ἐνῶ τὸ ἐναπομένον ὑπόλοιπο ἐξαγοράζεται μὲ οἰκονομικὴ καί πολιτικὴ ἐξάρτηση ἀπὸ τοὺς ὑπερπλούσιους, οἱ ὁποῖοι ἐξασφαλίζουν τὰ ὑπερκέρδη τους μὲ τὸ νά εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ κάθε εἴδους ἐθνικὲς καί πολιτικὲς προκαταλήψεις. Ἡ ὑποχώρηση αὐτὴ τῆς εὐημερίας δέν ὁδηγεῖ ἀπὸ μόνῃ τῆς τοὺς ἐνδιαφερομένους στοῦ ξύπνημα, δηλ. στήν διάγνωση τῆς ἀσθενείας, τῆς σχιζοφρενείας, θὰ μπορούσαμε νά ποῦμε, τοῦ νά ἐπιδιώκουμε τήν εὐημερία μὲ κάθε μέσο, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς ἐξοντώσεως τοῦ πλούτου, δηλ. τοῦ μέσου τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ τήν ἥς οὐκ ἄνευ προϋπόθεση γιὰ τήν εὐημερία.

Μὲ τὸ δίκιο του θὰ διερωτηθῇ κανεὶς: μὰ εἶναι τόσο πολλοὶ οἱ σχιζοφρενεῖς μεταξύ μας; Καί ὁμως εἶναι, καί ἡ ἐξήγηση τοῦ φαινομένου εἶναι πολὺ ἀπλῇ. Ἄν θεωρήσουμε ὅτι ἡ δημοκρατία δέν εἶναι αὐτοσκοπός, ἀλλὰ μέσο γιὰ τήν δημιουργία ἐνὸς καταλλήλου κοινωνικοῦ πλαισίου, γιὰ τήν ἀ-

νάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου, το πλαίσιο αυτό το ονομάζουμε *έλευθερία*. Στο σημείο αυτό φτάσαμε ήδη στα σύνορα του υπερβατικού, διότι από την σκοπιά της πρακτικής εφαρμογής ή *Έλευθερία* είναι ιδανικό ανέφικτο, διότι όλοι έχουμε και μιὰ υλική υπόσταση και συνεπώς και μιὰ υλική εξάρτηση από το περιβάλλον, μέσα στο οποίο επιβιώνουμε ανταλλάσσοντας ένα μέρος της ελευθερίας μας, άλλος μικρό και άλλος μεγάλο, ανάλογα με τις υλικές μας απαιτήσεις.

Κανείς όμως δεν συνειδητοποιεί εύκολα το γεγονός της ανταλλαγής, κάτι δηλ. το οποίο αποτελεί την ής ούκ άνευ προϋπόθεση για την απαλλαγή από την «σχιζοφρένεια» του να θέλη κανείς να εϋμερή υλικά και ταυτόχρονα να είναι ελεύθερος από τα δεσμά του υλικού κόσμου, τα όποια εκφράζονται με την μορφή της οικονομικής εξάρτησης από τον πλούτο.

Ο πλούτος λειτουργεί σαν ένα άορατο δυναμικό πεδίο, το οποίο μās ελέγχει σ' έναν μεγάλο βαθμό, αντλώντας την δύναμή του από τις δικές μας συνειδητές ή ασυνειδητές επιθυμίες για πλούτο και υλική δύναμη, την οποία εξασφαλίζει αυτός σε όποιον τον έχει.

Όλα αυτά που ελέχθησαν με μεγάλη συντομία ίσως να αφήσουν κάποιες αμφιβολίες, όμως ένα πολύ πρακτικό παράδειγμα θα μπορούσε να ξεκαθαρίσει την όμιχλη, μέσα στην οποία κινείται ή σκέψη μας, μιὰ όμιχλη που είναι δημιουργήμα της αδυναμίας μας να καταλάβουμε τον *εαυτό* μας. *Ας υποθέσουμε, ότι θα γινόταν ένα δημοψήφισμα με ένα μόνο ερώτημα: Να γίνουν περισσότεροι και να πλουτίσουν περισσότερο οί πλούσιοι; Ποιό πιστεύετε, ότι θα είναι το ποσοστό του ΝΑΙ; Έγώ προσωπικά θα έλεγα 5-7%, ίσως κάποιοι να πιστεύουν ότι θα ήταν 30% ή και κάτι παραπάνω. Το διαπιστούμενο γεγονός δεν αλλάζει ποιοτικά, έφ' όσον βρισκόμαστε κάτω του 50%.*

Ο πλούτος φυσικά θα εξακολουθήσει να μεγαλώνει παγκόσμια, *ό,τι* και αν ψηφίζουμε *εμείς*, όσο όλοι, συμπεριλαμβανομένων και *ήμῶν*, θα αγωνίζονται για περισσότερη υλική εϋμερία, διότι το «πεδίο» του θα *ένισχύεται*. Το μόνο που θα *επιτύχουμε* *εμείς* με την ψήφο μας, που κάθε μέρα την δίνουμε *ατυπα* με τα πεζοδρόμια, τις *άπεργίες* και τις *καταλήψεις*, θα είναι να υποβιβάζομαστε σαν Κράτος σε «παρία» της παγκόσμιας οικονομίας, και να χάσουμε τις πλουτοπαραγωγικές μας πηγές, που θα είμαστε *άνικανοι* να *εχμεταλλευθούμε*, διότι θα είμαστε *de facto* Κούβα ή Β. Κορέα, με *άνοικτα* όμως *σύνορα*!

Το γεγονός ότι έχουμε σήμερα τυπικά μιὰ φιλελεύθερη κυβέρνηση δεν αλλάζει τίποτα στο γεγονός του δημοψηφίσματος, το οποίο πραγματοποιήθηκε *σιωπηρά* και *άντικατοπτρίζεται* ουσιαστικά στα ποσοστά συμμετοχής του δημόσιου τομέα στο *έθνικο προϊόν* καθώς και στην *επιθυμία* του 90% των νέων να γίνουν *υπάλληλοι* και *εί δυνατόν* *δημόσιοι*. Το γεγονός αυτό δείχνει *άμεσα*, ότι *κάποιοι*, *ας* *πούμε* το 70%, έχουν *βάλει* σαν *στόχο* τους να *υποτάξουν* την *μειοψηφία* των *δημιουργικών επιχειρηματιών*, για να τους *αρμέγουν* *επί σταθερᾶς βάσεως*, και *όλα* αυτά με *άνοικτα* *σύνορα*

→
και σχεδόν ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων. "Αν είναι δυνατόν!

Και όμως, τυπικά τουλάχιστον, φαίνεται δυνατόν σε κάθε δημοκρατία, στην πράξη όμως είναι ανέφικτο, διότι τόσο τα κεφάλαια όσο και τα δημιουργικά μέλη της κοινωνίας θα μεταναστεύσουν, αφήνοντας πίσω τους ά-
νυπεράσπιστους τους θαυμαστές του Χότζα, οι οποίοι θα γίνουν τότε ή «ά-
γελάδα» που θα αρμέγεται από το διεθνοποιημένο κεφάλαιο, χωρίς έναλ-
λακτικές λύσεις και χωρίς να θιγούν οι δημοκρατικοί θεσμοί.

"Όσο για την ελευθερία του ατόμου, αυτή θα περιορισθῇ ἐκ τῶν πραγ-
μάτων στην ἐπιλογή τῶν καναλιῶν τῆς τηλεοράσεως, τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς
θα ἐλέγχονται ὅλα ἔμμεσα ἀπὸ τὸ διεθνοποιημένο κεφάλαιο, μιά και εἶναι
γνωστὸ ὅτι καὶ οἱ ἀγελάδες στοὺς σταύλους κατεβάζουν πιὸ πολὺ γάλα, ὅ-
ταν ἀκοῦν τὴν κατάλληλη μουσική...

Δρ. Κ. Τομόπουλος

ΔΙΑΛΕΧΤΗ ΖΕΥΓΩΛΗ-ΓΛΕΖΟΥ

Ἀπροστάτευτοι καὶ μόνοι

Ἀπορῶ!

Πῶς ἓνα στίχο πιά νὰ γράψω δὲν μπορῶ;

Τί ἐγένεν ἐκείνη ἡ τέχνη μου ἡ πηγαία,

ποὺ οἱ στίχοι μου ἀναβλύζαν ἔτσι ὡραῖα;

"Ὅπως νάναι, κι ἀπόψε ἡ νύχτα ξημερώνει.

Μεγάλοι κίνδυνοι ἀπειλοῦνε τὴν πατρίδα

—τὴν πατρίδα φοβερίζουνε οἱ γειτόνοι—

κι' εἴμαστε ἀπροστάτευτοι κι' ὥς πάντα μόνοι.

Ἀπορῶ!

Στίχους νὰ γράφω ἀκόμη βλέπω ὅτι μπορῶ.

Εἶναι ὁ πόνος μου ὁ βαθύς, εἶναι ἡ πληγὴ μου ἡ ἀνοιχτή,

ποὺ ἔρριξαν σπόρο κι' ἀνοιξε λουλούδι,

κι' ἀπὸ τὴν πονεμένη μου ψυχὴ

στὸ φῶς ἀνέβηκε, ὅπως κι' ἄλλοτε, τραγοῦδι.

...“Ελληνας καλεῖσθαι...

“Ήμουν τότε φοιτήτρια τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν. Καθὼς ἔμενα στὸν Πειραιᾶ, χρησιμοποιούσα καθημερινὰ τὸν Ἡλεκτρικὸ Σιδηρόδρομο, τὸν ὁποῖο εἶχα κατὰ κάποιον τρόπο μετατρέψει σὲ πρόχειρο ἀναγνωστήριο. Θέλω νὰ πῶ, ὅτι ἔκανα αὐτὸ ποὺ συνήθιζαν ὅλοι σχεδὸν οἱ φοιτηταὶ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ. Γιὰ νὰ κερδίσουμε χρόνο, μελετούσαμε τὰ «εὐκόλα» μαθήματα κατὰ τὴν διαδρομὴ. Εἴχαμε δηλαδὴ καθημερινὰ μαζί μας «τὸ βιβλίο τοῦ τραίνου».

Στ’ ἀλήθεια, ποτὲ δὲ μπόρεσα νὰ ἐξηγήσω, γιατί ἐκείνο τὸ μεσημέρι ἄλλαξα τὴ συνήθειά μου. Θὲς ἀπὸ κούραση εἶτε ἀκεφιά γιὰ μελέτη, θὲς ἀπὸ κάποια – ἀνεξήγητη – παρόρμηση, προτίμησα νὰ ἀγοράσω μιὰ ἐφημερίδα, κίνηση σπάνια γιὰ μένα.

Καὶ αὐτὸ ἔγινε ἡ αἰτία, νὰ γνωρίσω τὸν φίλο μου Ζὰν Μισελέ.

Ἡ ἐφημερίδα ἦταν ἡ «Βραδυνή». Καὶ στὴ δευτέρη σελίδα τῆς ἐκείνης ἀκριβῶς τὴν ἡμέρα εἶχε δημοσιεύσει μιὰ ἐπιστολὴ, ποὺ τῆς εἶχε στείλει κάποιος μαθητὴς γυμνασίου ἀπὸ τὴν Ἑλβετία, ὁ ὁποῖος ἀγόραζε ἐλληνικὲς ἐφημερίδες, ὅπως μοῦ ἐξήγησε ὁ ἴδιος ἀργότερα.

Ἡ ἐπιστολὴ ἄρχιζε ἔτσι ἀκριβῶς:

“*Εἰμὶ ἐλβέτιος μαθητὴς ὅς παλαιὰν ἐλληνικὴν γλῶσσαν μανθάνει. Ἄν βουλοίμην ἔχειν φίλον ἐλληνικόν, ὅς ἐμοὶ ἐπιστολάς γράψειεν ἄν. Διδασκόμεθα ἐν τῇ Σχολῇ. Ἡ γλῶσσα ἡ ἐλληνικὴ λίαν καλὴ ἐστίν. Ἡ νεωτέρα παρέχει ἐμοὶ πλείστας δυσκολίας...*”.

Ἐντυπωσιάσθηκα καὶ συγκινήθηκα. Τοῦ ἔγραψα, στὰ γαλλικά, τὴν ἴδια κιόλας ἡμέρα. Ἔμενε κάπου ἔξω ἀπὸ τὴ Νεσατέλ.

Ἡ ἀπάντησή δὲν ἄργησε νὰ ἔρθει.

“*Υπὲρ τῆς δεσποίνης*

A.....

ἐν τῇ ὁδῷ.... τοῦ λιμένος Πειραιῶς εἰς ΕΛΛΑΔΑ”.

Ἦταν ἐνθουσιασμένος:

“... *Ἐλαβον ἐπιστολάς πολλὰς. Εἰσὶν*

ἐν τῇ νέᾳ ἐλληνικῇ. Οὐ κατανοῶ. Ἀτυχέστατα οὐκ ἀποκρίνομαι τοῖς ἄλλοις. Κατένόησα τὴν ὑμετέραν, ὅτι ἐν τῇ γαλλικῇ γέγραπται».

Ἔτσι ἄρχισε μιὰ ἀλληλογραφία πυκνὴ καὶ μιὰ φιλία σταθερὴ καὶ γόνιμη. Ζητοῦσε πληροφορίες γιὰ χίλια δυὸ πράγματα. Κάθε τὶ τὸ ἐλληνικὸ τὸν μάγευε. “Ονειρό του, τὸ προσκύνημα στὴν Ἑλλάδα.

“... *Ἐν τῇ σχολῇ μανθάνομεν περὶ τῶν φιλοσόφων, τῶν ποιητῶν, τῶν παντοίων στρατηγῶν. Θαυμάζομεν σφόδρα...*”.

Ἐθαύμαζα καὶ ἐγώ. Ἐθαύμαζα τὸν ἐλληνιστὴ καθηγητὴ του, ποὺ εἶχε ἐμφυσήσει τόσο ἀγάπη γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα σ’ αὐτοὺς τοὺς 16χρονοὺς μαθητάς, ποὺ εἶχε ἐπιτύχει νὰ διδάξει τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ σὰ ζωντανὴ γλῶσσα σὲ παιδιὰ ποὺ εἶχαν διαφορετικὸ ἀλφάβητο. Ἔκανα συγκρίσεις καὶ μελαγχολοῦσα. Ἐθαύμαζα ἀκόμη τὴν εὐχέρεια καὶ τὴν περιγραφικὴ ἐφευρετικότητά τοῦ φίλου μου.

“*Φιλότητῃ Ἄννα, εὐρίσκομαι μετὰ τῶν ἐμῶν σχολικῶν ἑταίρων ἐν τοῖς ὅρεσιν. Ἡ χιῶν πολλὴ ἐστί, τὸ ψῆχος δριμύ.*

Ἄγω σὺν ζύλοις ἐπὶ τῇ χιόνι!”

Εἶχε πάψει ἀπὸ καιροῦ νὰ ὑπογράφει στὰ Γαλλικά. Δὲν ἦταν πιά ὁ Ζὰν Μισελέ. Εἶχε γίνει ὁ Ἰωάννης Μιχαλέτος.

Φαίνεται, ὅτι εἶχε ἐπηρεάσει καὶ τοὺς φίλους του, γιατί δειλὰ-δειλὰ ἄρχισαν καὶ ἄλλα παιδιὰ νὰ μοῦ στέλνουν δυὸ-τρεῖς λεζούλες, μὲ τὴν ὑπογραφή τους ἐξελληνισμένη:

Etienne Gilliardin — Στέφανος Ζιλιαρδίνος

Catherine Michaud — Αἰκατερίνη Μισώτου

Josephe Temprat — Ἰωσήφ Τεμπράτος.

Προσπαθοῦσα νὰ φαντασθῶ αὐτὴ τὴν παρέα τῶν νέων παιδιῶν στὸ μικρὸ ὄρεινὸ καὶ γραφικὸ χωριουδάκι τῆς Ἑλβετίας, ποὺ μὲ τὶς εὐαίσθητες κεραεῖες τοὺς εἶχαν συλλάβει τὸ πανανθρώπινο μήνυμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ποὺ τὶς ἐλεύθερες ὥρες τοὺς ἔσκυβαν μὲ ἔρωτα ἀληθι-

νό, για να κοινωνήσουν, να αφομοιώσουν, να ιδιοποιηθούν το προαιώνιο «καλόν» και «κάλλος», καταθέτοντας σάν ιδεατή πληρωμή, πρόθυμα, ταπεινά και καταυποχρεωμένα, ακόμη και το όνομά τους.

.....

Το πολυπόθητο ταξίδι του Ζάν στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε, μόλις τέλειωσε το Γυμνάσιο. Ήλθε και με βρήκε άμέσως. Μου μίλησε αρχαία, αλλά δεν τον κατάλαβα. Είχε προκύψει μιὰ δυσκολία, πού με την γραπτή επικοινωνία μέχρι τότε δεν είχε γίνει αντιληπτή. Μιλούσε με την έρασμιακή προφορά. Δοκίμασα να τον μιήσω στα μικρά μυστικά των διφθόγγων· προσπάθησε φιλότιμα να ξεχάσει τον τρόπο πού είχε διδαχθεί, γιατί κατάλαβε άμέσως, πόσο μέλος και πόσος ρυθμός χάνονται με το φτιαχτό και πεποιημένο έρασμιακό ιδίωμα, δυσκολευόταν όμως έμφανέστατα. Ή συνήθεια τόσων έτών δεν ήταν εύκολο να παραμερισθεί από τη μιὰ μέρα στην άλλη. Καταφύγαμε στα γαλλικά και ή περιήγηση άρχισε από την «Έλλάδα της Έλλάδος», όπως αποκαλούσε την Αθήνα.

Είχα προετοιμασθή για την ξενάγηση από καιρό και ήμουν πανέτοιμη. Στοιχεία, βιβλία, σχεδιαγράμματα, τὰ πάντα στην έντέλεια. Ή κατάληξη ήταν να με ξεναγήσει εκείνος.

Απορούσα και για τις πηγές του και για τις γνώσεις του και για τη μνήμη του. Παρ' όλα αυτά κάτι σάν θλίψη πλανιόταν στο πρόσωπό του, μιὰ μελαγχολία, πού δεν την έκρυβε. Καθώς ανεβαίναμε τὰ σκαλοπάτια του 'Αρχαιολογικού Μουσείου, του τὸ παρατήρησα.

— Έχετε δίκιο, μου άπάντησε. Και είναι κάτι πού θέλω να σάς τὸ πῶ. Πολλές φορές μέχρι τώρα έρχονταν στιγμές πού στενοχωριόμουν αφάνταστα, γιατί να μην έχω γεννηθῇ Έλληνας. Τώρα όμως μου συμβαίνει κάτι σοβαρότερο. Πῶς να τὸ περιγράψω; Είναι λίγο ακαθόριστο. Κάτι σάν ζήλεια, σάν να μειονεκτῶ, σάν να αισθάνομαι ακόμη και ένοχη πού δεν είμαι Έλληνας.

Του θύμισα τὸν 'Ισοκράτη: «... τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκεν μηκέτι τοῦ γένους, ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι, καὶ μᾶλλον Ἑλλήνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείας τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας».

Τὰ μάτια του έλαμψαν. Φυσικά και γνώριζε τὸν αφορισμὸ του 'Ισοκράτη. Φαίνεται όμως, ὅτι ήθελε να εἰσπράξει τὴν επιβεβαίωση από χεῖλη έλληνικά, γιατί στή συνέχεια έδειξε άπόλυτα ικανοποιημένος και ή διάθεσή του άλλαξε.

— Ξέρετε, μ' αὐτὸ πού εἶπατε νοιώθω σάν ἐπίτιμος Ἀθηναῖος πολίτης. Κι αὐτὸ μου χαρίζει μιὰ φωτεινὴ ζεστασιά, νά, σάν τὸ χαμόγελο αὐτοῦ τοῦ νέου.

.....

Τὴν ἄλλη μέρα με τὸν Πausania ὑπὸ μάλης ξεκίνησε, για να γνωρίσει τὴν Ἑλλάδα. Εἶχε μόνον ἓνα μῆνα καιρό. Τὸν Σεπτέμβριο έπρεπε να βρίσκεται στή Σορβόνη, ὅπου θὰ άρχιζε τὶς ἐπίσημες κλασσικές του σπουδές.

Σιγά-σιγά ἐκ τῶν πραγμάτων ή ἀλληλογραφία μας άραιώσε και κάποτε σταμάτησε έντελῶς. Μετὰ από χρόνια έμαθα, ὅτι εἶχε γίνει καθηγητὴς στή Σορβόνη, αὐθεντία στήν Ἑλληνικὴ Παιδεία. Χάρηκα, αλλά μου φάνηκε τόσο φυσικό. Τὸ περίμενα.

Μόλις τὴν περασμένη χρονιά άποφάσισα να τὸν ἀναζητήσω ἐκ νέου, γράφοντας στήν παλιά του διεύθυνση. "Ένα εὐγενέστατο γράμμα από τὸν πάστορα τοῦ χωριοῦ με πληροφόρησε ὅτι ὁ καθηγητὴς Ζάν Μισελέ κατοικεῖ στήν Ch...B... τῆς Ἑλβετίας, στὸν ἀριθμὸ τῆς Avenue Des... Amazones!

Δεν νομίζω ὅτι εἶναι τυχαῖο. Βάζω στοίχημα ὅτι ὁ 'Ιωάννης Μιχαέλος πρῶτα θὰ ἔκανε ἓνα κατάλογο ὁδῶν με ελληνικό ὄνομα και μετὰ θὰ διάλεξε τὸ σπίτι, ὅπου θὰ στέγαζε τοὺς ελληνικοὺς θησαυροὺς του, ὑλικούς και πνευματικούς. Τὰ βιβλία του, τὰ ἀρχεῖα του και τὴν Ἑλληνικότητά του.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

W.K.C. GUTHRIE, *Οἱ Ἑλληνες φιλόσοφοι,*
ἀπὸ τὸ Θαλῆ ὡς τὸν Ἀριστοτέλη

Θὰ μπορούσα νὰ πῶ χωρὶς καμμιὰ ἐπιφύλαξη, ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ καθηγητῆ Γκάθρου δὲν προσθέτει ἀπολύτως τίποτα στὶς ἀρχαιοελληνικὲς σπουδές, ἀλλ' οὔτε καὶ μπορεῖ νὰ μειώσῃ κατὰ τι τὴν αἴγλη τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων, τῶν ὁποίων τὸ ἔργο ἀνέλαβε ἐργολαβικὰ νὰ νοθεύσῃ, ν' ἀμαυρώσῃ καὶ νὰ γελοιοποιήσῃ, ἄρα δὲν ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἄξιον σπουδῆς. Τὸ παρουσιάζω ὁμῶς μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δοῦν οἱ ἀναγνώστες μας μὲ τί πνευματικὰ σκύβαλα τρέφονται οἱ νέοι τῆς Εὐρώπης — ἄρα καὶ οἱ δικοὶ μας νέοι — πού 'χουν τὴν ἀτυχίαν νὰ «πέσουν» σὲ καθηγητὲς σὰν τὸν Γκάθρου, τὸν συγγραφέαν τοῦ βιβλίου ἐτοῦτου... Γιατί τὸ βιβλίον αὐτὸ «*βασίζεται σὲ μιὰ σύντομη σειρὰ παραδόσεων προορισμένων γιὰ ἀκροατήριον φοιτητῶν, πού σπουδάζουν ὁ,τιδήποτε ἄλλο παρὰ κλασσικὴν φιλολογίαν*» (σελ. 11). Ἐπειδὴ, λοιπόν, οἱ φοιτητές, πού «*σπουδάζουν ὁ,τιδήποτε ἄλλο παρὰ κλασσικὴν φιλολογίαν*», ἄρα δὲν ἔχουν τὴν ἀνάλογον ὑποδομὴ καὶ συνεπῶς εἶναι εὐάλωτοι, ἀκοῦνε διάφορα πράγματα περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ «*τοὺς δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση ὅτι στὴ βάση μεγάλου μέρους τῆς νεότερης εὐρωπαϊκῆς σκέψεως συναντᾷ κανεῖς τίς ἑλληνικὰς ιδέας...*», ὁ «καλὸς» αὐτὸς καθηγητὴς ἀνέλαβε τὸ βαρὺ ἔργον νὰ τοὺς «προσγειώσῃ» καὶ νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ στὸ «σωστὸ δρόμον», γιὰτι αὐτὰ πού ἀκοῦνε περὶ Ἑλλάδος «*εἶναι λάθος, ἀποτέλεσμα παραμορφωτικῶν φακῶν...*» (ὁ.π.).

Ἴδου λοιπόν ἡ «πραγματικότης», ὅπως τουλάχιστον τὴν ἐννοεῖ καὶ τὴν παρουσιάζει στοὺς φοιτητὰς τοῦ ὁ καθηγητῆς Γκάθρου: Οἱ Ἑλληνες τῆς ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς (Παρμενίδης, Ἡράκλειτος, Ἐμπεδοκλῆς, Πυθαγόρας κ.ο.κ.), ἀλλὰ καὶ τῆς κλασσικῆς τοιαύτης (Πλάτων, Πρωταγόρας, Φειδίας, Ἀριστοτέλης κ.ο.κ.) «*βρίσκονταν πολὺ κοντὰ στὸ μαγικὸ στάδιον τῆς σκέψεως*», γι' αὐτὸ καὶ ὅταν ἀποφασίσῃ νὰ τοὺς μελετήσῃ κανεῖς, «*ὀφείλει*

Ὁ «Ὠκεανός», ὁ πλοίαρχος καὶ ἡ τιμὴ τῶν ναυτικῶν

«Καπετάνιο Ὁκλεφόρ, ἔχετε τὰ πιστόλια σας; — Ἐκτελέστε ἐπὶ τόπον ὁποῖον προσπαθῆσῃ νὰ περάσῃ μπροστὰ ἀπὸ μιὰ γυναῖκα!»

[Βικτωρ Οὐγκώ]

Ἡ παραπάνω προσταγὴ τοῦ πλοίαρχου Χάρβεϋ, κυβερνήτου τοῦ ναυαγήσαντος ὑπερωκεανείου «*Νορμανδία*», ἀπὸ τίς ἀρχές τοῦ περασμένου αἰῶνος πρὸς τὸν ἀντιπλοίαρχόν του εἶναι ἓνα μνημεῖον γιὰ τὸν κώδικα ναυτικῆς τιμῆς, πού μᾶς ἄφησε ὁ μεγάλος συγγραφεὺς τῶν «*Ἀθλίων*» (1802-1885).

Θυμήθηκα τὸ παραπάνω τώρα, πού ἐσεῖσθῃ ὁ κόσμος μὲ τὸν δικόν μας «Ὠκεανόν», πού βυθίστηκε πρόσφατα στὸν Ἰνδικὸ ὠκεανόν. Ὁ κόσμος ἐβούηξε ἀπομονώνοντας ὠρισμένα γεγονότα, πού εἶναι ἐντελῶς χαρακτηριστικὰ καὶ δὲν ἐπιδέχονται ἄλλην ἐκδοχή· διότι προβάλλονται διάφορα συμπερόντα καὶ μεγαλοποιήσεις καὶ «συκοφαντίες» μὲ τὸ σχῆμα ὅτι ἡ ναυτιλιακὴ παράδοσις τῆς χώρας μας καὶ ἡ διάσωσις ὄλων (ἐπιβατῶν καὶ πληρωμάτων) δὲν προσφέρεται δι' ἐκμετάλλευσιν καὶ χάριν ἀνομολογήτων συμφερόντων. Διετάχθη ἀνάκρισις καὶ

→

νά διεισδύση στις ασύνειδες προϋποθέσεις της εποχής εκείνης...» (σελ. 21). Συνεχίζοντας την παρουσίασή του ο καθηγητής, και επεξηγηματικά κατά κάποιον τρόπο, μās πληροφορεί ότι ο Πυθαγόρας, για παράδειγμα, δεν ήταν εντελώς πρωτόγονος: «'Η όμοιοτήτά του με τον πρωτόγονο φτάνει ως ένα σημείο αλλά όχι πιά πέρα. 'Ηταν μαθηματική μεγαλοφυΐα... 'Η κλίση του προς τὰ μαθηματικά επέδρασε βαθειά σέ όλη του τη σκέψη. 'Αλλά τὰ ασύνειδα αξιώματά του την έκαναν νά μουχλιάση κι αυτή...»! (σελ. 24). "Όσον άφορά στον Θαλή τον Μιλήσιο, πού ή άνθρωπότητα «έντελώς άδικοιολόγητα» τον κατατάσσει μεταξύ των σοφών, δεν ήταν παρά ένας μάγος: «'Η εύρωπαϊκή φιλοσοφία, ως προσπάθεια για τή λύση των προβλημάτων του κόσμου μόνο με τή λογική, ως αντίθεση στην παραδοχή έρμηνειών καθαρά μαγικών ή θεολογικών, έμφανίστηκε στις εύπορες έμπορικές πόλεις της 'Ιωνίας...». (Αυτό για νά είμαι ειλικρινής, δεν τό πολυκαταλαβαίνω» σελ. 32). 'Η πρόβλεψη πάντως της έκλειψης ήλίου από τό Θαλή «μπορεί νά θεωρηθή πετυχημένη αλλά πλαστή (bien trouné), πού στόχο είχε νά μās δώση κατά προσέγγιση την εποχή πού έζησε. (Πρωτότυπη θεώρηση!) Μιά τέτοια πρόβλεψη δεν ήταν καθόλου άδύνατη με τή βοήθεια των βαβυλωνιακών άρχείων, τὰ όποια —όπως λέγεται— τὰ είχε μελετήσει ό Θαλής» (σελ. 34: στο σημείο αυτό επιτρέψτε μου, αγαπητοί άναγνώστες, νά διατυπώσω δύο άπλά έρωτήματα, κι όποιοι μπορεί άς με διαφωτίση: Ιον Οί πρωτόγονοι γνωρίζουν γράμματα; Πώς μελέτησε τὰ άρχεία ό Θαλής, πού ήταν πρωτόγονος; 2ον Τί απέγιναν τὰ περιβόητα άρχεία «των μεγάλων πολιτισμών»);. "Όμως κι ό 'Αναξιμανδρος ήταν πρωτόγονος! «Ζούσε σέ εποχή πού τό ύπερφυσικό θεωρούνταν άναμφίβολα άληθινό, σέ εποχή πού άπέδιδαν τίς δυνάμεις της φύσης στις ένέργειες άνθρωπομορφικών θεών, όπως ό Δίας ή ό Ποσειδώνας και ως τότε άναζητούσαν την καταγωγή του Σύμπαντος σέ άλλόκοτες ιστορίες, πού μιλούσαν για σεξουαλική ένωση Ούρανού και Γής, δύο δηλαδή τεράστιων πρωταρχικών θεοτήτων —έτσι έβλεπαν τὰ δύο αυτά στοιχεία — και για κάποιο άλλο γιγάντιο πνεύμα πού τὰ είχε διαχωρίσει...» (σελ. 37). 'Ο «πρωτόγονος» ώσαύτως 'Αναξιμένης «όμιλεί περί ψυχής, έμψυχου σύμπαντος κ.λπ., πού είναι κληρονομιά της προλογικής σκέψης, γιατί ή ύλική αντίληψη για την ψυχή ως άέρα ή πνοή είναι βέβαια πρωτόγονη και οι άνθρωπολόγοι βρήκαν άντιστοιχίες στις ιδέες μεταξύ των άγρίων λαών σέ όλο τον κόσμο.

έπιφυλασσόμεθα νά ιδούμε τί θά βγάλη...

Ξένα δημοσιογραφικά φύλλα και αναλύσεις θεωρούν άπορίας άξιον, πώς ό πλοίαρχος 'Αρβανās δεν έλαβεν ύπόψει τό τηλεφώνημα με την άπειλή βόμβας τρομοκρατών, παρά τό γεγονός ότι πριν από την άναχώρησή του γνωστοποιούσε, ότι μέσα σέ τούρτα πού προμηθεύτηκε ή έπιμελητεία του πλοίου ήταν κρυμμένος έκρηκτικός μηχανισμός! 'Επίσης προστίθενται και φρικτές κατηγορίες, ό-τι: α) 'Ο πλοίαρχος είπε: «ό σώζων έαυτόν σωθήτω»! β) Οί 400 έπιβάτες έγκατελείφθησαν στην τύχη τους, άφού τό πλήρωμα έξησφάλισε για τον έαυτό του τὰ δύο μηχανοκίνητα σωστικά σκάφη πού διέθετε τό πλοίο! γ) Τό πλήρωμα έσπρωχνε βάνουσα γυναικες και παιδιά, πού άγωνίζονταν για μία θέση στις σωστικές λέμβους! (έπιβάτης Τζών Χίκλιν).

Μετά από αυτά προσετέθησαν και άλλες συγκλονιστικές λεπτομέρειες στις έφημερίδες της επομένης (7.8.91): 'Ο ήρωας στο πρότυπο του καπετάνιου Χάρβεϋ βρέθηκε στο πρόσωπο ενός καλλιτέχνη (θαυματοποιού), ό όποιος: — αυτόκλητος έκυριάρχησε στη γέφυρα, — ένενύχωσε και κατηύνασε τό πανικόβλητο πλήθος των ναυγών, — τούς έβαλε μουσική, για νά τούς ήρμηση!.. — έπεσκεύασε τον άσύρματο, για νά δίνη τό στίγμα του ναυαγίου με τό SOS. Και κατάφερε νά τούς διασώση ήρεμα μέσα από τον πανικό τους. 'Ηταν ό 29χρονος 'Αγγλος 'Ιούλιος Μπάτλερ (πού σημαίνει «ύπηρέτης», μάλλον «διάκονος άρ-

Καί βέβαια μεταξύ τῶν πρωιμιωτέρων Ἑλλήνων μέ τήν ἰδέα αὐτή συνδυάζονταν ἡ ἄλλη, ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ὡς σύνολο ἐμψυχος...» (σελ. 38). «Κι ὅπως τὸ Σύμπαν εἶναι “κόσμος”, τακτοποιημένο δηλαδή σύνολο, ἔτσι πίστευαν ὅτι κι ὁ καθένas μας εἶναι “κόσμος” σέ μικρογραφία. Εἴμαστε ὀργανισμοί του καὶ ἀναπαράγουμε τίς δομικὲς ἀρχές τοῦ μακρόκοσμου. Καὶ μελετώντας αὐτὲς τίς δομικὲς ἀρχές ἀναπτύσσουμε καὶ ἐνθαρρύνουμε τὰ στοιχεῖα τῆς μορφῆς καὶ τάξης μέσα μας. Ὁ φιλόσοφος ποὺ μελετᾷ τὸν “κόσμο” γίνεται “κόσμιος ψυχικά”» (σελ. 44).

Τέτοιοι ἦταν σύμφωνα μέ τὸν καθηγητὴ Γκάθρου οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλληνες, κι ὅχι ὅπως ἐπὶ αἰῶνες πιστεύει σύμπασα ἡ φιλοσοφοῦσα καὶ καλλιευνοῦσα ἀνθρωπότητα. «Μάγος», λοιπόν, ὁ Ἡράκλειτος, ὁ γίγαντας αὐτὸς τῆς σκέψης, ποὺ μέ ἥρωικὴν ἀτρεμία ἄδραξε τὴ σπάθα τοῦ Λόγου κι ἔταμε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τὸ Χάος τοῦ Ἀγνώστου κι ἔθεσε ὅρια τοῦ Ναοῦ κι ἀνοίξε καὶ δικτύωσε λεωφόρους τῆς Σκέψης καὶ συνέθεσε καὶ συνέπνευσε Κόσμον· «τόνδε κόσμον τῶν αὐτῶν πάντων, ὅστις ἦν αἰεὶ καὶ ἔστι καὶ ἔσται πῦρ αἰεῖζιον». Κόσμον ποὺ «οὔτε τίς θεῶν οὔτε τίς ἀνθρώπων ἐποίησεν», ὅπως πιστεύουν «οἱ δημιουργοὶ τῶν μεγάλων πολιτισμῶν», οἱ πλανημένοι κι ἐξαπατητὲς ἐρημίτες, μέ τοὺς ὁποίους διὰ ἰσχυρῶν δεσμῶν συγγενείας δένεται ὁ κ. καθηγητής! «Πρωτόγονος» ὡσαύτως κι ὁ Παρμενίδης, «ὁ θεμελιωτὴς τοῦ ἰδεοκρατικοῦ καὶ ὑλιστικοῦ καὶ νοησιοκρατικοῦ καὶ πραγματοκρατικοῦ Ἑνισμοῦ· ὁ τετραγωνικώτερος καὶ ἀρτιμελέστατος αὐτὸς Νοῦς, ποὺ μόνος αὐτὸς διευτύπωσε, μέ διὰ μόνου λόγια, τὴν ἐνότητα τῶν πάντων». Τὸ ἀδιαίρετον τοῦ Σύμπαντος, τὸ ὁποῖον «οὐδὲ πότε ἦν οὐδ' ἔσται, ἐπεὶ νῦν ἔστιν ὁμοῦ, πᾶν, ἐν συνεχῇ· ἐπεὶ ταῦτόν ἐστιν νοεῖν τε καὶ εἶναι»... Ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ περιμένη κανεὶς τίποτα ἀπὸ βροτοὺς ποὺ ἀγνοοῦν τὰ πάντα· γιατί ἡ ἀμχανία κι ὁ δογματισμὸς διευθύνει τὸν πλανώμενο νοῦ τους, ἔτσι ὥστε περιφέρονται τυφλοὶ καὶ κουφοὶ συνάμα, χάσκοντας, σὰν ἄκριτος ὄχλος» (Παρμ. ἀποσπ. 6).

Ὁ καθηγητὴς Γκάθρου δὲν πῆρε ὅμως καθόλου «μυρωδιά» ἀπὸ δαῦτα προσκολλημένος σταθερὰ στίς «χῶρες τῶν μεγάλων πολιτισμῶν», ἤτοι τοῦ βαβυλωνισμοῦ, τοῦ φοινικισμοῦ καὶ χαλδαϊσμοῦ, λησμόνησε ὁ δύσμοιρος ὅτι ἀναφέρεται στὴν Ἑλλάδα, στὴν πατρίδα τοῦ Λόγου καὶ τῆς Λογικῆς, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης καὶ μέ τὴ σιγουριά.

→ τῆς!) στὴ θέση τῶν φυγάδων ναυτικῶν τοῦ πλοίου (!), ὁ ὁποῖος πλαισιώθηκε καὶ ἀπὸ δυὸ-τρεῖς ἐθελοντὲς ἥρωες μέσα στὴν ψυχολογία τοῦ θανάτου, ἀφοῦ τὸ πλοῖον ἀνεμένετο νὰ καταποντισθῇ ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή.

Τὶ μπορεῖ μέσα ἀπὸ αὐτὰ νὰ καταλογισθῇ ἀπὸ τώρα: 1. Ὁ πλοίαρχος δὲν λέει ποτέ: σωθῆτε, ὅποιος μπορεῖ. 2. Ὁ πλοίαρχος δὲν ἐγκαταλείπει τὸ πλοῖο ποτέ! Ἄν θὰ ἐχρειάζετο νὰ κινηθῇ ἀξιωματικὸς γιὰ τὴν ὀργάνωση ἐπιχειρήσεως σωτηρίας, θὰ μπορούσε νὰ στείλῃ τὸν ὑποπλοίαρχον ἢ ἄλλον ἀξιωματικό. Ὁ κ. Μπάτλερ ἐγκατέλειψε τελευταῖος τὸ πλοῖο τῆς καταστροφῆς. Καὶ αὐτὸ διδάσκει πολλὰ. Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα ὅτι ὠρισμένες μεγάλες στιγμὲς ἀποδεικνύουν τὴν μεγαλωσύνη ἢ τὴν μικρότητα τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἀνάκρισις πρέπει νὰ φωτίσῃ πρό παντός τίς ἀνθρώπινες ἢ τίς ἀπάνθρωπες στιγμὲς τοῦ τραγικοῦ συμβάντος. Καὶ οἱ εὐθύνες, ὅπου ὑπάρχουν, νὰ καταλογισθοῦν κατὰ τρόπον ἀτεγκτον, καθ' ὅσον ἀφοροῦν τὴν ὑπόστασι καὶ τιμὴ ἐνὸς ναυτικοῦ λαοῦ μέ μακραίωνα ἱστορία, καὶ χωρὶς νὰ σπεκουλάρῃ ἡ ἀνάκρισις στὸ ἀποτέλεσμα («διάσωσις»), διότι κυρίως μετράει ὁ τρόπος τῆς διασώσεως καὶ τὸ πρὸς τοῦτο ἠθικὸ ὑπόστρωμα τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τῶν γενναίων ἢ τῶν δειλῶν!

Δ.Α. Παπακωνσταντίνου

την όποία του παρέχει ή άγνοια των φοιτητών κι ή γενική πνευματική άφασία της έποχής μας, μās αναπτύσσει κατά διαστήματα τις θεωρίες περί συμπαθείας και μαγείας, περί μεταφυσικής και άστρολογίας κ.ο.κ., τις θεωρίες δηλαδή της Βαβυλώνας, μετατοπίζοντας όμως τό χώρο της γέννησής τους στην Έλλάδα...

Δυστυχισμένη φιλοσοφία, θά μπορούσα νά πώ μαζί μέ τό Νίτσε. Ποιοί άνέλαβαν τη διακονία σου! «*Ποιός είναι αυτός (ό κ. καθηγητής) που τολμά ν' άπαρνήται τό μεγαλειό του Άρχαίου πολιτισμού, που μέ τις μορφές του Όμήρου και του Πινδάρου, του Αίσχύλου και του Φειδίου, του Περικλέους και της Πυθίας και του Διονύσου άποτελεί τό άπύθμενο χάος και την πιό ψηλή κορυφή του γεμάτου θαυμασμό προσκυνήματος της ανθρωπότητος;*» («*Η γέννηση της τραγωδίας*», I, 9). Όμως άς μήν είμαστε άυστηροί! Ό καθηγητής έχει και τις καλές στιγμές του. Θέλω νά πώ, ότι είναι φορές που άντιλαμβάνεται τό άδιέξοδο, στο όποιο έχει περιπέσει ή τόν έσπρωξαν άλλοι πιθανόν, και μ' ένα τρόπο έντελώς άπολογητικό μās ζητεί κατανόηση... «...*Άν όσα είπα μās γεννούν την έντύπωση ότι οί Έλληνες διανοητές ήταν κάτι σάν ανώτερης ποιότητος μάγοι μέ μιá δόση λογικής σκέψης, κάτι τέτοιο θά ήταν χειρότερο κι από άχρηστο...*», λέει (σελ. 24).

Εμείς τί νά ποίμε περισσότερο: Ό Γκάθρου γνωρίζει, φαντάζομαι, καλύτερα από εμάς την άξία του έργου του...

Σαράντος Πάν

ΚΩΝ. ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ, *Οί ρίζες του Πολιτισμού*

Λίαν προσεχώς θά κυκλοφορήσει ένα βιβλίον του έρευνητού συγγραφώς κ. Γ. Γεωργανά ή πό τόν τίτλο «*Οί ρίζες του Πολιτισμού*». Τό βιβλίό αυτό διδαι άνάγλυψη είκόνα των πνευματικών ριζών του έλληνικού πολιτισμού, πολιτισμού της ύδρογειού. Παρατίθενται εις αυτό οί «*γνωστοί και άγνωστοί πνευματικοί άνδρες και γυναίκες της έλληνικής άρχαιότητος*», τά έργα που παρήγαγαν, ως άναδύνονται εκ των στερεοτύπων των άρχαιοελληνικών κειμένων, μέ παραπομπές εις τούς συγγραφείς, τόμους, σελίδες και εκδόσεις όπου αναφέρονται και άλλες ενδιαφέρουσες πληροφορίες, μετά πολλών άποσπασμάτων. Τό έργο θά συμβάλλη εις την παροχήν ώχρās είκόνας του μεγέθους της πνευματικής δημιουργίας των προγόνων μας, του βάθους των γνώσεων και ένασχολήσεών των, έπιστημονικών και συστηματικών, έφ' όλου του έπιστητού και των επί μέρους έπιστημών και γνώσεων. Άποτελεί ψυχραιμον έπιστημονικήν άπάντησιν εις τις έπιστημονικοφανείς άνοησίες στρατευμένων ψευδοέπιστημόνων, έντός και εκτός των τειχών, που άγωνίζονται νά πείσουν την ανθρωπότητα, διά της άποκρύψεως παντός του Έλληνικού ή διά της παραχαράξεως ή πλαστογραφήσεως της αλήθειας, ότι ό πολιτισμός προήλθεν... από την διακεκαυμένην ζώνην, τάς έρήμους της Άφρικής, από την «*ξιλοδαρμένην*» Άσίαν, από τούς νεοανακαλυφθέντες Χανσανίτας της έρήμου και από τούς ξεφτισμένους πλέον άνυπάρκτους Ίνδοευρωπαίους.

Άνοίγονται μέ την έκδοσιν αυτήν νέοι όρίζοντες εις την σκέψιν παντός έπιθυμούντος νά άποκτήση «*Έλληνικήν παιδείαν*», δηλ. νά είναι Έλλην κατά Όσοκράτην. Καταπλήσσει και τόν πλέον εύφάνταστον φιλέλληνα όχι μόνον τό εύρος και βάθος και ή ποιικιλία των πραγματευθέντων θεμάτων υπό των συγγραφέων, φιλοσόφων, ποιητών, γεωγράφων, νομικών, ιατρών, τραγωδών, κωμωδιογράφων, σιλλογράφων, γραμματικών, γεωμετρών, μαθηματικών, φυσικών, άστρονόμων κ.λπ., αλλά και τό πολυάριθμον τούτων έν σχέσει μέ τούς όλίγους που μās έδίδαξαν. Εις τούς 3 τραγικούς, 2 ή 3 ιστοριογράφους, 2 ή 3 κωμωδιογράφους, την χούφταν των λυρικών και την πεντάδα ή δωδεκάδα των φιλοσόφων που... έπέτρεψαν τό Όπουργείον Παιδείας νά μάθωμεν άκροθιγώς, προστίθενται στραταί πνευματικών άνδρών και γυναικών μέ συγκλονιστικήν πνευματικήν δημιουργίαν, και διά των παρατιθεμένων υπό τού συγγραφώς άποσπασμάτων δύναται ό άναγνώστης ν' άντιληφθή «*έξ όνυχος τόν λέοντα*».

Οί πνευματικοί αυτοί ταγοί της ανθρωπότητος παρατίθενται κατ' άπόλυτον άλφαβητι-

κήν σειράν, μετά δὲ τὸ ὄνομα, πατρώνυμον, τόπον καταγωγῆς, ειδικότητα, χρόνον δράσεώς των κ.λπ. ἀκολουθεῖ τὸ ὄνομα τῶν συγγραφέων, ἔργον, τόμος καὶ σελὶς ὅπου ἀναφέρεται ἕκαστος ὑπ' αὐτῶν, παρατιθεμένων ὑπευθύνως παραπομπῶν διὰ τοὺς ἀναγνώστας καὶ μελετητάς, πρὸς πληρεστέραν γνῶσιν καὶ κατανόησιν αὐτῶν καὶ σχηματισμὸν συνόλης κατὰ προσέγγισιν ἀληθοῦς εἰκόνης καὶ προσφυγῇ τῶν ἐπιθυμούντων ἄνευ κόπου εἰς τὰ στερεότυπα κείμενα, ὅπου εὐρίσκονται ἀναφοραὶ περὶ τούτων καὶ τοῦ ἔργου των, ὑφισταμένου ἢ ἀπολεσθέντος, τίτλων ἀπολεσθεισῶν ἐργασιῶν ἢ βιβλίων των κ.λπ.

Ἡ μοναδικὴ αὐτῇ ἐκδόσει δίδει ἀπαντήσεις εἰς ὅλα τὰ ἐρωτήματα, παρουσιάζει ὅλους τοὺς γνωστούς καὶ πλείστους ἀγνώστους δημιουργοὺς καὶ διὰ τοὺς πλέον εἰδικευμένους φιλολόγους καὶ μελετητάς, ὡς καὶ ἄγνωστα ἕως σήμερον κείμενα, καὶ διαλύει τὰ σκόττη, ποὺ συστηματικῶς διαχέουν οἱ ἐχθροὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος παγκόσμιοι ἐξουσιασταί. Προσεγγίζει τὶς ἀπίστευτες κυριολεκτικὰ διαστάσεις τοῦ προϋπάρχοντος φωτοδότου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ εἶναι ὁ πολιτισμὸς τῆς ἀνθρωπότητος. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρονται ἐκ τῶν διασωθέντων 80 περίπου τίτλων ἔργων τοῦ Δημοκρίτου ἕνας ἐκ τῶν φυσικῶν καὶ 4 ἐκ τῶν μαθηματικῶν ἀντιστοιχῶς: *Κοσμογραφίη* - *Γεωγραφίη* - *Οὐρανογραφίη* - *Πολογραφίη* - *Ἀκτινογραφίη*, ποὺ δίδουν δείγμα τοῦ βάθους τῆς σκέψεως καὶ γνώσεως τῶν γιγάντων αὐτῶν τοῦ πνεύματος.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΠΕΣΤΑΛΗΣΑΝ

ΠΑΝΟΣ ΚΑΛΟΓΡΙΔΗΣ, *Τὸ ἐρωτικό μου σῶμα (ποίηση)*, Ἀθήνα.

Τὰ 24 ποιήματα τῆς νέας συλλογῆς τοῦ Π.Κ. ἀποτελοῦν μιὰ κραυγὴ διαμαρτυρίας γιὰ τὴν «ξεπεσμένη ἀθλιότητα τοῦ ἀνθρώπινου εἶδους» ἀλλὰ καὶ μιὰν ἀντίσταση στὴν πνευματικὴ ρύπανση, ποὺ σὰν ὀχετὸς πλημμυρίζει τὴ ζωὴ μας. Ἡ σκέψη τοῦ ποιητῆ εἶναι προσανατολισμένη σταθερὰ στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμό, ποὺ οἱ ἐξουσιαστὲς καὶ τὰ ὄργανά τους κατέστρεψαν μὴμες, βιώματα καὶ ἱστορικὲς ἀναφορὲς συμπλέκονται στὴν ποίησή του, ἐνῶ ταυτόχρονα γίνεται αἰσθητὴ ἡ πικρία του. Ἡ εἰρωνεία κι ὁ σαρκασμὸς ὡσαύτως προσδίδουν

στὴν ποίηση τοῦ Π.Κ. μιὰ ἐπαναστατικὴ κι ἀντι-κατεστημένη χροιά.

Ἀσυμβίβαστος ὁ ποιητὴς μὲ τὴν ἀ-πνευματικότητα τοῦ καιροῦ μας καταφεύγει, ὅπως εἶναι φυσικόν, στὴ μοναξιά προσδοκῶντας τὴ στιγμὴ ἐπικοινωνίας καὶ συνάντησης «μὲ τοὺς ὑπόλοιπους συνδαιτυμόνες τῶν ἀρχαίων δειπνῶν», γιατί...

*«Μὴν νομίζεις πὼς τελικῶς
εἶσαι καὶ ἀπελπιστικὰ μόνος.
Τόσο διάχυτο πνεῦμα καὶ αἴσθηση
δὲν γίνεται
νὰ διαθέτουν χαμηλὸ βεληνεκές...»*

Σ.Π.

Ἀπεβίωσε ὁ Ἡλίας Α. Τσατσόμοιρος

Τὴν Παρασκευὴ 20 Δεκεμβρίου 1991 ἀπεβίωσε ὁ μεγάλος ἐρευνητὴς τῆς Ἑλληνικῆς Πρωτοϊστορίας καὶ Γλώσσας καὶ ἐξέχων καὶ τακτικὸς συνεργάτης τοῦ «Δαυλοῦ» ἀπὸ τὸ 1983 Ἡλίας Α. Τσατσόμοιρος ὕστερα ἀπὸ μάχη ἐνὸς ἔτους καὶ πλέον μὲ τὴν ἐπάρato νόσο. Ἐπειδὴ τὸ παρὸν τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ» εἶχε σελιδοποιηθῇ, τὸ ἀναμνηστικὸ ἀφιέρωμά του περιοδικῶς γιὰ τὸν ἐκλιπόντα φίλο, ἑταῖρο καὶ συμπολεμιστὴ μας θὰ δημοσιευθῇ στὸ ἐπόμενο 122ο τεῦχος μηνὸς Φεβρουαρίου 1992.